

*Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.
Térségi Tervezési és Területrendezési Iroda
Stratégiai Tervezési és Vidékfejlesztési Iroda
Területi Elemzési, Értékelési és Monitoring Iroda*

NÓGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

KÖRNYEZETI VIZSGÁLAT

Készült a Nógrád Megyei Önkormányzat megbízásából

2011. április hó

Nógrád megye területrendezési tervének módosítása – Környezeti vizsgálat

Vezető területrendező tervezők:

Faragó Péter

TR 01 4039

Faragóné Huszár Szilvia

TR 01 4059

Tervezők:

Balogh Attila

Brodorits Zoltán

Devecseri Anikó

Ginter Gábor

Hamar József

Illés István

Kiss Csaba

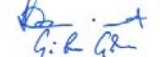
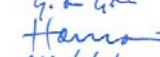
Kohán Zoltán

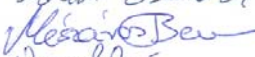
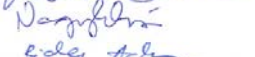
Mészáros Bence

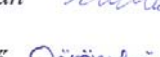
Nagy András

Rideg Adrienn

Schneller Krisztián

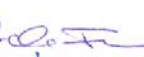
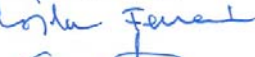
Munkatársak:

Dörömbözi Enikő

Gangl Éva

Staub Ferenc

Vajda Ferencné

Irodavezető:

Göncz Annamária

Péti Márton

Igazgató:

Horkay Nándor

Vezérigazgató:

dr. Vereczkey Zoltán

Ez a dokumentáció a VÁTI Nonprofit Kft. szellemi terméke. A hozzá kötődő – a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXV. törvényben meghatározott – vagyoni jogok a VÁTI Nonprofit Kft.-t illetik.

Budapest, 2011. április hó

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	4
1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE	5
1. 1. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata.....	5
1. 2. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására.....	5
1. 3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele, az indokok összefoglalása.....	5
1. 4. A környezeti értékeléshez felhasználandó információk.....	6
2. NÓGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE MÓDOSÍTÁSÁNAK ISMERTETÉSE, CÉLJAINAK ÖSSZEVETÉSE MÁS RELEVÁNS ORSZÁGOS ÉS TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ KONCEPCIÓKKAL, PROGRAMOKKAL	7
2.1. Nógrád megye területrendezési terve módosításának főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés szempontjából fontos elemeket	7
2.2. Nógrád megye területrendezési terve módosításának összevetése más releváns tervekkel és koncepciókkal	7
2.3. A környezeti fenntarthatóság értelmezése, általános szempontjai	22
3. NÓGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE MÓDOSÍTÁSÁNAK KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLATA	24
3.1. A terv céljainak összevetése a terv szempontjából releváns nemzetközi, közösségi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal	24
3.2. A terv rész céljainak környezeti szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása	26
3. 3. A jelenlegi környezeti állapot releváns, a tervvel összefüggésben lévő elemei.....	27
3.4. A tervben javasolt térségi területfelhasználási kategóriák kijelölésével és övezetek lehatárolásával kapcsolatos azon környezeti jellemzők azonosítása, amelyekre a terv valószínűleg jelentős befolyással lesz	33
3.5. A terv által feltárt környezeti konfliktusok értékelése és a környezeti állapot várható alakulása abban az esetben, ha a módosító javaslatok nem valósulnak meg.....	35
3.6. A terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve negatív környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása	39
3. 7. A terv főbb céljainak megvalósulása esetén várható közvetlen következmények előrejelzése	46
4. A TERV ÉRVÉNYESÜLÉSE SORÁN FELLÉPŐ, A KÖRNYEZETRE ÉS AZ EMBERI EGÉSZSÉGRE KÁROS HATÁSOK ELKERÜLÉSÉRE, CSÖKKENTÉSÉRE VAGY ELLENTÉTELEZÉSÉRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK	50
5. JAVASLAT OLYAN KÖRNYEZETI SZEMPONTÚ AJÁNLÁSOKRA, AMELYEKET A TERV ÁLTAL BEFOLYÁSOLT MÁS TERVEKNÉL FIGYELEMBE KELL VENNI	53
6. A TERV ÉRVÉNYESÍTÉSE SORÁN FELLÉPŐ KÖRNYEZETI HATÁSOKRA VONATKOZÓAN INDIKÁTOROK MEGHATÁROZÁSA, MONITOROZÁSI JAVASLATOK ÉRTÉKELÉSE	64
7. ÖSSZEFOGLALÁS	66

BEVEZETÉS

Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005 (I. 11.) Kormányrendelet 2005-ben került kihirdetésre. A rendelet hatályáról szóló rendelkezés értelmében a területrendezési tervekhez is készíteni kell környezeti vizsgálatot, annak 4. sz. melléklete szerinti tartalmi követelmények figyelembe vételével.

A stratégiai környezeti vizsgálat (SKV) a környezeti hatásvizsgálatból (KHV) kifejlődött olyan új eszköz, amely a konkrét beruházásokhoz hasonlóan, de léptékét tekintve annál sokkal szélesebb értelemben véve az ágazati, vagy országos és térségi területrendezési tervek, fejlesztési koncepciók, programok környezeti hatásait vizsgálja. Az SKV azon következmények felbecsülése, amelyek bizonyos stratégiai elképzelések (stratégiák) megvalósulása esetén a természeti, társadalmi és gazdasági környezetet érik.

Az SKV olyan módszeres és átfogó, iteratív jellegű döntés-előkészítő eljárás, amely tervek, programok, illetve különböző változataik megvalósulása során a várható hatásokat hivatott feltárni és értékelni a folyamat legkorábbi fázisától kezdve. A vizsgálati eljárás elemi része a nyilvános, áttekinthető és számon kérhető döntéshozatal is. A vizsgálat eredményeit a tanulmány mutatja be. Az SKV folyamata a terveket és programokat létrehozó döntésekre kíván hatást gyakorolni.

A tényleges hatások igen nagyszámú hatásviselőt, valamint nagy területet érinthetnek, ezért a feladat nem lehet a változás nagyságának adott helyre és/vagy hatásviselőre vonatkoztatott becslése, hanem inkább a változás irányának adott térségre való kivetítése és elemzése.

A stratégiai környezeti vizsgálat eredménye – eltérően a környezeti hatásvizsgálattól – sohasem lehet a tervek elutasítása, csak annak megvalósítási módját módosítja, befolyásolja.

Nógrád megye esetében a környezeti vizsgálatra vonatkozó tartalmi követelmények alapján, a területrendezési tervek tartalmi sajátosságait figyelembe vételével kidolgozott tematikai javaslat véleményezés céljából megküldésre került a Kormányrendelet 3. számú mellékletében megjelölt szervezeteknek (összesen 15). A beérkezett vélemények zömében megerősítő tartalmúak voltak, néhány esetben a véleményezők kiegészítő javaslatokkal is éltek.

A környezeti vizsgálat véleményezésében érintett szakhatóság	Választ küldött (igen/nem)	Javaslatot tett (igen/nem)
Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	Nem	Nem
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	Igen	Nem
Bükk Nemzeti Park Igazgatóság	Igen	Igen
ÁNTSZ Országos Tisztiorvosi Hivatal	Igen	Igen
ÁNTSZ Észak-magyarországi Regionális Intézete	Igen	Igen
Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közigazgatási Hivatal, Állami Főépítési Iroda	Nem	Nem
Heves Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Erdészeti Igazgatóság	Nem	Nem
Nógrád Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság	Igen	Igen
Nógrád Megyei Földhivatal	Igen	Igen
Miskolci Bányakapitányság	Igen	Nem
Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Észak-magyarországi Regionális Iroda	Nem	Nem
Nógrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	Nem	Nem
Országos Környezetvédelmi Tanács	Igen	Nem
Országos Gyógyhelyi és Gyógyfürdőügyi Főigazgatóság	Nem	Nem
Országos Kémiai Biztonsági Intézet	Nem	Nem

A környezeti vizsgálat a szakhatóságok javaslatainak figyelembe vételével került kidolgozásra.

1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE

1. 1. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata

A környezeti értékelések készítésének elsődleges célja, hogy az iterációs jelleggel megvalósuló egyeztetési, konzultációs folyamatokon keresztül folyamatos kapcsolat alakulhasson ki a tervezés és környezeti vizsgálat készítése között. A párhuzamosan készülő, a tervbe folyamatosan beépülő környezeti vizsgálat jelentheti a garanciát a döntéshozók számára, hogy a terv törekszik minimalizálni, elkerülni a nem kívánt környezeti konfliktusokat.

A tervezés és a környezeti vizsgálat időbeli összehangolása:

	A megyei területrendezési terv módosításának folyamata	Határidő	Környezeti vizsgálat készítésének folyamata	Határidő
1.	Ajánlattételi felhívás megjelenése a Közbeszerzési Értesítőben	2010. 10. 06.		
2.	Ajánlat benyújtási határideje	2010. 10. 22.		
3.	Szerződéskötés	2010. 11. 09.	A környezeti vizsgálat tematikájának szakhatósági véleményezésre bocsátása	2010. 11. 10.
4.	DTA 50 2.3 beszerzése	2010. 12. 30.	Beérkezési határidő	2010. 12. 10.
5.	Vizsgálati dokumentáció leadása	2011. 02. 01.	Környezeti értékelés egyeztetett és elfogadott tematika szerinti kidolgozása	2011. 04. 15.
6.	Vizsgálat+Javaslattevő dokumentáció	2011. 04. 15.	Véleményezési eljárás, vélemények beérkezési határideje	2011. 06. 30.
7.	Egyeztetés	2011. 05 – 06.	Vélemények feldolgozása, egyeztetése, a környezeti értékelés véglegesítése	2011. 08. 15.
8.	Vélemények feldolgozása+Elfogadási tervezői anyaga	2011. 08. 15.		
9.	Állásfoglalások beszerzése (Főépítész, BM)	2011. 09. 30.		
10.	Előterjesztés tervezete	2011. 10. 31.		
11.	Elfogadott terv dokumentálása	2011. 12. 01.		
12.	Miniszteri állásfoglalás	90 nap		
13.	Közgyűlési döntés: rendeletalkotás	Később meghatározható időpontban		
14.	Jóváhagyott dokumentáció közzététele, nyilvántartása	Közgyűlési rendeletalkotást követően		

1. 2. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására

A véleményezők a terv általános felépítését és tartalmát megfelelőnek találták, azt nem illette kritika. Az építő jellegű észrevételek, kiegészítések beépítésre kerültek az anyagba. Olyan észrevétel nem érkezett, ami miatt alapjaiban kellett volna változtatni az értékelési anyagon.

1. 3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele, az indokok összefoglalása

A környezeti vizsgálat javasolt tematikája 15 érintett szakhatóságnak került kiküldésre, melyek közül 8 válaszolt írásban. A válaszok kivétel nélkül megerősítőek voltak, egyes szakhatóságok (5 esetben) saját tématerületüket illetően felhívták a figyelmet néhány külön kiemelés igénylő részletre (1. sz. függelék).

1. 4. A környezeti értékeléshez felhasználandó információk

A tervezés és a környezeti értékelés térinformatikai alapadatbázisát a DTA50 térképi állomány jelentette, a szakági adatbázisok a tervezési alaptérképre integráltan kerültek elemzésre. A környezeti vizsgálat során - a hagyományos, rendszerint csak szöveges vizsgálatoktól eltérően- jelentős hangsúlyt kaptak a térképi elemzések is.

A felhasználásra került digitális adatok köre:

- Vidékfejlesztési Minisztérium adatbázisa;
- Nemzeti Erőforrás Minisztérium adatbázisa;
- Honvédelmi Minisztérium adatbázisa;
- Magyar Bányászati és Földtani Hivatal térinformatikai adatbázisa;
- MBFH Miskolci Bányakapitányság adatbázisa;
- Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság adatbázisa;
- Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal adatbázisa;
- Nógrád Megyei Önkormányzat
- Nógrád megyei Kormányhivatal Építésügyi Hivatal adatbázisa
- Heves Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóság adatbázisa;
- Nógrád Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság adatbázisa;
- Nógrád Megyei Kormányhivatal Földhivatal adatbázisa;
- Magyar Állami Földtani Intézet térinformatikai adatbázisa;
- Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség adatbázisa;
- Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság adatbázisa;
- Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság adatbázisa;
- Bükk Nemzeti Park Igazgatóság adatbázisa;
- Központi Statisztikai Hivatal Nógrád Megyei Igazgatósága adatbázisa;
- Szent István Egyetem Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet térinformatikai adatbázisa;
- Budapesti Corvinus Egyetem Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék adatbázisa.

A környezetállapot és a környezetpolitikai célok értékeléséhez az alábbi dokumentumok kerültek figyelembe vételre:

- Országos Területrendezési Terv (OTrT);
- Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió (OFK);
- Országos Területfejlesztési Konceptió (OTK);
- Nemzeti Stratégiai Referencia Keret (NSRK);
- Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT);
- Új Széchenyi Terv (ÚSZT);
- Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-II);
- Nemzeti Természetvédelmi Alapterv (NTA);
- Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (ÚMVST);
- Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP);
- Észak-Magyarországi Regionális Operatív Program (ÉMOP)

2. NÓGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE MÓDOSÍTÁSÁNAK ISMERTETÉSE, CÉLJAINAK ÖSSZEVETÉSE MÁS RELEVÁNS ORSZÁGOS ÉS TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ KONCEPCIÓKKAL, PROGRAMOKKAL

2.1. Nógrád megye területrendezési terve módosításának főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés szempontjából fontos elemeket

A megyei területrendezési tervek elkészítésének jogi alapját a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény, az Országos Területrendezési Tervről (OTrT) szóló 2003. évi XXVI. törvény, ill. az Országos Területrendezési Terv módosításáról szóló 2008. évi L. törvény, valamint a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) számú Korm. rendelet jelentik. A megyei területrendezési terveket – így Nógrád megye területrendezési tervét is – e törvényekben, valamint rendeletben foglaltak figyelembe vételével és betartásával kell kidolgozni.

Nógrád megye területrendezési terve a különböző területi szintek elvárásai közül elsődlegesen a megyei szintű érdekeket kívánja kielégíteni, melyeknek azonban szoros kötődése és beágyazottsága van az országos és települési szintek felé. A területrendezési terv elsődlegesen a területfelhasználási igények nagytávlatú koordinálását, az igények kielégítési lehetőségeinek kompromisszumos megoldásait célozza meg, úgymint:

1. a társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása,
2. a városok - községek, fejlett - elmaradott térségek közötti különbségek mérséklése,
3. a megyei térszerkezet és településrendszer harmonikus fejlődésének elősegítése,
4. a térségi területfelhasználás rendjének meghatározása,
5. a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjének kialakítása,
6. a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzése, valamint
7. a természeti erőforrások védelme.

A célok megvalósulása a tervezési munka folyamán, valamint a megvalósítás teljes időszaka alatt feltételezi a környezeti-társadalmi és gazdasági fenntarthatóság mindegyikének figyelembe vételét és egyenlő súlyát. A stratégiai környezeti vizsgálat fontos eszköz lehet abban a tekintetben, hogy közöttük a kívánt egyensúly megvalósuljon.

2.2. Nógrád megye területrendezési terve módosításának összevetése más releváns tervekkel és koncepciókkal¹

Nógrád megye esetében a környezeti vizsgálatok referencia rendszere, a környezeti célok és prioritások összhangja, helyessége az országos és térségi területrendezési tervek, koncepciók és programok összevetésével készült.

Az EU ajánlások, irányelvek, akcióprogram célkitűzései beépülnek a hazai fejlesztési tervekbe, jogszabályokba, ezért a közvetlen összehasonlítás ebben az esetben nem szükséges.

Az összehasonlítást első lépésként meghatározásra kerültek a fejlesztési koncepciók tervek és programok környezeti célkitűzései és prioritásai. Az összevetés ezen prioritások alapján az alábbi dokumentumok figyelembe vételével készült:

ORSZÁGOS RENDEZÉSI ÉS FEJLESZTÉSI ALAPDOKUMENTUMOK

Országos Területrendezési Terv (OTrT)

A területrendezési tervek a területfejlesztés társadalmi, gazdasági céljaival összehangolt, hierarchikusan egymásra épülő, műszaki és ökológiai szempontok alapján elkészített tervek, amelyeknek alapvető funkciója a térségi szerkezet meghatározása és a térségi területhasználat szabályozása. Magyarországon a területrendezési tervek között legjelentősebb az Országos Területrendezési Terv (OTrT), amely az ország egészére határozza meg a léptéknek megfelelő mélységben a területhasználatra és az infrastruktúra térbeli rendjére vonatkozó jövőképet, és annak elérését szolgáló szabályokat. Az országos terv olyan keretterv, amelynek előírásai megfelelő szintű elfogadásukat és pontosításukat követően döntően az alacsonyabb szintű területrendezési, valamint a településrendezési terveken keresztül érvényesülnek.

Az Országos Területrendezési Tervről (OTrT) szóló 2003. évi XXVI. törvényt az Országgyűlés 2003. április 28-

¹ az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005.(I.11.) Korm. rendelet szerint kiegészítve

án fogadta el. A terv deklarált célja, hogy meghatározza az ország egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki infrastruktúra- hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. Az OTrT magában foglalja az ország szerkezeti tervét, valamint az országos térségi övezeteket és az ezekre vonatkozó szabályokat, amelyeket – érintettség esetén – a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek szerkezeti terveiben és övezeteiben is pontosítva alkalmazni kell. Az ország településein, az egyes térségekben a területfelhasználásra és az építésre vonatkozó szabályokat e törvény rendelkezéseivel összhangban kell kialakítani.

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Törvény) 29. §-a előírja a Törvény öt évenkénti felülvizsgálatát. A felülvizsgálat ehhez képest alig két év múlva megkezdődött folyamatának általános oka az, hogy a törvény szakmai előkészítése illetve elfogadása óta eltelt időszakban a terv tartalmára, érvényesülési lehetőségeire, kapcsolódási pontjaira ható körülmények és folyamatok jelentősen megváltoztak, illetve felgyorsultak. Ezek közül kiemelendő, hogy a Törvény előkészítésekor hiányoztak a területrendezési tervezés gyakorlati tapasztalatai. Időközben kidolgozásra és elfogadásra került a Budapesti Agglomeráció, valamint a megyék többségének területrendezési terve, melyek tervezési tapasztalatait országos szinten is érvényesíteni kellett. Ezen túl jelentős ágazati koncepcionális változások is történtek, különös tekintettel a közlekedésre. Elkészült az országos gyorsforgalmi közúthálózat nagytávú fejlesztési koncepciója, amely csökkentette a tervezett gyorsforgalmi úthálózat hosszát. Időközben Magyarország az Európai Unió tagja is lett, amellyel összefüggésben számos, a Törvény tartalmát közvetlenül, vagy áttételesen érintő nemzetközi és hazai jogszabály is módosult, illetve hatályba lépett.

A felülvizsgálat során a Törvény eredeti célrendszere, felépítése, szerkezete alapvetően nem változott, a hangsúly elsősorban a tartalmának és a szabályozásának pontosításán és kibővítésén volt.

Az Országgyűlés az OTrT módosítását 2008. június 9-én fogadta el (2008. évi L. törvény). Az OTrT módosítása során nem változott meg a rendezési terv célrendszere és szerkezete, a változtatás a tartalmi részek kibővítését jelentette. A fent felsorolt okok miatt jelentős koncepcionális változások történtek az ágazati szabályozásokban is, amelyek beépültek a módosított jogszabályba. Így többek között beépült:

- az országos gyorsforgalmi közúthálózat új, hosszú távú fejlesztési koncepciója;
- meghatározásra került a meglévő és tervezett 50 MW és annál nagyobb teljesítményű erőművek, a villamos energia átviteli hálózat elemei és a nemzetközi szénhidrogén szállítóvezetékek nyomvonalai;
- a Nemzeti Erdőtelepítési Programmal összhangban lehatárolásra kerültek az erdőtelepítésre alkalmas területek;
- a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek mellett a kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek lehatárolása is megtörtént, így azok védelme is biztosított lesz a beépítéssel szemben;
- a páneurópai ökológiai hálózat rendszerével (NATURA 2000 területek) összhangban az élőhelyek ökológiai funkcionalitását jobban figyelembe vevő kategorizálás készült;
- lehatárolásra kerültek az országos tájképvédelmi területek;
- a törvénymódosításba övezetként bevezették a kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő örökségi területeket;
- meghatározták a kiemelt fontosságú meglévő honvédségi területeket;
- új övezetként megjelent továbbá az ásványi nyersanyag gazdálkodási terület, valamint az együtt tervezhető térségek övezete is.

Országos Területfejlesztési Koncepció (OTK)

Az OTK jövőképe olyan harmonikus és fenntartható társadalmi-gazdasági-környezeti térszerkezet és területi rendszer kialakítása, amely a helyi adottságokra épülő, saját arculattal és identitással rendelkező térségekben szerveződik, amely szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe, s amelyben a társadalom számára az alapvető esélyeket meghatározó közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében nincsenek jelentős területi egyenlőtlenségek.

Az OTK a fenntarthatóság és az ország jó környezeti állapota érdekében üzeneteket fogalmaz meg a területrendezési tevékenységek számára is, melyben szorgalmazza a rendezési és fejlesztési tevékenységek nagyobb összhangját. A megyei rendezési terv is erre törekszik.

Az OTK területrendezési tevékenységek számára szóló legfontosabb üzenetei a térhasználati elvek. Ezeknek az elveknek közvetlen környezeti vonatkozásai vannak, melyeket minden területi tervben adaptálni kell.

Ezek a fenntartható, biztonságos, esélyegyenlőséget biztosító és hatékony térhasználat érdekében megfogalmazott elvek kitérnek, foglalkoznak a vidékies és városias funkciók térbeli szétválasztásával, az utazási és szállítási igények szervezésével, a tevékenységek hely kiválasztásával. Az elvek érvényesítését a megyei területrendezési terv szabályozásai nagymértékben elősegítik.

Közvetetten említhető még az OTK átfogó és területi célkitűzéseiből néhány, melynek jelentősebb közvetlen vagy közvetett környezeti hatása van. E környezeti hatásokat kezeli a megyei területrendezési terv is a maga szintjén (a pozitívakat lehetővé teszi és erősíti, a negatívakat csökkenti) az alábbiak szerint:

Az OTK átfogó céljai 2020-ig	Közvetlen környezeti relevancia + pozitív - negatív	Illeszkedés	Nógrád megye területrendezési tervével való kapcsolat
Térségi versenyképesség	-	+	Nógrád megye területrendezési terve nem foglalkozik kifejezetten a versenyképességgel, de említést tesz róla. <i>(Csak a gyorsforgalmi úthálózat mielőbbi kiépítésének szükségessége kapcsán merül föl konkrétan a megye gazdasági versenyképességének szempontja. Másrésztől viszont a helyi értékek, adottságok megőrzésének, ill. megerősítésének támogatása révén a relatív versenyképesség erősítése áttételesen megjelenik a területrendezési tervben. Ezen túlmenően a térségi versenyképességgel kapcsoltba hozható a Salgótarján-Külső pályaudvaron található konténer-pályaudvar felhasználásával és továbbfejlesztésével kialakítható térségi (vagy megyei) jelentőségű logisztikai központ kialakításának lehetősége is.)</i>
Fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem	++	+++	A következő térségi övezetek kerültek kijelölésre Nógrád megye területrendezési tervében: <ul style="list-style-type: none"> - Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete - Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete - Világörökség és világörökség-várományos terület övezete - Történeti települési terület övezete Ezen túlmenően a fenntarthatóság szempontja hangsúlyosan jelen van a rendezési terv számos pontjában.
Területi integrálódás Európába	-/+	++	Nógrád megye területrendezési terve foglalkozik a határon átnyúló kapcsolatok fejlesztésével. <i>(A határátlépési pontok és lehetőségek sűrítésével, ill. a közlekedési kapcsolatok elemeinek újjáélesztésével és továbbfejlesztésével.)</i>
Az OTK középtávú céljai 2013-ig			
Versenyképes budapesti metropolisz-térség megteremtése	+	0	A megyei terv szempontjából nem releváns.
Fejlesztési pólusok megerősítése és a városi hálózati kapcsolatrendszer fejlesztése	-/+	0/+++	A fejlesztési pólusok megerősítése a megye szempontjából nem releváns. Együtt tervezhető térségek övezet kijelölésre került a salgótarjáni település együttes esetén.
Elmaradott térségek, külső és belső perifériák felzárkóztatása	-/+	++	Nógrád megye területrendezési terve a közúthálózat fejlesztése kapcsán szempontként nevezi meg az elérhetőség javítását, ami nagymértékben elősegítheti a területi felzárkózást.
Országos jelentőségű, integrált fejlesztési térségek	++	0	Nógrád megye területrendezési terve közvetlenül nem tartalmazza.
Határ-menti és határon átnyúló térségi együttműködésük erősítése	+	0/+	Nógrád megye területrendezési terve foglalkozik a határon átnyúló kapcsolatok fejlesztésével. <i>(A határátlépési pontok és lehetőségek sűrítésével, ill. a közlekedési kapcsolatok elemeinek újjáélesztésével és továbbfejlesztésével.)</i>
Rurális térségek területileg integrált fejlesztése	++	++	A közlekedési hálózat fejlesztése, ökológiai hálózat elemeinek kijelölése, kiváló termőhelyek védelme, tájképvédelem, adottságoknak legmegfelelőbb művelési ág és módozat ösztönzése.

FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁK ÉS PROGRAMOK

Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT)

Fejlesztéspolitikai értelemben az Új Magyarország Fejlesztési Terv pilléreit az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióban (OFK) és az Országos Területfejlesztési Konceptióban (OTK) megfogalmazott stratégiai célok, a kohéziós politika feltételrendszerét meghatározó rendelettervezetek és a közösségi prioritásokat orientáló Községi Stratégiai Iránymutatások (CSG), valamint a Lisszaboni Stratégiához történő kapcsolódásukat kifejező Nemzeti Akcióprogram (NAP) adja. Ehhez csatlakozik az ÚMFT-vel párhuzamosan készült Új Magyarország Vidékfejlesztési Program.

Az ÚMFT területrendezési tevékenységek számára szóló legfontosabb üzenete célrendszerében rögzített területi kohéziót szorgalmazó horizontális célja. A cél kiter a minden fejlesztésben érvényesítendő horizontális térhasználati elvekre is. Ezeket az elveket minden az ÚMFT forrásaiból finanszírozott fejlesztés során érvényesíteni kell. Az elveknek számos közvetlen környezeti vonatkozás van. Az elvek foglalkoznak a vidékies és városias funkciók térbeli szétválasztásával, az utazási és szállítási igények szervezésével, a tevékenységek helykiválasztásával. Az elvek érvényesítését a megyei területrendezési terv szabályozásai nagymértékben elősegítik.

További környezetpolitikai illetve környezeti hatással bíró ÚMFT célok és prioritások kapcsolódhatnak még közvetetten a megyei területrendezési tervhez, és azok elérését a megyei rendezési terv támogathatja, az alábbiak szerint:

ÚMFT prioritások	Közvetlen környezeti relevancia + pozitív - negatív	Illeszkedés	Nógrád megye területrendezési tervével való kapcsolat
1. prioritás: A gazdaság fejlesztése			
Az üzleti infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése	(-)	0/+	Nógrád megye területrendezési terve az övezetkijelöléseken keresztül orientálja.
2. prioritás: A közlekedés fejlesztése			
Az ország nemzetközi elérhetőségének javítása	--/+	+++	Nógrád megyében kiemelt feladatként kezelendő a határon átnyúló együttműködés elősegítése a közúthálózati kapcsolatok elemeinek újjáépítésével és továbbfejlesztésével.
A térségi elérhetőség javítása	--/+	+++	Nógrád megye területrendezési terve elsősorban a közúthálózat fejlesztése révén támogatja mind a megye külső (<i>Miskolc irányában</i>), mind a belső elérhetőségének javítását.
Közlekedési módok összekapcsolása, gazdasági központok intermodalitásának és közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése	+	0/+	Kerékpárok szállítására alkalmas peronok kialakításával a vasúti és a kerékpáros közlekedés kapcsolódását támogatja Nógrád megye rendezési terve. <i>Továbbá „az áruszállítás terén a Salgótarján-külsőn létesült konténer-pályaudvar eredeti rendeltetésének megfelelő jövőbeni hasznosítását célszerű tervbe venni, a közúti teherforgalom lehetőség szerinti csökkentése érdekében”.</i>
A városi és agglomerációs közösségi közlekedés fejlesztése	+	++	A városi közlekedésről nem esik szó. Az agglomerációs közlekedésről pedig az alábbiak olvashatók Nógrád megye rendezési tervében: <i>„A vasúti személyforgalomban a területrendezési terv távlatában a helyiérdekű, elővárosi jellegű vasúti közlekedés igényével is kell számolni, és ennek műszaki feltételrendszerét is meg kell teremteni, elsősorban Salgótarján – Bátorfyerenye között, de Balassagyarmat térségében is.”</i>
3. prioritás: A társadalom megújulása			

ÚMFT prioritások	Közvetlen környezeti relevancia + pozitív - negatív	Illeszkedés	Nógrád megye területrendezési tervével való kapcsolat
Az egészségmegőrzés, valamint a társadalmi befogadás és részvétel	(+)	+	Nógrád megye területrendezési terve nem tartalmazza, ill. az erdőgazdálkodási térségek esetében megemlítésre kerül, hogy az erdők egészségügyi, turisztikai rendeltetésének is fokozott szerepet kell kapnia a jövőben.
A humán infrastruktúra fejlesztése	(+)	+	Nógrád megye területrendezési terve nem tartalmazza.
4. prioritás: Környezeti és energetikai fejlesztés			
Környezetjavító fejlesztések	++	+	Nógrád megye területrendezési terve számos helyen támogatja a környezet védelmét, fejlesztését. (pl. erdőtelepítések támogatásával, ökológiai hálózat elemeinek kijelölésével, elkerülő utak építésének, ill. ezek mentén zajvédő növényzások kialakításának ösztönzésével, városi zöldfelület arányának növelésével, stb.)
Környezetbarát energetikai fejlesztések	++	++	Nógrád megye rendezési terve említést tesz egy Salgótarjánban épülő biomassza alapú erőműről, melynek fűtése erdészeti és faipari hulladékkal, fűrészporral, és faaprítékkal lesz megoldva és a létesítmény gyakorlatilag füstmentesen üzemeltethető lesz, a hátramaradó hamu pedig a termőtalaj minőségének javításához is felhasználható lesz.
5. prioritás: Területfejlesztés			
Együttműködő és versenyképes városhálózat	-/+	++	Együtt tervezhető térségek övezet kijelölésre került a salgótarjáni település együttes esetén.
Megújuló vidék	-/+	+++	Nógrád megye területrendezési terve hangsúlyosan foglalkozik a vidéki térségek és települések sajátos karakterének megőrzésével, valamint a táji adottságoknak megfelelő gazdálkodás ösztönzésével.
Az elmaradott térségek felzárkóztatása	-/+	++	Nógrád megye területrendezési terve a közúthálózat fejlesztése kapcsán szempontként nevezi meg az elérhetőség javítását, ami nagymértékben elősegítheti a területi felzárkózást.

+++ A megye területrendezési terve hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között

++ A megye területrendezési terve tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat

+ A megye területrendezési terve említést tesz róla

0 Nincs kapcsolat

Észak-Magyarországi Operatív Program (ÉMOP)

Az ÉMOP a 6 magyar konvergencia-régió egyikeként elsősorban az Új Magyarország Fejlesztési Terv 5. Területfejlesztés prioritásának megvalósítását támogatja. A régió 2007-2013-as időszakra szóló fejlesztési szükségleteit ugyanakkor a régió programja és az ágazati operatív programok együttesen törekszenek kielégíteni.

Környezetpolitikai illetve környezeti hatással bíró ÉMOP célok és prioritások kapcsolódhatnak közvetten a megyei területrendezési tervhez, és azok elérését a megyei rendezési terv támogathatja, az alábbiak szerint:

Észak-magyarországi Operatív Program Specifikus fejlesztési célok	Közvetlen környezeti relevancia	Illeszkedés	Nógrád megye területrendezési tervével való kapcsolat
A gazdaság helyi erőforrásokat, együttműködéseket kihasználó versenyképességének javítása	ipartelepítés	++	A helyi értékek, adottságok megőrzésének, ill. megerősítésének támogatása, ill. a lokális adottságoknak megfelelő gazdasági tevékenység ösztönzése révén a relatív versenyképesség erősítése áttételesen megjelenik a területrendezési tervben. A megyei terv az ipartelepítéseket környezeti-területi alapon orientálja.

Észak-magyarországi Operatív Program Specifikus fejlesztési célok	Közvetlen környezeti relevancia	Illeszkedés	Nógrád megye területrendezési tervével való kapcsolat
A turizmus jövedelemtermelő képességének javítása	építési beruházások	++	A turizmus több helyen is megjelenik Nógrád megye rendezési tervében (pl. erdők turisztikai funkciója, ökoturizmus, kulturális örökségturizmus, stb.), de nem kifejezetten a turizmus jövedelemtermelő képességének javításával összefüggésben. A megyei terv az építési beruházásokat környezeti-területi alapon orientálja.
A társadalmi kohézió erősítése, vonzó gazdasági-, lakókörnyezet kialakítása	települési környezet fejlesztése	+	A települési zöldfelületek arányának növelésének szorgalmazásával a lakó környezet minőségének javításához járul hozzá a rendezési terv.

+++ Nógrád megye területrendezési terve hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között

++ Nógrád megye területrendezési terve tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat

+ Nógrád megye területrendezési terve említést tesz róla

0 Nincs kapcsolat

Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP)

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program nem más, mint a 2007-2013-as időszakra vonatkozó nemzeti vidékfejlesztési program, mely az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott vidékfejlesztési támogatásokról szóló 1698/2005/EK Tanácsi Rendelet 15. § (1) bekezdése alapján készült, s melyet Magyarország a Kormány jóváhagyását követően hivatalosan benyújtott az Európai Bizottság részére.

Az azonosított szükségletekre és a fejlesztési lehetőségekre tekintettel továbbá a közösségi prioritásokat is szem előtt tartva Magyarország a mezőgazdaság és vidékfejlesztés területén nemzeti prioritásokat határozott meg.

A Községi Stratégiai Iránymutatással és az általános célkitűzéssel összhangban az átfogó nemzeti prioritás a következő: A szántóföldi termeléssel foglalkozó egységek fejlesztése az állattartási és a feldolgozó ágazat korszerűsítésével, valamint az energianövények és a kertészet diverzifikálásával.

Az ÚMVP prioritás tengelyeit és a hozzájuk javasolt főbb intézkedéseket az alábbi táblázat tartalmazza:

Prioritási tengely	Fő intézkedések	Illeszkedés	Nógrád megye területrendezési tervével való kapcsolat
1. tengely: A mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének javítása	Az információk terjedésének elősegítése	0	Nógrád megye területrendezési terve nem foglalkozik vele.
	Az életkor-szerkezet átalakítása	0	Nógrád megye területrendezési terve nem foglalkozik vele.
	A gazdaságok és a termelés szerkezetátalakítása	++	Nógrád megye területrendezési terve ösztönzi a lokális adottságoknak legmegfelelőbb gazdálkodási forma alkalmazását. („A kiváló termőhelyi adottságokkal rendelkező termőföldek (szántó, szőlő és gyümölcsös) esetében azt a művelési ágat javasolt preferálni (adott esetben megtartani vagy arra átváltani) amelyik művelési ágban a termőföld kiválóan minősül.” „A gyenge adottságú és/vagy környezetileg érzékeny mezőgazdasági területeken, a termőhelyi és a környezeti jellemzők alapján művelési ág (gyepesítés, erdősítés) vagy intenzitási fok (szántóföldi extenzifikáció) megváltoztatása javasolt.”)
	A befektetési és minőséggel kapcsolatos intézkedések támogatása	++	Nógrád megye területrendezési tervében elkülönítésre kerültek a kiváló termőhelyi adottságú szántó- és erdőterületek övezetei.
	Az infrastruktúra támogatása	0	Nógrád megye területrendezési terve nem tartalmazza.
2. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése	Az agrár-környezet, a Natura 2000 és az erdei környezet támogatása	+++	Több területfelhasználási kategória és övezet esetén is releváns része Nógrád megye területrendezési tervének.

Prioritási tengely	Fő intézkedések	Illeszked és	Nógrád megye területrendezési tervével való kapcsolat
	A kedvezőtlen adottságú területek megőrzése és a hagyományos mezőgazdasági táj megőrzése	+++	Elsősorban az erdőgazdálkodási és mezőgazdasági térségeknél kapcsolódik a rendezési tervhez.
	Beruházási támogatás a környezetvédelmi szabványokra és vízgazdálkodásra	+++	Elsősorban a vízgazdálkodási övezetnél kapcsolódik a rendezési tervhez.
	Az erdőtelepítés és a gyorsan fejlődő fajok támogatása	+++	Elsősorban az erdőgazdálkodási térségeknél és az erdőtelepítésre alkalmas területek övezeténél kapcsolódik a rendezési tervhez
	A jó minőségű víz kiegyensúlyozott mennyiségének biztosítása	+++	Elsősorban a felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezeténél kapcsolódik a rendezési tervhez.
	A talajvédelem megerősítése	+++	Nógrád megye területrendezési terve több ponton is tartalmazza a talajvédelem szempontját. (Pl.: kiváló termőhelyi adottságú területek védelme, szél-, víz erózió elleni védelem, erdőtelepítések.)
	Az állatjóléti kifizetések biztosítása	0	Nógrád megye területrendezési terve nem foglalkozik vele.
3. tengely: A vidéki élet minősége és a vidéki gazdaság diverzifikálása	A diverzifikáció, mikro-vállalkozások és idegenforgalom támogatása	+	A turisztikai vonzerők védelmét támogatják egyes övezetek (pl. tájképvédelmi terület, világörökségi terület) – közvetett kapcsolat
	Az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, valamint a természeti és kulturális örökség megőrzése (fálvak megújulása)	+++	Elsősorban a hagyományosan vidéki települési térség területfelhasználási kategória, valamint a világörökség és világörökség-várományos terület övezete által kapcsolódik a megyei rendezési tervhez. Ezen túlmenően a közúti elérhetőség javítása hozzá járul az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés javulásához.
	A helyi kapacitásfejlesztés támogatása	0	Nógrád megye területrendezési terve nem foglalkozik vele.
+++ Nógrád megye területrendezési terve hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között ++ Nógrád megye területrendezési terve tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat + Nógrád megye területrendezési terve említést tesz róla 0 Nincs kapcsolat			

Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (ÚMVST)

A stratégiai terv célja a mezőgazdasági és élelmiszeripari szektor valamint a vidéki térségek fenntartható fejlesztésének megalapozása. Ennek érdekében öt nemzeti fejlesztési prioritás került meghatározásra, melyek specifikus beavatkozási akciók révén valósulnak meg.

A fejlesztési stratégia átfogó céljai a következők:

- Fenntartható és versenyképes agrár- és élelmiszergazdaság megteremtése.
- A mezőgazdaság és az erdészet környezetbarát fejlesztése a terület agro-ökológiai adottságaihoz igazodó földhasználat térnyerésével, a természeti-táji erőforrások védelme, állapotuk javítása.
- A vidéki lakosság életminőségének, jövedelmi és foglalkoztatottsági helyzetének javítása.
- Az integrált szemléletű helyi vidékfejlesztési stratégiák megvalósításán és széleskörű partnerség működtetésén keresztül a belső erőforrások fenntartható és innovatív hasznosításának, a vidéki életminőség helyi megoldásokon alapuló javításának elősegítése.

Prioritás	Beavatkozási akció	Illeszkedés	Nógrád megye területrendezési tervével való kapcsolat
I. prioritás: A mezőgazdaság, az élelmiszer-feldolgozás és erdészeti szektor versenyképességének javítása, a strukturális feszültségek enyhítése, a termelési szerkezetváltás elősegítése	I/1. Megújuló energiaforrások	++	A rendezési terv közvetetten kapcsolódik a megújuló energiaforrásokhoz (biomassza) az erdőgazdálkodási térségek és a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete által.
	I/2. Technológiai fejlesztés	0	Nógrád megye területrendezési terve nem foglalkozik vele.
	I/3. Állattenyésztés	+	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetének kijelölése.
	I/4. Élelmiszer-feldolgozás	0	Nógrád megye területrendezési terve nem foglalkozik vele.
	I/5. Kertészet	++	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület.
	I/6. Birtokrendezés	0	Nincs kapcsolat
	I/7. Vízgazdálkodás, belvízvédelem	+++	Vízgazdálkodási térség; Térségi vízgazdálkodási rendszerek és építmények.
II. prioritás: A versenyképes agrárgazdaság humán feltételeinek megteremtése, különös tekintettel az innovációs készség és a piacorientált szemlélet elterjedésére	II/1. Korstruktúra javítása	0	Nógrád megye területrendezési terve nem foglalkozik vele.
	II/2. Innováció és piaci orientáció a termékpályás szerveződések mentén	0	Nógrád megye területrendezési terve nem foglalkozik vele.
	II/3. Tudásalapú vidéki társadalom	0	Nógrád megye területrendezési terve nem foglalkozik vele.
III. prioritás: A fenntartható termelés és földhasználat garanciáinak erősítése	III/1. Erdészet	+++	Erdőgazdálkodási térség területfelhasználási kategória és kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete.
	III/2. Környezetkímélő gazdálkodási módszerek	++	A „mezőgazdasági térség” területfelhasználási kategóriában kiemelt hangsúlyt kap a környezettel összhangban történő termelés ösztönzése.
	III/3. Kedvezőtlen Adottságú Területek	++	Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete.
	III/4. Állatjóléti előírások	0	Nógrád megye területrendezési terve nem foglalkozik vele.
IV. prioritás: A vidéki foglalkoztatási feszültségek csökkentése, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, illetve a vidéki életminőség javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	IV/1. Vidéki vállalkozásfejlesztés	0	Nógrád megye területrendezési terve nem foglalkozik vele.
	IV/2. Falumegújítás	++	Nógrád megye területrendezési terve foglalkozik a vidéki térségek és települések sajátos karakterének megőrzésével, ill. fejlesztésével (térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete; valamint a hagyományosan vidéki települési térség területfelhasználási kategória).
	IV/3. Integrált kistélepülési szolgáltató terek	0	Nógrád megye területrendezési terve nem tartalmazza.
V. prioritás: Helyi közösségek fejlesztése		0	Nógrád megye területrendezési terve nem foglalkozik vele.
+++ Nógrád megye területrendezési terve hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között ++ Nógrád megye területrendezési terve tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat + Nógrád megye területrendezési terve említést tesz róla 0 Nincs kapcsolat			

Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-III)

Az NKP-III a környezeti problémák felszámolása és az értékek megőrzése érdekében meghatározza a legfontosabb célkitűzéseket a 2009-2014 közötti időszakra. Az NKP-III hatéves időszakára az alábbi célállapotok fogalmazhatók meg.

A program hosszú távú átfogó célkitűzése, hogy hozzájáruljon a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosításához. Az átfogó cél elérése az alábbi intézkedéseken keresztül valósítható meg:

- A települési élet- és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése.
- Természeti erőforrásaink és értékeink megőrzése.
- A fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése.

Horizontális jellegű fő célok:

- Az ökoszisztémák védelme.
- A társadalom és környezet harmonikus kapcsolatának biztosítása.
- A gazdasági fejlődésben a környezeti szempontok érvényesítése. (A gazdasági fejlődést úgy kell megvalósítani, hogy a növekvő jólét csökkenő környezetterheléssel járjon együtt.)
- A környezeti folyamatokkal, hatásokkal, valamint a környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos ismeretek, tudatosság és együttműködés erősítése.

Az NKP-III tematikus akcióprogramjai a következők:

NKP-III tematikus akcióprogramjai 2014-ig	Részprogramok	Illeszkedés	Nógrád megye területrendezési tervével való kapcsolat
1. A környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése	Környezeti nevelés, oktatás és szemléletformálás	0	Nógrád megye területrendezési terve nem tartalmazza.
	Környezettudatos termelés és fenntartható fogyasztás	+++ / +	A „mezőgazdasági térség” területfelhasználási kategóriában kiemelt hangsúlyt kap a környezettel összhangban történő termelés ösztönzése. Az erdőgazdálkodási térségek esetében pedig említésre kerül, hogy a fakitermelést úgy szabad csak végrehajtani, hogy a meglévő állomány ne csökkenjen, sőt erdőtelepítésekkel az erdők arányának növelését tűzi ki célul a rendezési terv.
	Környezeti információhoz való hozzáférés	0	Nógrád megye területrendezési terve nem tartalmazza.
	A turizmus környezeti hatásainak felmérése, tudatosítása	0	Nógrád megye területrendezési terve nem tartalmazza.
2. Éghajlatváltozás	Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése	+	A rendezési tervben megemlítsre kerül, hogy „az áruszállítás terén a Salgótarján-külsőn létesült konténer-pályaudvar eredeti rendeltetésének megfelelő jövőbeni hasznosítását célszerű tervbe venni, a közúti teherforgalom lehetőség szerinti csökkentése érdekében”.
	Felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira	+	A szél-, ill. vízerózióknak kitett terület övezetének kijelölésével, és a megfelelő óvintézkedések ajánlásával a rendezési terv közvetlenül hozzájárulhat az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásainak mérsékléséhez. Ezen kívül a „vízgazdálkodási térség” területfelhasználási kategóriában számos ajánlás található az esetleges vízkárok elhárítására, ill. megelőzésére.
	Ózonkárosító anyagok kibocsátásának csökkentése	+	A rendezési tervben megemlítsre kerül, hogy „az áruszállítás terén a Salgótarján-külsőn létesült konténer-pályaudvar eredeti rendeltetésének megfelelő jövőbeni hasznosítását célszerű tervbe venni, a közúti teherforgalom lehetőség szerinti csökkentése érdekében”.
3. Környezet és egészség	Beltéri levegőminőség	0	Nógrád megye területrendezési terve nem tartalmazza.
	Biológiai allergének	+	Nógrád megye rendezési terve ajánlasként fogalmazza meg, hogy az egészségügyi-szociális és turisztikai erdők telepítésekor a pollenben szegényebb, és kevésbé allergizáló fajtákat javasolt előnyben részesíteni.
	Vízminőség és egészség	+++	A rendezési terv részletesen tartalmazza a „felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete” c. fejezetben.
	Élelmiszerbiztonság	0	Nógrád megye területrendezési terve nem tartalmazza.
	Klíma és egészség	++	Nógrád megye területrendezési terve áttételesen tartalmazza.

NKP-III tematikus akcióprogramjai 2014-ig	Részprogramok	Illeszkedés	Nógrád megye területrendezési tervével való kapcsolat
	Környezet-egészségügyi információs rendszer	0	Nógrád megye területrendezési terve nem tartalmazza.
4. Települési környezetminőség	Településfejlesztés,- rendezés és környezetvédelem	+++	Nógrád megye területrendezési terve részletesen tartalmazza.
	A települések levegőminőségének javítása	++	Nógrád megye területrendezési terve áttételesen tartalmazza <i>(elkerülő utak építése, zöldfelületek megtartása, ill. növelése)</i> .
	A zajterhelés csökkentése	+++	Nógrád megye területrendezési terve hangsúlyosan foglalkozik a zajvédelemmel a települési térségek és a közúti forgalom vonatkozásában.
	Közlekedés és környezet	+++	Nógrád megye területrendezési terve részletesen tartalmazza.
	A települési közszolgáltatások és a környezetvédelem	+	Nógrád megye területrendezési terve közvetetten említést tesz róla <i>(pl. szennyvíztisztítás)</i> .
5. A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem	A természeti és táji értékek védelme	+++	Nógrád megye területrendezési terve részletesen tartalmazza <i>(pl. ökológiai hálózat övezetinek kijelölése, országos és térségi tájképvédelmi övezetek kijelölése, stb.)</i> .
	Természetvédelmi kezelés, őrzés, fenntartás	++	Nógrád megye területrendezési terve áttételesen tartalmazza.
	Károsodott területek helyreállítása, káros hatások csökkentése	+++	Nógrád megye területrendezési terve részletesen foglalkozik a rekultivációval az országos (és térségi) komplex tájképvédelmi övezetekre vonatkozó szabályozásban.
	A természetvédelem feltételrendszerének javítása	++	Nógrád megye területrendezési terve áttételesen tartalmazza.
6. Fenntartható terület- és földhasználat	Területrendezés és környezetvédelem	+++	Nógrád megye területrendezési terve részletesen tartalmazza.
	Ásványkincsekkel való fenntartható gazdálkodás	++	Nógrád megye területrendezési tervében ugyan kijelölésre kerültek „ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület” övezetek, de az ide vonatkozó ajánlások csak áttételesen foglalkoznak a fenntartható gazdálkodás kérdésével. <i>(„működő és szabad ásványi nyersanyag-lelőhelyek védelmét biztosítani szükséges a településrendezési tervekben”)</i>
	Talajok védelme és fenntartható használata	+++	Nógrád megye területrendezési terve több ponton is tartalmazza a talajvédelem és használat szempontját. (Pl.: kiváló termőhelyi adottságú területek védelme, szél-, víz erózió elleni védelem, erdőtelepítések.)
	Környezetbarát mezőgazdasági gyakorlat	+++	A „mezőgazdasági térség” területfelhasználási kategóriában kiemelt hangsúlyt kap a környezettel összhangban történő termelés ösztönzése.
	Az erdőgazdálkodás környezeti aspektusai	+++	Nógrád megye területrendezési terve részletesen tartalmazza.
7. Vizeink védelme és fenntartható használata	Vizeink „jó állapotának” elérése: vízgyűjtő gazdálkodási tervezés és monitoring	+++	Nógrád megye területrendezési tervében a „felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete” c. fejezet tartalmazza.
	Stratégiai vízkészletek mennyiségi és minőségi védelmét szolgáló, kapcsolódó programok	+++	Nógrád megye területrendezési tervében a „kiemelten érzékeny felszíni alatti vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő terület övezete” c. fejezet tartalmazza.
	Területi vízgazdálkodás, vízkármegelőzés és -elhárítás	+++	Nógrád megye területrendezési tervében a „nagyvízi meder övezete” és a „vízerózióknak kitett terület övezete” c. fejezetek tartalmazzák.
	Kiemelt fontosságú és országos jelentőségű érzékeny víztestek állapotának javítása	0	A megyei terv szempontjából nem releváns. (Nógrád megyében nincs kiemelt fontosságú és országos jelentőségű érzékeny víztest.)

NKP-III tematikus akcióprogramjai 2014-ig	Részprogramok	Illeszkedés	Nógrád megye területrendezési tervével való kapcsolat
8. Hulladék-gazdálkodás	Megelőzés	0	Nógrád megye területrendezési terve nem foglalkozik a hulladék keletkezés megelőzésével.
	Hasznosítás	+	Nógrád megye területrendezési terve említést tesz egy Salgótarjánban épülő biomassza alapú erőműről, melynek működése során hátramaradó hamu a termőtalaj minőségének javításához is felhasználható lesz.
	Ártalmatlanítás	++	Nógrád megye területrendezési tervében található ajánlások a szennyvíztisztításra, ill. a hulladéklerakókra vonatkozóan.
	Hulladékgazdálkodási tervezés	++	Nógrád megye területrendezési terve részletesen meghatározza az esetleges új hulladék lerakók létrehozásának feltételeit. Továbbá előírja az érzékeny felszín alatti vízbázissal rendelkező területek településeinek a csatlakozást a térségi hulladéklerakókhoz.
9. Környezet-biztonság	Környezeti kármegelőzés és kárelhárítás	+	Nógrád megye területrendezési tervében a „nagyvízi meder övezete” és a „vízerózióknak kitett terület övezete” c. fejezetek foglalkoznak vízkárelhárítással, ill. megelőzéssel.
	Környezeti kármentesítés	+++	Nógrád megye területrendezési terve részletesen foglalkozik a rekultivációval az országos (és térségi) komplex tájképvédelmi övezetekre vonatkozó szabályozásban.
	Kémiai és sugárbiztonság	0	Nógrád megye területrendezési terve nem tartalmazza.
+++ Nógrád megye területrendezési terve hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között ++ Nógrád megye területrendezési terve tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat + Nógrád megye területrendezési terve említést tesz róla 0 Nincs kapcsolat			

Nemzeti Természetvédelmi Alapterv - III (2009-2014)

A kiemelt térségek és a megyék területrendezési tervei területi vonatkozásaik, valamint a fenntarthatóságot célzó területfejlesztési elveket követő tartalmuk miatt számos szálon kapcsolódnak a természet- és tájvédelem céljaihoz, különösen a nem védett természeti területeket illetően. Az ökológiai hálózat részeként a védett természeti területek, a védett természeti területek védőövezetei, az ökológiai folyosók, valamint a természeti területek a területrendezési tervek védelmi övezeteit képezték/képezik. Ezek határozzák meg az egyes övezetekben tervezett területhasználatokat és a létesítmények (építmények, műszaki infrastruktúra-hálózatok) elhelyezkedését, kialakítását.

A nemzeti természetvédelmi alapterv 2009 és 2014 közötti időszakában az ökológiai hálózat tervezésével kapcsolatos feladatok között szerepel, hogy a természetvédelmi törekvéseket érvényesíteni kell a megyei területrendezési tervekben az ökológiai hálózattal kapcsolatos szabályozások szerepeltetésével.

Az említett területi védelmen túl nagy nemzeti programjaink – így például a nemzeti agrár-környezetvédelmi program, a nemzeti erdőstratégia és az uniós vízügyi keretirányelv – megvalósítása biztosíthatja majd hazánk természeti értékeinek, tájainak hosszú távú megőrzését.

A Nemzeti Természetvédelmi Alapterv - III prioritásai	Illeszkedés	Nógrád megye területrendezési tervével való kapcsolat
1. A Natura 2000 hálózat működőképességének megteremtése <ul style="list-style-type: none"> - Valamennyi Natura 2000 terület földnyilvántartásba történő feljegyzése - Valamennyi területre vonatkozó fenntartási terv kidolgozása - Magánerdőkre vonatkozó támogatási rendszer kidolgozás és életbe léptetése - Az EU irányelveknek megfelelő monitorozó rendszer működtetése - Az EU-s adatszolgáltatások teljesítése, jelentések elkészítése 	+	Nógrád megye területrendezési tervében kijelölésre kerültek az ökológiai hálózat térségi elemei (magterület, ökológiai folyosó, pufferterület) és megfogalmazásra kerültek a rájuk vonatkozó ajánlások. A Natura 2000 hálózat – mely az Európai Unió által létrehozott összefüggő európai ökológiai hálózat – részét képezi a hazai ökológiai hálózatnak. Összességében így a Natura 2000 területek önállóan nem, csak az ökológiai hálózat részeként kerültek figyelembe vételre.

A Nemzeti Természetvédelmi Alapterv - III prioritásai	Illeszkedés	Nógrád megye területrendezési tervével való kapcsolat
<p>2. Természetvédelmi tervek kidolgozása, ill. természetvédelmi szempontrendszer érvényesítése az ágazati szabályozásokon keresztül</p> <p>2.1. Speciális természetvédelmi tervek elkészítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Valamennyi védett természeti területre a természetvédelmi kezelési tervek kidolgozása, elfogadtatása - Veszélyeztetett fajok fajmegőrzési terveinek kidolgozása - Fokozottan védett és megkülönböztetett védelem alatt álló barlangok kezelési terveinek kidolgozása <p>2.2. Természetvédelmi szempontok érvényesítése az ágazati tervekben, ill. jogszabályokban.</p>	++	Nógrád megye területrendezési tervében kijelölésre kerültek az ökológiai hálózat térségi elemei (magterület, ökológiai folyosó, pufferterület) és megfogalmazásra kerültek a rájuk vonatkozó ajánlások, melyeket minden – az ökológiai hálózat területén megvalósuló – fejlesztésnek, programnak figyelembe kell vennie.
<p>3. Európai Unió Magyar Elnökséggel összefüggő természetvédelmi feladatok ellátása</p> <p><i>(2011-ben hazánknak kell a nemzetközi biológiai sokféleség védelmi ügyekkel foglalkozó tanácsi munkacsoport ülések háttéranyagait elkészíteni, az uniós álláspont kialakítását koordinálni és a munkacsoport-üléseket levezetni. Emellett a géntechnológiával módosított szervezetek (GMO-k) nemzetközi kereskedelmét szabályozó ún. Cartagena jegyzőkönyvvel foglalkozó tanácsi munkacsoport ülések háttéranyagait, az ezzel kapcsolatos nemzetközi ülésekre vonatkozó uniós álláspontot is nekünk kell kialakítani és egyeztetni a tagállamokkal. Ezt a munkacsoport ülést is hazánknak kell elnökölni.)</i></p>	0	A megyei rendezési tervek nem tudnak inputokat szolgáltatni az elnökségi munkához. Sokkal inkább a tanácsi munkacsoportok tevékenységének eredményeivel vethető majd össze a rendezési terv tartalma. (Pl. a biológiai sokféleség védelme.)
<p>4. Védett természeti területek állapotának megőrzése, javítása, bemutatása</p> <p>4.1 Az állami tulajdonú nemzeti parki területek vagyonekezelési helyzetének rendezése</p> <p>4.2 Ökoturisztikai fejlesztések megvalósítása az EU-s pályázati lehetőségek kihasználásával</p> <p>4.3 Nagy léptékű élőhelyrekonstrukciók, ill. élőhelyrehabilitációk megvalósítása</p> <p>4.4 Veszélyeztetett fajok megőrzésére gyakorlati védelmi programok kidolgozása, megvalósítása</p> <p>4.5 Védett természeti területek, ex lege védett területek ingatlanvilvántartási helyzetének rendezése</p>	+++	Nógrád megye területrendezési terve részletesen tartalmazza a természeti területek területfelhasználási szabályait.
<p>5. Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) működésének teljes körűvé tétele</p> <ul style="list-style-type: none"> - A TIR kiépítésének befejezése - A TIR adatfeltöltésének befejezése - A TIR és egyéb állami alapadat-szolgáltató rendszerek – kiemelten OKIR – kapcsolatának biztosítása - Hatékony és felhasználóbarát adatszolgáltatás a külső és belső felhasználók részére 	0	Nógrád megye területrendezési terve nem tartalmazza.
<p>+++ Nógrád megye területrendezési terve hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között ++ Nógrád megye területrendezési terve tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat + Nógrád megye területrendezési terve említést tesz róla 0 Nincs kapcsolat</p>		

Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia, 2008-2025

Az Országgyűlés a 29/2008. (III. 20.) határozatával fogadta el a 2008-2025-re szóló Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiát (NÉS), amelynek legfontosabb elemei közé tartozik a nemzetközi kötelezettségek teljesítése, a kiváltó gázok kibocsátásának csökkentése és az alkalmazkodás a klímaváltozás következményeihez.

A területrendezési tervek a területhasználat alakításán és a műszaki infrastruktúra hálózatok térbeli elhelyezésén keresztül jelentős mértékben hozzájárulhatnak az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásainak mérsékléséhez.

40/2008. (IV. 17.) Országgyűlési határozat a 2008-2020 közötti időszakra vonatkozó energiapolitikáról

Az ország energiapolitikájának elhatározásai többek között az ellátás biztonságának növelése, a fenntarthatóság biztosítása és a megújuló energiaforrások jelenleginél nagyobb arányú használata, amely szempontokat a területrendezési tervek kidolgozása során is szem előtt tartottak.

Az energiaellátás biztonságának növelését, az energiahordozó import szállítási útvonal és forrás szerinti diverzifikációját a szénhidrogén és villamos energia hálózatok bővítésével, új hálózati elemek tervezésével segíti az OTTrT. A megyei területrendezési terv az országos hálózatok tervezett elemei helyének pontosításával járul hozzá mindehhez.

Az energiaellátás fenntarthatóságának biztosítása mind az országos, mind a megyei területrendezési tervekben a tervezett műszaki infrastruktúra nyomvonalak helyének kijelölésekor a tervezési léptéknek megfelelően a természet- és környezetvédelem szempontjait maximálisan figyelembe véve valósul meg.

A megújuló energiaforrások jelenleginél nagyobb arányú használatához a megyei terv egy biomassza alapú erőmű támogatásával járul hozzá, melynek fűtése erdészeti és faipari hulladékkal, fűrészporral, és faaprítékkal lesz megoldva és a létesítmény gyakorlatilag füstmentesen üzemeltethető lesz, a hátramaradó hamu pedig a termőtalaj minőségének javításához is felhasználható lesz.

EGYÉB PROGRAMOK

Új Széchenyi Terv (ÚSZT)

A Kormány által 2011. januárjában elfogadott Új Széchenyi Terv, amely „a talpraállás, megújulás, és felemelkedés fejlesztéspolitikai programja”, a hosszú távon fenntartható növekedést biztosító gazdaságfejlesztési elképzeléseket tartalmazza.

Az ÚSZT 7 programjának 27 prioritása közül számos rendelkezik jelentős közvetlen vagy közvetett környezeti hatással. A megyei rendezési terv a negatív hatásokat kezeli, illetve a pozitívak kibontakozását segíti, az alábbiak szerint:

Programok és prioritások	Illeszkedés	Nógrád megye területrendezési tervével való kapcsolat
1.1 Egészségiparra épülő turizmus	++	A turizmus több helyen is megjelenik Nógrád megye rendezési tervében (pl. erdők funkciói, ökoturizmus, kulturális örökségturizmus, stb.), de nem kifejezetten az egészségiparral összefüggésben.
1.2 Termál-egészségipar	++	Nógrád megye területrendezési terve sem a gyógyvizekre, sem a termálfürdőkre nem tér ki részletesen.
2.1 Zöldenergia	+++	Nógrád megye területrendezési terve említést tesz egy Salgótarjánban épülő biomassza alapú erőműről, melynek fűtése erdészeti és faipari hulladékkal, fűrészporral, és faaprítékkal lesz megoldva és a létesítmény gyakorlatilag füstmentesen üzemeltethető lesz, a hátramaradó hamu pedig a termőtalaj minőségének javításához is felhasználható lesz.
3.2 Lakókörnyezet minőségének javítása, a lakásállomány korszerűsítése	+++	Nógrád megye területrendezési terve a települési térségek szabályozásakor hangsúlyozza, hogy zöldmezős beruházásokat csak nagyon indokolt esetben szabad végrehajtani, inkább a meglévő beépített terület újrahaznosítását kell előtérbe helyezni méghozzá a településképhez illeszkedő módon. Továbbá a települési zöldfelületek arányának növelésének szorgalmazásával a lakó környezet minőségének javításához járul hozzá a rendezési terv.
7.1 Közútfejlesztés	+++	A közlekedési hálózatok kategórián belül tartalmazza.
7.2 Vasútfejlesztés	+++	A közlekedési hálózatok kategórián belül tartalmazza.
7.5 Városi közlekedés fejlesztése	++	Nógrád megye területrendezési terve csak annyiban foglalkozik a városi közlekedés fejlesztésével, hogy „a települések túlterhelt szakaszain elkerülő szakaszok építését” javasolja.
7.6 Logisztikai fejlesztések	-/+	A rendezési terv szerint „megvizsgálendő, a Salgótarján-Külső pályaudvaron található konténer-pályaudvar

		felhasználásával és továbbfejlesztésével kialakítható térségi (vagy megyei) jelentőségű logisztikai központ gazdasági igény oldalról alátámasztható realitása”.
+++ A megye területrendezési terve hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolatot a kategóriák között		
++ A megye területrendezési terve tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat		
+ A megye területrendezési terve említést tesz róla		
0 Nincs kapcsolat		

Duna Régió Stratégia (DRS)

Az Európai Bizottság 2009 októberében felkért 14 országot a stratégia készítésében való közreműködésre. Elsősorban a Duna által érintett EU tagállamokra helyezve a hangsúlyt, azonban stratégiai partnerként bevonva a folyó mentén elhelyezkedő nem uniós országokat egyaránt. A Duna Régió Stratégia készítésének célja, hogy a 2014-ben induló új költségvetési periódusban a Duna makrorégió már közös európai fejlesztési és kutatási térségként kerüljön meghatározásra.

A stratégia mindenfajta tervezési munkálatait a tárcaközi munkamegosztás szerint a Nemzetgazdasági Minisztérium koordinálja, a nemzetközi vonatkozású, diplomáciai jelentőségű feladatokat pedig a Külügyminisztérium végzi Magyarországon. A DRS elfogadása várhatóan a 2011. évi soros magyar elnökségre esik.

Az Európai Bizottság 2010 decemberében tett javaslatot a DRS-re, amely 11 cselekvési területet ölel fel az alábbi témák alapján:

- A közlekedés és az energiahálózatok fenntartható fejlesztése;
- Környezet- és vízvédelem;
- Társadalmi és gazdasági helyzet javítását célzó fejlesztések;
- Az irányítási rendszer fejlesztése.

A magyar Duna térségre vonatkozó átfogó cél: „A Duna integráló szerepének erősítése fenntartható fejlesztéssel”. A stratégia célrendszere három prioritás köré szerveződik:

- A Duna térség biztonságának erősítése országon belül és határokon átívelően;
- Fenntartható gazdaságfejlesztés;
- A Duna térségi identitás és együttműködés erősítése.

A célrendszer három horizontális intézkedést tartalmaz:

- A Duna-térség területi kohéziójának elősegítése;
- A klímaváltozás társadalmi-gazdasági és környezeti következményeinek mérséklése;
- Az EU egységes piacának elősegítése;
- Kutatás-fejlesztés és innováció elősegítése.

A DRS célrendszere, a megfogalmazott horizontális szempontok, stratégiai prioritások és tervezett beavatkozások legtöbbje közvetlenül vagy közvetve illeszkedik a Nógrád megyei területrendezési tervben megfogalmazott elvekhez és célokhoz.

A horizontális szempontok közül „A klímaváltozás társadalmi-gazdasági és környezeti következményeinek mérséklése” van szoros és közvetlen kapcsolatban a rendezési tervben foglaltakkal. Bár a DRS területi dimenziója (a stratégia a Duna vízgyűjtő egészére vonatkozik) messze túlmutat Nógrád megye határain, e horizontális szempont fokozott figyelembe vételére a megye környezeti érzékenysége miatt is szükség van.

A prioritások és célok közül közvetlenül elsősorban a természeti környezet értékeinek védelme, az élelmiszerellátás biztonsága és a térségi közlekedés javítása, amelyek környezetre gyakorolt pozitív vagy negatív hatásaik révén a leghangúlyosabban befolyásolják a megye környezeti állapotát.

Közvetett módon hatással van a környezeti állapotra az energia-ellátó rendszerek és hálózatok, turizmus és az ipar tervezett fejlesztései. A Duna-stratégiában megfogalmazott „fenntartható gazdaságfejlesztés” azt sugallja, hogy a beavatkozásoknál elsődleges fontosságú a horizontális szempontok – köztük a környezet védelmének – maradéktalan betartása.

Nógrád megye területfejlesztési koncepciója

A fejlesztési koncepció 1998 októberében került elfogadásra. Az azóta eltelt időszak gazdasági, társadalmi, politikai változásait figyelembe véve (pl. hazánk EU csatlakozása) a koncepció felülvizsgálata (vagy akár új koncepció alkotása) aktuális lenne. A koncepció időtávja – a hosszú távú célok megvalósulását 10 éven túl prognosztizálta – is a felülvizsgálat szükségességét támasztja alá.

A dokumentum a megye jövőképeinek elérése érdekében 12 stratégiai célkitűzést fogalmaz meg.

Nógrád megye területfejlesztési koncepciójának stratégiai célkitűzései	Illeszkedés	Nógrád megye területrendezési tervével való kapcsolat
Javuljon a megye gazdasági teljesítőképessége.	++	A kiváló termőhelyi adottságú szántó-, és erdő területek övezetének kijelölésével a területrendezési terv hozzájárul a mező- és erdőgazdálkodás megfelelő színvonalon tartásához, valamint a világörökség és világörökség-várományos területek, történelmi városmagok, tájképi övezetek védelmével a kulturális turizmus feltételeinek megóvását, ill. megteremtését is szolgálja.
Teremtődjenek meg a fejlett ipar és kézműipar feltételei.	+	A közlekedési hálózat fejlesztése révén Nógrád megye területrendezési terve növelni kívánja a térség külső elérhetőségét, és ezáltal közvetetten kedvezőbb feltételeket teremt az ipar számára is.
Erősödjön az élelmiszergazdaság pozíciója.	++	A kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek övezetének kijelölésével a területrendezési terv hozzájárul a mezőgazdálkodás megfelelő színvonalon tartásához.
Reálértékben emelkedjen az idegenforgalomból származó megyei összbevétel.	++	A világörökség és világörökség-várományos területek, történelmi városmagok, tájképi övezetek védelmével a kulturális turizmus feltételeinek megóvását, ill. megteremtését is szolgálja a területrendezési terv.
Fokozódjon a gazdasági aktivitás.	0	Nógrád megye területrendezési terve nem foglalkozik e kérdéskörrel.
Mennyiségi és minőségi mutatóiban fejlődjön a műszaki infrastruktúra.	+++	Közlekedési vonalas infrastruktúra-hálózatokra és építményekre vonatkozó ajánlások részletesen kitérnek mind a mennyiségi, mind a minőségi feltételek javítására.
Őrizzük meg természeti értékeinket, javuljon környeztünk állapota.	+++	Nógrád megye rendezési tervében több területfelhasználási kategória és övezet is részletesen tárgyalja természeti értékek védelmét.
Legyen egészségesebb és műveltebb a megye népessége.	0	Nógrád megye területrendezési terve nem foglalkozik a humán infrastruktúra fejlesztésével.
Javuljanak a különböző okok miatt hátrányos helyzetbe került népcsoportok – etnikai kisebbségek – viszonyai.	+	A közúthálózat fejlesztésének támogatásán keresztül a területrendezési terv elősegíti a térség belső elérhetőségének javulását, ezáltal a hátrányos helyzetű térségek életfeltételeinek javulását.
Nyújtsanak magasabb életminőséget a lakosságuknak településeink.	+	A barnamezős beruházások támogatása, a tájképvédelmi ajánlások, a települési zöldfelületek növelésének támogatása, stb. közvetetten hozzájárulnak a megfelelő életkörülmények kialakításához.
Erősödjön, és egyre jobban feleljen meg az Európai Unió követelményeinek a megyén belüli kistérségi, a hazai és nemzetközi regionális együttműködés és kooperáció.	+	A Szlovákia felé irányuló kapcsolatok infrastrukturális támogatásával (pl. Ipoly hidak újjáépítése) a rendezési terv hozzájárul a nemzetközi kooperáció erősítéséhez.
Alakuljon ki a komplex megye marketing.	+	A helyi értékek védelmén keresztül a rendezési terv hozzájárul a feltételek megteremtéséhez.
+++ Nógrád megye területrendezési terve hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolatot a kategóriák között ++ Nógrád megye területrendezési terve tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat + Nógrád megye területrendezési terve említést tesz róla 0 Nincs kapcsolat		

2.3. A környezeti fenntarthatóság értelmezése, általános szempontjai

A környezeti vizsgálatok (KV) stratégiaileg megfogalmazható célokat tartalmaznak, ezzel elősegítve a fenntartható fejlődés három alappillére – a környezeti, társadalmi és gazdasági fenntarthatóság – egyensúlyát.

A fenntartható fejlődés a *társadalmi haladás* – megfelelő életkörülmények, szociális jólét – elérése, megtartása érdekében a *gazdasági fejlődés* biztosítását és a *környezeti állapot* megőrzését jelenti. A *természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás* azt jelenti, hogy a természeti környezet eltartóképességével összhangban lehet csak a társadalom reális szükségleteinek a kielégítéséről gondoskodni, a környezet eltartóképessége egyben az igények kielégítésének korlátja is.

A *fenntartható fejlődési stratégia* kialakításának lényege meghatározni azon célokat és a célokhoz vezető utat, amely révén a fenntartható fejlődés lehetőségei és keretei az egymást követő nemzedékek számára egyaránt biztosítottak.

A fenntarthatóság követelménye a környezethasználat során azt jelenti, hogy – a komparatív előnyöket hangsúlyozva és kihasználva – a *környezeti rendszer eltartó-képességének határán belül kell maradnunk*, s erre figyelemmel kell a környezeti rendszer terhelését korlátozni, csökkenteni, illetve az eltartóképességét növelni.

Az Európai Unió a Strukturális Alapokra vonatkozó általános szabályokról szóló 1260/1999 EK Tanácsi Rendelete alapvető követelményként a források felhasználása során két horizontális elv, a környezeti fenntarthatóság és az esélyegyenlőség érvényesítését írja elő.

A fenntarthatósági értékrendet a göteborgi elvárások alapján (Fenntartható Fejlődés Stratégiája) a *fenntartható fejlődés* három dimenziójának (gazdasági, társadalmi és környezeti szempontok) összhangban történő fejlesztése teszi lehetővé.

A *környezeti fenntarthatóság* mindig meghatározott térbeli keretekben, így területi megközelítéssel teremthető meg. A fenntartható térségfejlődés célja, hogy a régiók sajátos adottságaihoz igazodva a fejlődés térségenként oly módon valósuljon meg, hogy a környezeti, kulturális és természeti értékek védelme mellett biztosítsa a lakosság életminőségének fenntartását, javítását, a gazdaság számára alapot biztosító természeti és kulturális erőforrások harmonikus és kíméletes igénybevételét. Ennek megvalósításához szükséges a táji természeti örökség helyi-térségi megőrzése és hasznosítása; a kulturális örökség és a társadalmi identitás helyi-térségi értéknövelő kezelése és erősítése.

A környezeti fenntarthatóság kritériumrendszerének megállapítása az alábbi ajánlások, jogszabályok alapján történt:

- Nemzetközi együttműködés a fenntartható fejlődés jegyében és az Európai Unió Fenntartható Fejlődési Stratégiája, Fenntartható Fejlődés Bizottság (2002.)
- Európai Unió 2002-2012 időszakra vonatkozó VI. Környezetvédelmi Akcióprogramja (2001.)
- Környezeti Fenntarthatósági Útmutató az EU támogatásokra pályázók és értékelők számára (NFÜ, Budapest, 2005. április)
- Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terve 2010-2020, mely illeszkedik az EU hasonló időszakára vonatkozó Energetikai Cselekvési Tervéhez.
- Új Széchenyi Terv Zöldgazdaság-fejlesztési Programja
- Részletes Környezeti Fenntarthatósági Útmutató (segédlet) az EU támogatások felhasználásában résztvevők számára a fenntartható fejlődés horizontális elv érvényesítésére, különös tekintettel a környezetvédelmi szempontokra (KvVM, Budapest, 2004. február 2.)
- 2053/2005 Kormány határozat a fenntartható fejlődés stratégiájára vonatkozó szempont- és követelményrendszeréről, valamint a stratégia kidolgozásának tartalmi és szervezeti kereteiről
- A 96/2009 (XII.9.) OGY határozattal elfogadott 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programban (NKP-III) megfogalmazott alapelvek, melyek a következők: az elővigyázatosság, a megelőzés, a helyreállítás, a felelősségvállalás (a „szennyező fizet” elv), az együttműködés, a tájékoztatás és a nyilvánosság.
- További olyan alapelvek, amelyek a fejlett világ környezetvédelmi gyakorlatában meghonosodtak: a megosztott felelősség, az átláthatóság biztosítása a tervezés, döntéshozatal, finanszírozás, megvalósítás és ellenőrzés területén, kiszámíthatóság a finanszírozásban és a szabályozásban, számon kérhetőség, világos célok és mérhető teljesítmények, partnerség, szubszidiaritás, adicionalitás, többszörös hasznú intézkedések.

A fenntarthatóság általános környezeti szempontjai:

I. A természeti/ környezeti elemek fenntartható használata	1. A <i>feltételesen megújuló környezeti elemek</i> és rendszerek önszabályozó képességének megőrzése és állapotuk javítása.
	2. A <i>megújuló erőforrások</i> alkalmazásának előnyben részesítése.
	3. A <i>hulladék- és szennyeződésképződés megelőzése</i> , minél alacsonyabb szinten tartása, a veszélyesség csökkentése és az eddig okozott károk felszámolása.
	4. A fejlesztések során létrehozott értékeknek egyensúlyban kell lenniük a felhasznált vagy feláldozott természeti értékek nagyságával.
	5. A területhasználat során a környezeti szempontból igénybe vehető területek nagyságát szigorú felső korlátnak kell tekinteni, azaz a fejlesztéseknél a terület- és környezetkímélő megoldásokat kell előnyben részesíteni.
	6. Az esetleges későbbi, hosszú távú károk bekövetkezésének elkerülése érdekében alkalmazni kell az ún. elővigyázatosság elvét.
II. A meglévő értékek hosszú távú fenntartása, megőrzése	7. A <i>biológiai sokféleség</i> , változatosság fennmaradásának biztosítása, újatermelődése feltételeinek megőrzése.
	8. Biztosítani kell az <i>életlen, épített környezet</i> (építészeti és kulturális) értékeinek, valamint a <i>tájképi, tájhasználati</i> értékek fennmaradását.
III. A helyi közösségek fennmaradásának, az emberhez méltó élet feltételeinek biztosítása	9. A helyi szinten kezelhető erőforrások, környezeti adottságok használata elsősorban a helyi közösségek hasznát szolgálja.
	10. Biztosítani kell a helyi kultúrák fejlődését, kialakulását, amelyek biztosíthatják az emberek és a környezet harmonikus együttélését.
	11. A helyi közösségek és települések megtartó erejének növelése.
	12. A fejlesztési döntések során a szubszidiaritás elvét kell érvényesíteni a szükséges információ, illetve az érintettek megfelelő részvételének biztosításával.
IV. A technológiai haladás adta lehetőségek kiaknázása fenntartó szemlélettel	13. A fejlesztéseknek az anyag és energia intenzív termékek és technológiák körétől, az anyag és energia szegény, inkább tudás és kultúra alapú termelés és fogyasztás irányába kell mutatniuk.
	14. A fenntarthatóság érvényesítését elősegítő technológiai fejlesztések.
	15. Csak azokat a technológiai lehetőségeket szabad egy-egy területen alkalmazni, amely valóban megfelel az ottani természeti és társadalmi adottságoknak.
V. A felelősségteljes ember kiművelése	16. A fejlesztések és más beavatkozások járuljanak hozzá, hogy a társadalom tagjaiban (érintettekben, ideértve a természetes és jogi személyeket valamint ezek közösségeit, csoportjait) a fenntarthatóság értékei, illetve a környezet iránt érzett felelősség tudatosuljon, és erkölcsi normává váljon.
	17. A teljes értékű élet feltételeinek biztosítása az önismeret, a közösségi élet fejlődésének ösztönzése, egy, a fenntarthatóságot, mint értéket is magába foglaló belső értékrend kialakulásának elősegítésével.
VI. Esélyegyenlőség és területi egyenlőség	18. A köz érdekét szolgáló információhoz, így a környezettudatos magatartás kialakulásához szükséges tudáshoz, oktatáshoz mindenki egyenlő eséllyel jusson hozzá.
	19. A különböző helyzetben lévő személyek, és közösségek számára biztosítani kell a teljes értékű élet lehetőségét.
	20. Törekedni kell a kistérségek közötti fejlettségi különbségek kiegyenlítésére.
VII. Jó kormányzás	21. Az igazgatás és a kormányzás során biztosítani kell, illetve elő kell segíteni a jobbiztonságot, átláthatóságot, jogkövetést, korrupció mentességet, szubszidiaritást, információhoz hozzáférést, részvételt, hatékonyságot, koherenciát, állampolgársági tudatosságot, elszámoltathatóságot.
VIII. Egészségmegőrzés, megelőzés, kezelés, egészségfejlesztés	22. Egészségmegőrzés, megelőzés, kezelés, egészségfejlesztés, mentális-fizikai: élelmiszerbiztonság; minden oktatási szinten (szakma és képzés-specifikus); intézményműködtetés; kiszolgáltatottság és kontroll; egészségtudatosság kialakítása; környezet-egészségügyi, foglalkoztatási, munkaegészségügyi információ elérhetősége; megelőzés érvényesülése az intézményi rendszerben; jövő generáció egészségének megőrzése; hosszú és betegségtől mentes élet (születéskor várható egészséges élettartam); aktív öregség

Forrás: Környezet és Energia Operatív Program Környezeti vizsgálata, 2007

3. NÓGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE MÓDOSÍTÁSÁNAK KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLATA

3.1. A terv céljainak összevetése a terv szempontjából releváns nemzetközi, közösségi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal

Nemzetközi szintű, az Európai unió szempontjából releváns terv dokumentum a Natura 2000, UNESCO MAB, Ramsari területek, illetve a Víz Keretirányelv.

Natura 2000

A Natura 2000 területek egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat részei, amely a biológiai sokféleség megőrzését a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, és a vadon élő állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítja, valamint hozzájárul a kedvező természetvédelmi helyzetük megőrzéséhez, illetve helyreállításához is. Azokat a területeket foglalja magába, amelyekre az Európai Unió 1979-ben megalkotott madárvédelmi irányelve, és az 1992-ben elfogadott élőhelyvédelmi irányelve végrehajtása vonatkozik. A Natura 2000 területek aránya országosan 21% volt 2007-ben.

A Natura 2000 területekre vonatkozó – mezőgazdasági földhasználathoz kapcsolódó – támogatásokat, pályázati lehetőségeket az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program II. tengelye tartalmazza. Az ebben megfogalmazott, 213-as, a „Natura 2000 kifizetések és a 2000/60/EK Irányelvhez kapcsolódó kifizetések” című prioritás egyik célja a vonatkozó uniós jogszabályokban felsorolt indikátorfajok, kijelölt élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése és fenntartása a környezetkímélő földhasználati módok fenntartásával. A másik fő cél a területek kijelölésének alapjául szolgáló természeti állapot és az azt létrehozó, illetve fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása és a faj- és élőhelyvédelem a kijelölt területeken (különös tekintettel a magas biodiverzitású gyepterületekre), valamint az előírásoknak megfelelő földhasználati szabályok betartatása.

A Natura 2000 területeken a kompenzációs kifizetés a földhasználati előírásokról szóló nemzeti rendeletben foglalt előírások betartásának ellentételezése céljából létrehozott, a többletköltségek és a kieső jövedelem alapján meghatározott kompenzációs támogatás, amelyet évenként, a jogosultsági kritériumoknak megfelelő mezőgazdasági termelők igényelhetnek. Az intézkedéshez kapcsolódó támogatási jogcím a 2007/2008-as gazdasági évre vonatkozóan indult, 2008. évi kérelmezéssel. Ekkor 2628 támogatási kérelem érkezett, összesen 2 834 230 Euró támogatási igénnyel. Jelenleg csak gyepterületeken igényelhető a kifizetés. A beérkezett kérelmek számát tekintve a legtöbb kérelem Hajdú-Bihar megyéből (421 kérelem, az összes kérelem 16%-a), illetve Bács-Kiskun megyéből (396 kérelem, az összes kérelem 15%-a), valamint Pest megyéből és Budapestről (298 kérelem, az összes kérelem 11 %-a) érkezett be.

A nemzeti park igazgatóságok számára a vizsgált időszakban a Környezet és Infrastruktúra Operatív Program keretében mintegy 1,34 Mrd Ft-ot ítéltek meg, külön nevesítve a Natura 2000 területek fenntartására, élőhelyvédelmére, illetve megvásárlására, amelyből a megye területét nem érintő Hortobágyi, a Kiskunsági és a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság részesült. Az ÚMFT kertében, a Környezet és Energia Operatív programban több, az élőhelyvédelmet, illetve az élő- és élettelen természeti értékek megőrzését elősegítő pályázat is kiírásra került, ezekhez azonban 2007-ig nem tartozott kifizetés.

Ramsari egyezmény alá tartozó területek

A Ramsari egyezmény célja a vizes élőhelyek megőrzésének elősegítése, és az ehhez szükséges jogi, intézményi keretek megalapozása. A nemzetközi jelentőségű vizes területekről – különösen, mint a vízmadarak tartózkodási helyéről – szóló egyezmény alá tartozó területek száma az elmúlt nyolc évben 6 új területtel (Felső-Rába, Tatai-tavak, Felső-Kiskunsági szikes puszták, Nyirkai-Hany, Borsodi-Mezőség, Montág-puszták) bővült (ezek egyike sem érinti a megyét), így már 28 Ramsari területet tartanak nyilván hazánkban 225 ezer hektár területen.

UNESCO MAB

A bioszféra-rezervátumok célja előmozdítani és bemutatni az ember és a bioszféra között létrejövő kiegyensúlyozott kapcsolatot. Annak érdekében, hogy prezentálják az ökológiai rendszer sokszínűségét, a rezervátumok magukba foglalják a szárazföldi, a vízparti és a tengeri ökoszisztéma területeit.

A bioszféra-rezervátum területe három övezetre osztható. A külső az úgynevezett „puffer” zóna, ahol a táji adottságok kihasználásával gazdálkodnak. A következő az átmeneti zóna, ahol jellemző az emberi jelenlét, de

szigorú korlátok között. A legbelső és legértékesebb zóna a rezervátum magterülete, ahol semmilyen gazdasági tevékenységet nem lehet folytatni, a legfontosabb feladat a természeti értékek megőrzése. A bioszféra-rezervátumok feladatai közé tartozik a terület természeti értékeinek, táj-, faj- és genetikai diverzitásának megőrzése, a fenntartható fejlődés biztosítása és az ezt célzó oktató- és kutatómunkák támogatása.

Az UNESCO MAB bioszféra-rezervátumok száma az elmúlt években nem változott Magyarországon. Továbbra is öt (Hortobágyi, Kiskunsági, Fertő-tavi, Pilisi, Aggteleki) ilyen területet tartanak nyilván csaknem 135 ezer hektáron, melyek nem érintik a megye területét. A magterület nagysága országosan 13 200 hektár volt. Jelentős előrelépést jelent, hogy 2007-ben megtörtént a rezervátumok jogi minősítésének korszerűsítése, és a bioszféra-rezervátum magterületek jogszabályi kihirdetése [7/2007. (III. 22.) KvVM rendelet és a 9/2007. (K. V. Ért. 4.) KvVM utasítás]. A rezervátumokat kezelő nemzeti-park-igazgatóságok jelentései és a KvVM közreműködése alapján elkészült, és 2007-ben az UNESCO számára beadásra került a rezervátumok 10 évenként készíthető beszámoló jelentése.

Víz Keretirányelv

A Víz Keretirányelv (továbbiakban VKI) az Európai Unió új vízpolitikája, amely 2000-ben lépett hatályba az unió tagországaiban, így csatlakozásunk óta Magyarországra nézve is kötelező az ebben előírt feladatok végrehajtása. A VKI célja, hogy 2015-re (indokolt esetben 2027-re) a felszíni és felszín alatti víztestek „jó állapotba” kerüljenek és ez az állapot hosszú távon is fenntartható legyen. A keretirányelv szerint a „jó állapot” nemcsak a víz tisztaságát, hanem a vízhez kötődő élőhelyek minél zavartalanabb állapotát, illetve a megfelelő vízmennyiséget is jelenti.

A jó állapot eléréséhez szükséges beavatkozásokkal azonban össze kell hangolni az árvízi- és belvízi védekezést és a településfejlesztési elképzeléseket (pl. szennyvízkezelés, ivóvízellátás) is.

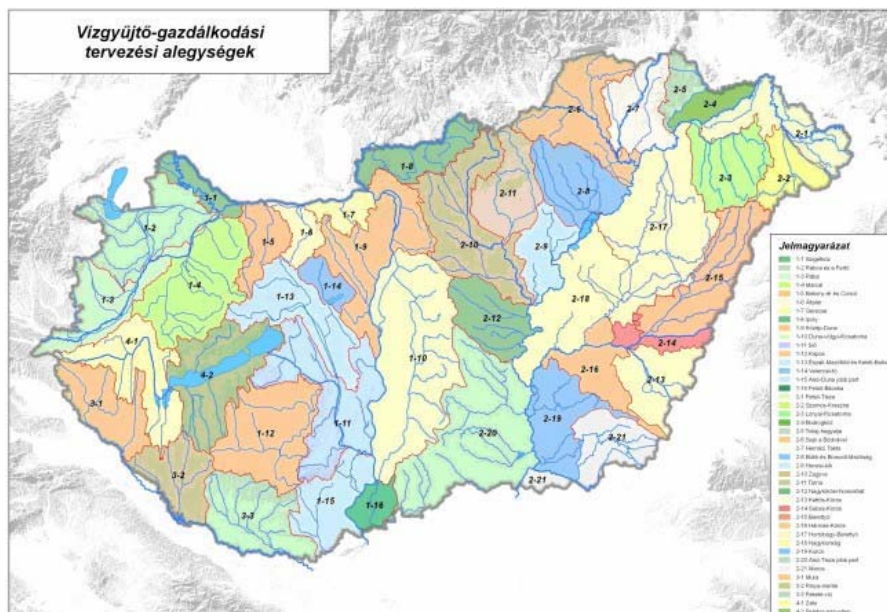
A vízfolyások, állóvizek, felszín alatti vizek jó ökológiai, vízminőségi és mennyiségi állapotának elérése és a vízhasználat fenntarthatóvá tétele összetett és hosszú folyamat. E célok eléréséhez szükséges intézkedéseket a *vízgyűjtő-gazdálkodási terv* foglalja össze, amely egy kiterjedt tervezési folyamat eredményeként születik meg. Elkészítésének határideje 2009. december 22-e volt, amelyben 2015-ig és az azt követő 12 évben történő tervezett intézkedéseket és programokat foglalja össze egy ország teljes területére.

A folyók, patakok, tavak állapotának javítása érdekében a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium irányításával, más minisztériumokkal együttműködve 2009 év végére el kellett készíteni az egész országra kiterjedő vízgyűjtő-gazdálkodási tervet.

A tervezés hazánkban több szinten valósul meg:

- országos szinten (1 db országos terv),
- négy részvízgyűjtő – Duna, Tisza, Dráva, Balaton – szintjén (ez 4 db részvízgyűjtő terv),
- 42 tervezési alegység szintjén (összesen 42 db alegység terv).

Vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési alegységek

Forrás: www.vizeink.hu

A VKI gyökeres szemléletváltozást jelent a vízgazdálkodás területén. Számos műszaki jellegű, jogi, gazdasági, intézményi, szervezeti intézkedés végrehajtását igényli. A vízgүйtő-gazdálkodási terv (továbbiakban VGT) elsősorban azoknak a szabályozásoknak és programoknak az összefoglalása, amelyek biztosítják a környezeti célkitűzések elérését. A VGT sajátos terv, amely a környezeti célkitűzések és a társadalmi-gazdasági igények összehangolása mellett tartalmazza a műszaki és gazdasági, társadalmi megvalósíthatóság (költségek, finanszírozhatóság, társadalmi támogatottság stb.) elemzését is, de nem jelenti a beavatkozások terveinek részletes kimunkálását.

A VGT szoros kapcsolatban van a terület- és településfejlesztési, illetve egyéb ágazati tervekkel: a vizek állapotának javítását szolgáló célkitűzések elérése érdekében olyan intézkedéseket javasol, amelyek szorosan kapcsolódnak a településekhez, a földhasználathoz, az ipari tevékenységhez, a turizmushoz.

A VGT a vízgazdálkodás témakörébe tartozó feladatokat lát el (vízminőség-védelem, a vizek állapotának értékelése, vízhasználatok szabályozása), más tekintetben viszont követelményeket támaszt számos vízgazdálkodási tevékenységgel szemben (pl. árvízvédelem, vízkárelhárítás, öntözés, hajózás, vízenergia hasznosítás, vízi infrastruktúrák építése és működtetése stb.).

Célja az optimális intézkedési változatok átfogó (műszaki, szabályozási és gazdasági-társadalmi szempontú) ismertetése, amely meghatározza az intézményi feladatokat, és amely alapján tovább folytathatók, illetve elindíthatók a megvalósítást szolgáló programok. A részletes kidolgozás illetve tervezés ezek keretében folyik majd (az intézkedések első csomagjának 2012-ig kell működésbe lépnie).

3.2. A terv rész céljainak környezeti szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása

A konzisztencia vizsgálatok elsődleges célja, hogy feltárja terv céljai közötti összehangoltságot, feltárja az esetleges ellentmondásokat, vizsgálja a célok közötti belső kapcsolatokat. A kapcsolatok feltárásából jól láthatók a célok egymásra hatásának azon kritikus pontjai, amelyek erősíthetők, vagy éppen gyengíthetők egymást a terv érvénybe lépése, alkalmazása során.

Nógrád megye területrendezési tervének rész céljai	1. Társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása	2. Városok - községek, fejlett - elmaradott térségek közötti különbségek mérséklése	3. A megye térszerkezete, településrendszere harmonikus fejlődésének elősegítése	4. Térségi területfelhasználás rendjének meghatározása	5. Műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjének kialakítása	6. Területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzése	7. Erőforrások védelme
1. Társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása		++	++	++	+	++	++
2. Városok - községek, fejlett - elmaradott térségek közötti különbségek mérséklése	++		++	0/+	++ P	+	0
3. A megye térszerkezete, településrendszere harmonikus fejlődésének elősegítése	++	++		++	++	+	+
4. Térségi területfelhasználás rendjének meghatározása	++	0/+	++		++	++	++

5. Műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjének kialakítása	+	++	++	++		++ P	++ P
6. Területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzése	++	+	+	++	++ P		++
7. Erőforrások védelme	++	0	+	++	++ P	++	
+ – gyenge kapcsolat; ++ erős kapcsolat; 0 – nincs kapcsolat; P – jelentős problémák, hiányosságok							

3.3. A jelenlegi környezeti állapot releváns, a tervvel összefüggésben lévő elemei

3.3.1. Levegőminőség²

Légszennyezettség szempontjából Nógrád megye területének jelentős része ma már az ország kevésbé terhelte területei közé tartozik. A légszennyezettség elsősorban a városokban és a fő közlekedési útvonalak környezetében jelentősebb. A közvetlen szennyező források által nem érintett települések levegőminősége megfelelő, jelentős területeken pedig kifogástalan.

Térségi immisszió

Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat részeként Nógrád megyében 5 településen (Balassagyarmat, Bányterenye, Pásztó, Salgótarján és Szécsény) működik manuális mérőállomás.

A 4/2002.(X.7.) KvVM rendelet az ország területén légszennyezettségi agglomerációkat és zónákat jelöl ki. Nógrád megye területe a „10. Az ország többi területe” nevű zónába van sorolva. Salgótarján város külön csoportba tartozik, a „11. Kijelölt városok” közé. *Salgótarjánban* a légszennyezettség a nitrogén oxidok és a szálló por tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van.

Szennyező anyagokénti besorolásuk az A-tól F-ig (csökkenő sorrendben) terjedő skálán az alábbi:

A 4/2002. KvVM rendelet szerinti, Nógrád megyét érintő besorolás

	<i>kén-dioxid</i>	<i>nitrogén-dioxid</i>	<i>szén-monoxid</i>	<i>szilárd (PM₁₀)</i>	<i>benzol</i>	<i>ózon</i>
10. zóna	F	F	F	E	F	B
11. Salgótarján	F	D	E	D	F	B

Az A, B és C besorolás a levegőszennyezettség egészségügyi határértékeit meghaladó koncentrációt jelent, ahol további terhelés nem engedhető meg.

Nógrád megyében kibocsátott szennyezőanyag mennyisége

Szennyezőanyag (kg)	2005	2006	2007	2008
Kén-oxidok (SO ₂ és SO ₃) mint SO ₂	22 698	1 250	3 646	6 663
Szén-monoxid	108 838	87 358	44 503	46 106
Nitrogén oxidok (NO és NO ₂)	231 466	180 387	192 200	187 633
Szilárd anyag	46 839	35 555	28 322	23 544
Szén-dioxid	17 433 375	43 012 967	155 664 349	27 630 210

Forrás: LAIR adatbázis

² Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium: Hazánk környezeti állapota-2005. Budapest, 2005.

Nitrogén-dioxid

A NO₂ elsősorban a fosszilis tüzelőanyagok (szén, földgáz, kőolaj) elégetéséből, különösen a járművekben használt üzemanyagból származik. Az NO₂ csökkenti a tüdő ellenálló képességét a fertőzésekkel szemben, súlyosbítja az asztmás betegségeket, gyakori légúti megbetegedéshez vezet. A NO₂ nedvesség jelenlétében savas kémhatású, ezért a fémeket és az építőanyagokat erősen korrodálja. A NO₂ szekunder részecskéket, nitrátokat alkot, amelyek ködöt képezhetnek, rontva a látási viszonyokat. A NO₂ és más nitrogén-oxidok fő alkotórészei a barnás színű, fotokémiai (nyári) füstködnek.

A nitrogén-oxidok mennyisége 2007-ig folyamatos csökkenést mutatott Nógrád megyében, majd ezt követően kismértékben növekedett.

Kén-dioxid

A kén-dioxid koncentráció alacsony szinten tartása hosszútávon is fontos feladat. A szén és az olaj (pl. házi széntüzelés ill. dízelmotorok) elégetéséből származó, illetve a műtrágyagyártás, az alumínium ipar és az acélgégyártás során keletkező szennyezőanyag, savas eső formájában károsítja a környezetet, légzőszervi megbetegedéseket okoz, valamint a téli füstköd fő alkotórésze.

A kén-dioxid koncentráció az utóbbi években országos szinten csökkentő vagy stagnáló tendenciát mutatott, Nógrád megyében viszont 2006-ig csökkenést, majd utána folyamatos és nagymértékű növekedést lehetett mérni.

Térségi emisszió

Az üvegházhatású gázok közül a kibocsátott szén-dioxid mennyisége nőtt a megye területén. Kiemelkedő év volt 2007., amikor a megelőző év adataihoz képest 3,5-szörös növekedést – összesen 155 664 tonna – regisztráltak.

Az utóbbi években az ipari eredetű emisszió csökkenő tendenciát mutat. Ez várhatóan tovább fog javulni, az integrált szennyezés megelőző és ellenőrző rendszer követelményei miatt a még itt működő, mára már elavult technológiájú cégekre 2008-ig érvényesülő szigorodó elvárások, illetve a legjobb elérhető technológiák engedélyezése eredményeként.

Ezzel szemben a közlekedésből származó komponensek egyre nagyobb mértékben kerülnek a légterbe, a térség tranzitjellegéből adódó nagyfokú igénybevétele és az országos átlagot meghaladó gépjárműsűrűség miatt.

Nógrád megye területén az észak-déli tranzit forgalom okoz jelentősebb terhelést. A 2. sz. főúton a Pest megyéből érkező szakaszon és Rétság térségében, a 21. sz. főúton pedig Bátortereny – Salgótarján között, és e településeken belül képződik. Jelentős a forgalom a 2. és 21. sz. főutak egyéb szakaszain, a 22. sz. főút Balassagyarmatig tartó és a Balassagyarmattól délre tartó mellékút (2108. j.) kezdeti szakaszán észlelhető. A 22. sz. főút egyéb szakaszain, a 23. sz. főút Bátorterenyéhez közeli szakaszán, az eddig nem említett Salgótarjánhoz közeli utakon és a Hollókő északi megközelítésén is meghatározó forgalom jelentkezik.

3. 3. 2. Felszíni és felszín alatti vizek környezeti állapota □

Felszíni vizek minősítése

A felszíni vizek minősége a megyében az elmúlt időszakban javult, de ez döntően nem a szennyvíztisztítás mértékének növekedése miatt következett be, hanem a szennyezőanyag-kibocsátás csökkenése miatt. Az új üzemek szennyezőanyag-kibocsátása ugyanis általában megfelelő, határérték alatti.

Az ipari és mezőgazdasági pontszerű szennyezések közül az Ipoly vízgyűjtőterületén 3 db egységes környezethasználati engedéllyel (IPPC) működő cég található: Nógrádmargaliban, Rétságon és Romhányban. Az Ipoly-vízgyűjtőjén a diffúz szennyezések meghatározó jelentőségűek a vízfolyások minőségében. Sótartalomból és hőterhelésből adódó terhelés a térségben nem jellemző, veszélyes anyagokkal kapcsolatos probléma is csak egy helyen ipari szennyvíz bevezetéséből adódik. Mezőgazdasági eredetű diffúz szennyezések közül nitrátérzékenység szempontjából a terület nagy része nem veszélyeztetett, kivéve Litke, Patvarc, Dejtár környékét. Az Ipoly vízgyűjtőterületen néhány nagyobb szarvasmarha és sertéstelep (Csitár, Érsekvadkert, Karancsás) található, valamint számos kisebb, magánszemélyek háztartási igényeit kielégítő állattartás is jellemző. A kisebb volumenű állattartás és növénytermesztés okozta mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezés jellemzően a felszín alatti vizek felső részét érinti. A területen az állattartáshoz kapcsolódóan előfordul nyárfás hígtrágya elhelyezés (Érsekvadkert).

A Zagyva vízgazdálkodási tervezési alegységen gyakori probléma, hogy az egymást tápláló víztestek miatt a tápanyag, szervesanyag terhelés átadódó hatásként érvényesül. A megfelelő szennyvízkezelési technológiával

nem rendelkező települések és a mezőgazdaságból származó diffúz terhelés és a felszín alatti vízzel érkező terhelés tovább rontja a víztestek kémiai állapotát. A legfontosabbnak tartott problémákat az alegységen a nagyszámú vízkivétel, vízvezetés, vízbevezetés okozza. A szennyvíztisztítók nem kielégítő működése következtében a befogadók magas foszforterhelést kapnak, amit tovább súlyosbít a mezőgazdasági művelés alatt álló területek trágyáztatása, illetve az állattartó telepek kibocsátásai is. A vízfolyások állapotát, a vízminőségét, a feliszapolódást kedvezőtlenül befolyásolják a vízfolyásokba bevezetett nem kellően tisztított, vagy tisztítatlan ipari, mezőgazdasági és kommunális szennyvizek. Kisvízi időszakban – kellő hígítás hiányában – nagy a szennyvízből eredő lerakódás a medrekben. A mederbe lerakódott szennyvíziszap csökkenti a meder vízszállítását, rontja a vízminőségét. A szennyvíztisztítók által kibocsátott, tisztított szennyvizek – a mellékvízfolyásokon keresztül – a Zagyvába kerülnek. A kisebb (300-500 m³/nap alatti) szennyvíztisztító telepeken az őszi-téli alacsony hőmérséklet okozta nem megfelelő tisztítási hatásfok miatt magas a befogadók foszforterhelése. A Zagyva vízgyűjtő területen engedélyezett települési folyékony hulladék (TFH) leürítés a Tápó-vidék területén, műszaki védelem nélküli földkazettába történik. Az engedély nélküli leürítőhelyek (Nógrád megyében Salgótarján-Kotyházpuszta, Mátranovák) felszámolására az illetékes felügyelőség intézkedéseket tesz, de legális leürítő hely illetve csatornázottság hiányában ez nem mindig bizonyul hatékonynak.

Megoldandó, jövőbeni feladat a Tarján-pataki tározó nehézfémekkel szennyezett iszapjának kezelése. A tározó 1978-80. között épült árvízvédelmi célból, illetve Salgótarján felől érkező szenny- és használtvizek minimum 30 napos tározására, ülepítés és vízminőség javítás céljából. A '90-es években bekövetkezett szerkezetváltás következtében megszűnt az ipari kibocsátás, így a tározó a szennyvíztározási funkcióját elvesztette. Évek alatt az iszapban felhalmozódott nehézfém szennyezés mértékének felmérése napjainkban folyik.

Egyes víztesteken az időnként jelentkező vízhiányos állapot is hozzájárul a nem megfelelő ökológiai potenciál kialakulásához. A Hasznosi-tározó ivóvíz tározási és árvízvédelmi célokat lát el a Kövicses-patakon. A Kövicses-patak és a tározó ökológiai és kémiai állapota jónak mondható. A Hasznosi-tározó a regionális ivóvízellátást szolgálja, annak vízminősége rendszeresen bevizsgált, kifogástalan minőségű.

Felszín alatti vizek

A felszín alatti vizeket a megye egyes részein a talajvízszint süllyedés, minőségileg pedig a kommunális eredetű szennyezés fenyegeti egyre nagyobb mértékben. Ehhez járul hozzá, hogy a megye közel háromnegyedét sekély termőrétegű, erodált talajok borítják, amelyek könnyítik a beszivárgást a talaj mélyebb rétegeibe.

Az emberi tevékenységek nagy része a felszín alatti első, sekély mélységű víztestet érinti. A sekély mélységű víztestekbe történő legjelentősebb mennyiségi beavatkozás a vízkitermelés, amelyen belül megkülönböztethető a főleg felszíni vízből utánpótlódó (parti szűrésű), valamint a csak talajvízből utánpótlódó vízkivételi hely. A felszín alatti víztestek érzékenyek az emberi tevékenységekre, az ember által okozott beavatkozások hatására elszennyeződhetnek, következtében az ivóvíz ihatatlanná válik. Néhol a kitermelt vizet még meg lehet tisztítani ivóvíz minőségűre, de vannak helyek, ahol a víztermelőhely feladását eredményezi az elszennyeződés. A parti szűrésű vízbázisok, helyzetüknél fogva, a legérzékenyebbek az emberi beavatkozásokra, ezért a sérülékeny vízbázisok közé tartoznak.

Az Ipoly vízgyűjtőterületen problémát okoz a sok kis települési hulladéklerakó, amelyekben a hulladék lerakása megfelelő műszaki védelem nélküli, illetve ugyanezen lerakók nagy többségében a települési folyékony hulladékot a műszaki védelem nélküli kazettákban helyezik el. Ugyancsak problémát okoznak a területen korábban felhagyott bányák, melyek feltöltésére sok esetben hulladékot használtak. Felszín alatti vízminőség szempontjából kockázatos helyszín a Szécsény mellett található horgásztó. A hajdan volt bányató ma rekreációs célokat, horgászat és üdülést szolgál, nyaranta viszont jelentős vízminőség romlás tapasztalható a felhalmozódott iszap miatt. A Bátorterenyei vízbázis esetében forrásfoglalások, tavakkal dúsított talajvízkutak, és a Zagyvából történő felszíni vízkivétel adja a nagyon összetett és sérülékeny vízbázist. A város közelsége potenciális szennyezőforrást jelent. A Zagyva körzetében mangánproblémák jelentkeztek az utóbbi években, amit vízkezeléssel és a vízkivételi rendszer átalakításának tervezetével kívánt az üzemeltető orvosolni. A vízbázis diagnosztikai munkái 2004 júniusában elkészültek, a védőterület kijelölése folyamatban van. Az alegység területén a felszín alatti vízkészletek mennyiségi állapotába történő legjelentősebb beavatkozásnak a vízkivételek tartoznak. A vízkivételek túlnyomó része fűrt kutakból történik, környezetükben komolyabb depressziók feltételezhetők. Az ivóvízellátáshoz viszonyítva az egyéb (ipari, energetikai, mezőgazdasági) vízkivételek jelentősége csekélyebb. A területen bányászati célú vízkivétel nincs.

A megye sok falujában hiányzik a szennyvízhálózat. A csatornázott településeken is alacsony a csatlakozási arány. Feltételezhető, hogy a csatornahálózatba nem kerülő szennyvizek jelentős mennyisége nem kerül szennyvíztisztító telepre és a környezetet (elsősorban a talajvizet és az ivóvizet) szennyező módon kerül elhelyezésre. A szennyvíztisztítóban keletkező szennyvíziszap elhelyezése, hasznosítása is egyre nagyobb probléma.

Nógrád megye vízgyűjtő-gazdálkodási alegységei, vízgazdálkodási kérdések

A Víz Keretirányelv (rövidítve VKI) egy új vízügyi szabályozás, amellyel az Európai Unió a társadalom és a természet érdekében a vizek hatékony és átfogó védelmét kívánja megvalósítani. Az Irányelv előírásai szerint az Európai Unió tagállamaiban 2015-ig jó ökológiai állapotba kell hozni a felszíni és jó vízkémiai és mennyiségi állapotba kell hozni a felszín alatti vizeket, és fenntarthatóvá kell tenni ezt az állapotot. A VKI jelentőségét elsősorban az adja, hogy egységes alapokon szabályozza a felszíni, felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi védelmét, a szennyező-forrásokkal szembeni fellépést, és előírja a felszíni vizek jó ökológiai állapotának, és a felszín alatti vizek jó vízkémiai és mennyiségi állapotának eléréséhez vezető intézkedések vízgyűjtő szintű összehangolását.

Felszíni vízkészletek

Nógrád megye területét 3 tervezési alegység fedi le, illetve érinti: az Ipoly (1-8), a Zagyva (2-10), és kis mértékben a Közép-Duna (1-9) alegység. Az Ipoly a Duna, a Zagyva pedig a Tisza részvízgyűjtőhöz tartozik. A Duna és a Tisza közötti vízváltó csomópont egyrészt a Naszály keleti végénél, az éles irányváltással északnak, az Ipoly felé forduló Lókos-patak és a Zagyvába igyekvő Galga forrásvidéke között, másrészt a Nógrád-Gömöri bazaltvidéken található az Ipoly és a Zagyva, Tarna, Rima vízrendszere között.

Az *Ipoly* a Duna hazai területen betorkolló legnagyobb bal parti mellékveze. Hosszúsága eredetileg 257 km volt, ami az elvégzett szabályozások eredményeképpen 215 km-re rövidült. A folyó vízgyűjtőterülete 5108 km², amelyből hazánk területére 1430 km² esik. Az Ipoly közel 100 km hosszúságú szakaszon képez államhatárt Magyarország és Szlovákia között.

Az Ipoly heves és szélsőséges vízjárású, és egyben a legkisebb vízfolyás, amely Magyarországon még folyónak minősíthető, mivel vízhozama még elegendő ahhoz, hogy szabályozott medrét egyensúlyban tartsa. Mellékvízfolyásai még nagyobb szélsőségeket mutatnak, hosszantartó szárazság idején ki is száradhatnak.

Az Ipolynak két árvize van. Az egyik a hóolvadás utáni tavaszi (március), amely egybeesik a Duna árvizével, és a nyári esőzések hatására kialakuló kora nyári, a Duna nyári árvize után. Kisvize augusztus-szeptember hónapokra esik. Balassagyarmatnál kisvize 0,47 m³/s, nagyvize 286 m³/s, a torkolatnál ugyanezen értékek 1,7 m³/s, illetve 400 m³/s.

Az Ipoly végig teraszos völgyben folyik. Esése jelentős, Balassagyarmattól a torkolatig tartó alsó szakaszán is még 32 cm/km. A völgyfenék anyaga agyagos homok, hordalékszállítása csekély. A vízmennyiségi szempontból jelentősebb mellékvizek hazánk területén kívül érkeznek a folyóba. A mellékvizek esése az Ipolynak öt-tízszere is lehet. Nagyobb hazai mellékvizei: a Dobroda-, Ménes-, Szentlélek-, Lókos-, Derék-patakok, illetve a Fekete-víz. Jellemző, hogy az év nagy részében a vízszállításuk minimális, azonban nyári nagyintenzitású csapadékból, illetve gyors hóolvadásból, plusz csapadékból pár óra alatt vízhozamuk ugrásszerűen megnő, árhullám alakul ki, és vonul végig a patakon, esetleg a mederből kilépve a völgyfenéken. Az árhullámok levonulási ideje pár óra, 1-2 nap. A patakok mellett bevédett ártér – kivéve az Ipolyba torkolló vízfolyások torkolati szakaszait – nincs, így amennyiben a meder vízszállító képességénél nagyobb valószínűségű árhullámok alakulnak ki, az árterek elöntésre kerülnek. Az Ipoly viszonylag tiszta vizű vízfolyás, de vizének minősége nemcsak hazai hatásoktól függ, mivel a vízgyűjtő jelentős része Szlovákiához tartozik.

A *Zagyva* elsősorban Magyarország legmagasabbra emelkedő hegyvidékének, a Mátrának a vizeit vezeti le. Teljes hossza 122,68 km, vízgyűjtő területe a tiszai torkolatánál 55 612,7 km², amiből 1954,5 km² önálló tervezési alegység a Tarna folyó. A legfelső hegyvidéki szakaszon az esés 16,7 m/km, a dombvidéken 1,7 m/km, Hatvan és Jászberény között 64 cm/km- re csökken és végül az alsó szakaszon 12 cm/km.

A Zagyva Hatvan feletti szakasza a Közép-Duna-völgyi, alsó szakasza a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóságához tartozik. A Zagyva teljes egészében hazai vízfolyás, vízgyűjtőjének alig egy ezredrésze fekszik külföldön. A Medves hegycsoportban ered, Zagyvaróna határában. Szűk völgyben folyik dél felé Homokterenyéig, ahol beleömlik baloldaltól, a hegyvidéki területről érkező Bárna-patak. Majd a Zagyva, a Mátra, és az attól északra elhelyezkedő Karancsalja dombvidéke közötti szélesebb völgyben halad nyugat felé, Kisterenyéig. Kisterenye és Pásztó között a völgy összeszűkül, itt délnyugat felé fordul, Pásztótól Hatvanig pedig dél felé folyik. Egyre szélesedő völgyét kelet felől a Mátra, nyugatról a Cserhát alacsonyodó dombjai szegélyezik. Jobbágytól lefelé a Zagyvát részlegesen kiépített árvédelmi töltések kísérik. A Pásztó feletti rész

gyors lefolyású terület, míg a Pásztó-Hatvan közötti szakasz vízgyűjtőterületének lefolyási viszonyai átlagosak. A vízjárási viszonyok szélsőségesek, melynek oka a vízgyűjtőterület szélsőséges csapadékeloszlása. Kisvíze 0,01 m³/s, nagyvíze Pásztónál 119 m³/s, Jászteleknél 198 m³/s. Az átlagos csapadékkérték 550-600 mm/év, mely nedves esztendőben a 800-850 mm/évet is eléri, száraz évben pedig csak 325-375 mm/év. Bár vízgyűjtőterülete nagy, a csapadék viszonylag kevés, a párolgás jelentős.

Az árhullám gyorsan levonul, mert a hegyvidéki szakaszon nagy a vízfolyások esése, viszont közepes és kisvizek mennyisége jelentéktelen. Vízjárása heves. Kora tavaszi, főleg márciusi árvizeit a kis vagy közepes csapadékkal egyidejű hóolvadás okozza. A nyári és őszi gyakori nagy zivatarok csak a gyors lefolyású mellékágakon okoznak elöntést. A Zagyva völgye szimmetrikus és tál alakú, néhány helyen (Szurdokpüspöki, Tar környékén) összeszűkülő. Vízjátéka igen nagy, néhány szelvényben meghaladja az 5 m-t is. A mellékvízfolyásokon (pl. Tarján-patak, Kövicses-patak) a meredek lejtő és a vízzáró rétegek miatt főleg a nyári záporok okoznak árvizet. Az igen kis vízgyűjtő területű patakok – főleg a forrásokban szegény vidékeken – gyakran kiszáradnak. Az árvizes időt leszámítva a vízfolyások vízszállítása csekély.

A hidromorfológiai kockázatot növelő völgyzárógátas tározók miatt a vízfolyások hosszirányú átjárhatósága nem megoldott. A Zagyva mentén található töltések miatt a keresztirányú átjárhatóság sem jön létre. Hidromorfológiai kockázatot jelenthet minden olyan tározó, amely a vizek lefolyási viszonyait megváltoztatja. Elsősorban a völgyzárógátas tározók érdemelnek nagyobb figyelmet, mivel adott esetben a víz továbbfolyását teljes egészében megakadályozzák, ily módon különösen a vízi élővilág életlehetőségeit csökkentik. Salgótarjánban az infrastruktúra fejlesztése következtében kialakult helyhiány pótlását sokszor a még meglévő vízfolyások terhére kívánják megvalósítani. Zárt szelvénybe került és új nyomvonal mentén halad a Szánápusztai-patak torkolati szakasza, valamint a Tarján-patak 200 m hosszú szakasza. Korábban került zárt szelvénybe a Salgó-patak 2303. számú úttal párhuzamos szakasza. A folyamat rövidesen oda vezet, hogy a település vízfolyásai fokozatosan eltűnnek.

A Hajta-patak az év nagy részében igen alacsony vízhozammal rendelkezik, így a környező vizes élőhelyek vízellátottsága nem kielégítő. A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében lévő nádasok, tavak állnak szárazon az év legnagyobb részében. Ez napjainkra néhány korábban gyakorinak mondható, ma már védelem, illetve fokozott védelem alatt álló fajt sodort a kipusztulás szélére (pl.: lápi póc). A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság élőhelyfejlesztést kíván végrehajtani, amely során a Hajta-patakon több vízviszartartó műtárgy készülne, amelyek segítségével a vízkormányzást meg lehetne oldani, így a jelenleg „átfolyó” víz egy részét a potenciális értékkel rendelkező élőhelyekre tudnánk vezetni. További problémát vet fel a közeli Famosi-tározó vízkészlet lekötése, illetve a nádgazdálkodási igények összeegyeztetése a természetvédelem igényeivel.

3. 3. 3. A föld (talaj) környezeti állapota

2008-ban Nógrád megye 252.000 ha-nyi területéből mintegy 42%-ot erdők borítottak. Az erdősültség az országban itt a legmagasabb mértékű. A megye területének 32%-án terült el szántó, amely érték a legalacsonyabb az összes megye között. A gyepterület aránya 13%, míg a művelés aló kivont területek a megye 11%-ára terjedtek ki. A konyhakert, a gyümölcsös, a szőlő, a tó és a nádas együttes aránya az összes terület 3%-át sem érte el.

A *talajtípusok* közül Nógrád megyében a legnagyobb területen agyagbemosódásos barna erdőtalaj található, ez a Cserhát, a Börzsöny, valamint a Mátravidék jellemző talaja. Jelentős emellett a barnaföldek kiterjedése is, amelyek ezeknek a tájegységeknek a lejtőit foglalják el általában, de az Észak-magyarországi medencék területén, így a Nógrádi-medence, Medves-vidék és a Zagyva-völgy térségeiben is megtalálhatók. A réti- és öntés jellegű talajok a folyók, patakok mentén, völgytalpakon fordulnak elő, jellemzően az Ipoly, a Zagyva, a Galga és egyéb vízfolyások környezetében. Jó minőségű csernozjom barna erdőtalaj Cserhátján és kisebb foltot alkotva a Nógrádi-medencében lelhető föl. Homokos szövetű talajok a megyében csekély kiterjedésben fordulnak elő, főként a Középső-Ipoly-völgyben képződött humuszos homok és kovárványos barna erdőtalajok. A Cserhát és a Mátra tájegységekben jellemzőek az erózió által pusztított köves és földes kopárok.

A talajok minőségét veszélyeztető tényezők

Nógrád megyében a talajok minőségét különböző degradációs folyamatok ronthatják. Erózió (vízerózió, szélrózió) elsősorban azáltal veszélyeztet, hogy az erodált területekről a víz vagy a szél elszállítja a talajrészecskéket, míg a felhalmozási területeken lerakja azokat, ezzel mindkét területet károsítja. Az erózió következtében csökken a talaj szerves anyag tartalma, tápanyagtartalma, romlanak a fizikai, vízgazdálkodási tulajdonságai. A környezeti elemeket veszélyeztethetik a talajszemcsékkel esetlegesen együtt vándorló kémiai anyagok (növényvédőszer-maradék, toxikus elemek). Domborzati adottságai folytán Nógrád megyében az

országos átlagnál lényegesen nagyobb az erózióveszély. A szabdalt relief és a viszonylag nagy völghálózat-sűrűség miatt a lejtőkön hatékony az erózió. A meglévő vízmosások hossza nő és új vízmosások kialakulása is tapasztalható. Az erózióveszély összességében több mint 100 ezer ha-t érint a megyében.

Nógrád megye jelentős része a közepes víznyelésű és vízvezető képességű, nagy vízraktározó képességű, jó víztartó talajok típusába tartozik. Sok helyen a szükségtelessé vált ásott kutakat szennyvíz elszívárogtatásra használták, illetve használják, amely hozzájárult a talajvízkészlet szinte teljes elszennyeződéséhez, amelynek felszámolása alapvető vízvédelmi érdek. A nitráatterhelés és a nem természetes eredetű diffúz mikroszennyezés a talaj további szennyeződését okozza, hiszen a talajból jelentős mennyiségű szennyező anyag mosódhat be a talajvízbe, vízfolyásokba, tározókba.

Az ipari tevékenységhez fűződő talajszennyezések általában lokálisak, és általában akkor kerülnek csak nyilvánosságra, ha a közelben lakók személyes érdekeit veszélyeztetik. A helyzet vélhetőleg javulni fog, mivel a cégek számára a piacon maradáshoz szükséges nemzetközi auditáláshoz talajmintákra, észlelő kutakra és akkreditált laborban való elemzésekre van szükség.

A talajok terhelése

A megye területén a földet különböző tevékenységek terhelik. Jelentős minőségromtó tényező lehet a talajszennyezettség. Talajszennyezések közé tartoznak a természetidegen anyagok talajba jutása (juttatása), illetve különböző kémiai anyagok szakszerűtlen felhasználásából, tárolásából eredő szennyezések. Terhelés éri a talajt a mezőgazdasági művelésből, a települési folyékony és szilárd kommunális hulladék elhelyezéséből, valamint a káreseményekből, az ipari üzemeknél bekövetkezett balesetektől, nem megfelelő működésből. A kistelepülések csatornázatlanságából következően gondot okoz a települési folyékony kommunális hulladék elhelyezése. A települési szilárd kommunális hulladék elhelyezése a megyében a jelenleg engedélyezett lerakókon megoldható, de szükséges a korábbi nem megfelelően kialakított lerakók felszámolása illetve rekultiválása és az illegális lerakások megszüntetése. Ezekből a hulladéklerakásokból a hulladéklerakó alatti földtest szennyeződhetett el.

3. 3. 4. Hulladékgazdálkodás

2008-ra Nógrád megyében a települések mindegyikén megszervezésre került a rendszeres hulladékgyűjtés, a statisztikai adatok szerint a lakásállomány közel 90%-a került bevonásra a szolgáltatásba. A keletkező települési szilárd hulladék mennyisége kis mértékben csökkent az elmúlt években, azonban az össz mennyiségben belül a lakossági eredetű hulladék aránya a fogyasztói szokások folyamatos változásának köszönhetően növekedett. A keletkező települési szilárd hulladék gyakorlatilag teljes mennyiségben lerakással kerül ártalmatlanításra. A települési szilárd hulladékok újrahasznosítása csak nagyon minimális mértékben valósult meg.

A 2008-as adatok szerint 74 ezer tonna szilárd hulladék került Nógrád megye lerakóiba. Az évről évre kismértékben csökkenő mennyiségű hulladék nagyobb része Salgótarján és Bátorterenyre térségében keletkezik. Nógrád megye területén jelenlegi négy településen (Salgótarján, Bátortereny, Jobbágyi és Nógrádmarcfal) működik térségi hatású szilárd hulladéklerakó.

2009. július 16-áig valamennyi olyan, környezetszennyező hulladéklerakó bezárt, amelyek működése a légkörre, a vizekre és az emberi egészségre is káros lehet. A bezárások után is legfeljebb 50 km-en belül elérhetőek azok a hulladéklerakók, amelyek modern technológiák alkalmazásával, elegendő kapacitással biztosítják a környezet magasabb fokú kímélését.

Észak-kelet Pest és Nógrád Megyei Regionális Hulladékgazdálkodási Projekt (rövid nevén: Zöld Hid Program):
A projekt 106 településre terjed ki a Börzsöny (Nyugat-Nógrád), az északi Cserhát, valamint a Galga-mente területén, közel 280 ezer lakosnak nyújtva komplex, modern hulladékgazdálkodást. A projekt keretében a szelektív gyűjtőegységeken kívül két hulladékkezelő központot is kialakításra került, az egyik Nógrád megyében, Nógrádmarcfalban, a másik a Pest megyei Kerepesen, az Ökörtelek-völgyben. A Zöld Hid Programban összesen 486 új gyűjtőszigetet alakítottak ki, amelyek alapépítményei az érintett 106 településen még 2009-ben elkészültek. Az országban az elsők között működik majd olyan műszaki színvonalú hulladékfeldolgozó és -kezelő rendszer, amelyben a kezelőközpontokban a vegyesen gyűjtött települési szilárd hulladék mechanikai és biológiai előkezeléséről is gondoskodni fognak. Ennek során a hulladékból a szerves anyagot és a könnyű frakciót is leválasztják, az előbbi a komposztálótelepeken dolgozzák fel, míg az utóbbi frakciót energetikai hasznosításra továbbadják egy külső partnernek. Így csupán a hulladék megmaradt, hasznosíthatatlan hányada kerül a szigetelt hulladéklerakókba.

A kerepesi kezelőközpontban a szelektív hulladékgyűjtésből származó haszonanyagok válogatására szolgáló üzem is megépült, így lehetőség lesz a gyűjtőszigeteken és a hulladékudvarokban összegyűlő, anyagában hasznosítható frakciók előkezelésére is. Hulladékudvarból 9 létesül, elsősorban a térség nagyobb településein. Ezek közül kettő már készen (Balassagyarmaton és Rétság) van, míg a többi létesítmény az év során készülhet el, engedélyezésük elhúzódása, az eljárások lassúsága miatt.

3.3.5. Zaj- és rezgésterhelés

Nógrád megye településeinek zajhelyzetét döntően a közlekedésből, tranzitforgalomból származó zajterhelés határozza meg.

Különösen érzékenyen érinti ez a terhelés azokat a településeket, amelyeket nagy forgalmú közlekedési útvonal szel át, illetve közvetlenül ezen útvonalak mentén fekszenek. A közlekedési zajártalom különösen a 2., 21., 22. és 23. sz. főutak egyes szakaszai mentén jelentős. A települések közül Salgótarjánban, Rétságon és Balassagyarmaton tapasztalható számottevő zajterhelés. Az elkerülő utak rendkívül jó szolgálatot tesznek a településközpontokat érintő forgalom egy részének elvezetésével, de az elkerülő útvonalak nem megfelelő vonalvezetése következtében előfordulhat, hogy a korábban csendes, szinte átmenő forgalom nélküli utcából lesz hihetetlen nagy, és főleg nehézgépjármű forgalmat lebonyolító összekötő út, ami lényegében a zajterhelés áthelyezésével és nem a csökkentésével jár.

A vasúti közlekedésből származó zajhatás szintén a fővonalak mentén okoz problémákat, tekintettel azok forgalmára, illetve a történelmi helyzetben kialakult beépítési viszonyokra.

Üzemi eredetű zajterhelés elsősorban az olyan településeken, településrészekben fordul elő ahol az újonnan létesült ipari parkok – legtöbbször rossz településrendezési tervi háttérrel – a minél gazdaságosabb terület kihasználás érdekében a lakóterületektől nem kerülnek megfelelő távolságba. A lakóterületbe ágyazódott és a termelés volumenét illetően a többszörösére bővülő ipari telephelyek, a zajcsökkentő intézkedések ellenére is folyamatosan zajpanaszok forrásaivá válnak.

Általános tapasztalat, hogy a zajvédelmi probléma ott alakul ki, ahol a tervszerűtlen településfejlesztés következtében a lakóterületek körbenőtték az ipari zajforrásokat. Tipikus példák erre a mezőgazdasági terményszárítók. Ezeknél az elavult szárítóknál a zajcsökkentés során számos műszaki problémát kell megoldani, így a kivitelezés meglehetősen sok időt vesz igénybe. Jelentős környezetvédelmi eredménynek könyvelhető el, hogy számos üzem a zajvédelmi problémák feltárását, és a zajcsökkentési kötelezés kézhez vételét követően a szükséges műszaki intézkedéseket elvégeztette, nem egyszer jelentős mértékben csökkentve a környezeti zajkibocsátást.

3.4. A tervben javasolt térségi területfelhasználási kategóriák kijelölésével és övezetek lehatárolásával kapcsolatos azon környezeti jellemzők azonosítása, amelyekre a terv valószínűleg jelentős befolyással lesz

A területrendezési terv által kiváltott környezeti hatások és hatótényezők azonosítása a rendszer, a területnagyság és a problémakörök összetettsége, a bizonytalansági tényezők, a hatásviselők nagy száma folytán sokkal bonyolultabb feladat, mint az objektum szinten megvalósuló környezeti hatásvizsgálat. A hatótényezők környezeti hatásainak azonosítása ezért a szerkezeti terv területfelhasználási egységei és a szabályozási terv övezeteinek bontása szerint készült.

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Összegzés
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	++	+	+	++	0	++	+	Ezek a területek a szántóföldi művelés és a növénytermesztés legfontosabb szinterei. A növénytermesztés leginkább a talajok állapotát befolyásolja, így ezeken a területeken a talajok környezetkímélő hasznosítása kiemelten fontos feladat. Ez érdeke a terület használójának is, hiszen a talajok termékenységének hosszú távú fenntartása a növénytermesztés alapvető feltétele.

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Összegzés
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete	++	++	++	++	0	++	++	A kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek új kategóriaként jelennek meg a tervben. A környezeti elemekre és rendszerekre kedvező hatást gyakorolnak. Itt is kiemelt feladat a termőhelyek kiváló adottságainak megőrzése.
Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete	++	++	++	++	0	++	++	Az erdőtelepítési program hatására jelentősen javul az erdősültség aránya. Az ökológiai rendszereket kedvezőtlenül befolyásolhatják az ültetvény jellegű nem elegyes erdőtelepítések és erdőfelújítások. Az értékes gyepek védelmére különös gondot kell fordítani.
Országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete	+	+	+	++	+	++	+	A terület környezetszennyezése révén jelentős terhelést jelent minden környezeti elemre. A rehabilitáció minden esetben kedvező hatású.
Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete	+	+	+/-	++	+/-	+	+/-	A térségi tájrehabilitációt igénylő területbe a térségi jelentőségű tájrehabilitációt igénylő bányák, tájsebek tartoznak. A rehabilitáció mindenképpen kedvezően hat a környezeti elemekre és rendszerekre.
Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	0	+	0	++	++	++	+	A tájkép védelmén kívül szerepe van az ökológia rendszerek és a települési környezet védelmében is.
Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	0	+	0	++	++	++	+	A tájkép védelmén kívül szerepe van az ökológia rendszerek és a települési környezet védelmében is.
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete	+	++	+/-	+/-	+/-	+	+/-	E térségek fokozottan hozzájárulnak a felszíni és felszín-alatti vízminőség védelméhez.
Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete	+	++	+/-	-	-	+	+	
Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete	+/-	+/-	+	-	+/-	-	+/-	Az ásványi-nyersanyag gazdálkodási terület kijelölése a területen nem jelent feltétlenül bányanyitást, ugyanakkor potenciális veszélyként, környezeti konfliktusok forrásaként is jelentkezik, ha tájképvédelmi, kulturális örökségvédelmi, vagy természetvédelmi övezetekkel esik egybe.
Együtt tervezhető térségek övezete	+	+	0	+	++	+	++	Az együtt tervezhető településekre készülő közös szerkezeti terv hozzájárul a természeti erőforrások fokozott, racionális hasznosításához, a környezeti elemek terhelésének csökkentéséhez.
Magterület övezete	+	+	+	++	+	++	+	A Natura 2000 és egyéb védett területek bekerülhetnek a szabályozott területek közé, így a beépíthetőség, építmények elhelyezés stb. szabályozásának helyzete tisztábbá válhat.
Ökológiai folyosó	+	+	+	++	+	++	+	A többnyire lineáris jellegű élőhely hálózat

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Összegzés
övezete								hozzájárul a biodiverzitás megőrzéséhez, élőhelyek védelméhez. A folyósó településen belül való folytonosságát és keresztmetszetét biztosító részei elősegíthetik a kapcsolatok megőrzését, helyreállítását.
Pufferterület övezete	+	+	+	+	+	+	+	Hozzájárul az ökológiai rendszer védelméhez. Pontosodó szabályozás, kedvezőbb értékvédelmi feltételek.
Világörökség és világörökség-várományos terület övezete	0	0	0	++	+	+	+	Az örökségvédelmi területek táji-környezeti hatása mindenképpen kedvező. Értékmegőrzés biztosítása révén a fennmaradás esélye javul.
Történeti települési terület övezete	0	0	0	++	+	+	+	A települési karakter megőrzésének feltétele javul.
Nagyvízi meder övezete	+/-	+	0	+	0	++	0	A terület ökológiai hatása kimondottan kedvező. A hagyományos ártéri gazdálkodáson alapuló tájrehabilitáció kedvező hatású.
Földtani veszélyforrás területének övezete	+	-	0	0	+/-	-	+	A megnevezés pontosítása révén szélesebb körben lehetséges szabályozás alá vonni a veszélyeztetett/veszélyeztető területegységeket.
Vízérózióknak kitett terület övezete	++	0	0	+	0	+/-	+/-	A vízérózió révén bekövetkező talajpusztulás számos környezeti elemet kedvezőtlenül érint.
Szélérózióknak kitett terület övezete	++	0	++	0		+	+/-	A defláció negatív környezeti hatású.
<p>- bizonytalan, vagy ezen a szinten nem meghatározható kapcsolat + gyenge, áttételes, vagy közvetett kapcsolat a környezeti elem, rendszer és a vizsgált kategória között ++ erős, közvetlen kapcsolat a környezeti elem, rendszer és a vizsgált kategória között 0 nincs kapcsolat vagy nehezen értelmezhető kapcsolat</p>								

3.5. A terv által feltárt környezeti konfliktusok értékelése és a környezeti állapot várható alakulása abban az esetben, ha a módosító javaslatok nem valósulnak meg

A terv javaslatainak meg nem valósulása esetén bekövetkező környezeti konfliktusok vizsgálatánál az OTrT, valamint Nógrád megye feltáró vizsgálatainak anyagai az irányadók. A vizsgálat azokat, a területrendezési terv megvalósulása (új elemek, előírások, övezetek) nélkül bekövetkező konfliktus köröket, illetve környezetalakulási prognózisokat tartalmazza, amelyek tükrözik a jelenlegi folyamatok fennmaradása és a tervjavaslat nélkül kialakuló környezeti következményeket.

A hatások becslésénél a szerkezeti terv egyes elemeinél, illetve a szabályozási terv övezeteinél felhasználhatók az OTrT módosító javaslatának Nógrád megyét érintő elemzései, valamint a megye területrendezési tervében javasolt térszerkezeti és övezeti szabályozási előírások és irányelvek által előidézett változások. Azoknál az övezetknél, ahol nem történik a szabályokban, vagy a tervlapokon módosítás, a konfliktus nem értelmezhető.

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Konfliktusok értékelése	Környezeti állapot várható alakulása a terv megvalósulása nélkül (trend)
	Állapot (S)	Hatás (I)
Erdőgazdálkodási térség	Nógrád megye erdőterülete 2008-ban összesen 97 658 ha volt, ami 38,4%-os erdősültségnek felel meg. Ez az érték jóval meghaladja az országos mutatót (~20%). Ez az arány távlatilag 47% körül tervezett.	Megmarad a jelenlegi erdősültségi arány, nem növekszik az erdőterület, a környezeti mutatók nem javulnak, az erózió elleni védelem kevésbé érvényesül, az EU elvárások nem teljesülnek, a biodiverzitás csökken.
Mezőgazdasági térség	Nógrád megyében a mezőgazdasági térség területe 2008-ban összesen 119 ezer ha volt, amely az összterület 47%-a. A megyében a mezőgazdasági területek közül (szántó, gyepek, szőlő, gyümölcs és konyhakert) a szántóföldi a domináns felhasználó. Az egyéb területfelhasználási kategóriákba tartozó területek növekedése csak a mezőgazdasági térség területének rovására történhet.	Ökológiai rendszerek, illetve mezőgazdasági erőforrások megújuló-képességének csökkenése, veszélyeztetése, kiemelkedő tájképi értékkel rendelkező területek fokozódó veszélyeztetése a megfelelő tájgazdálkodás és földhasználat megvalósítása nélkül.
Vegyes területfelhasználású térség	A vegyes területfelhasználású térség területe 26,5 ezer ha, ami a megye területének mintegy 10,5 %-a.	A terület környezetbarát gazdálkodásának csökkenése, kiemelkedő tájképi értékkel rendelkező területek fokozódó veszélyeztetése.
Települési térség <i>Városias települési térség</i> <i>Hagyományosan vidéki települési térség</i>	Nógrád megye települési térségei jellemzően a megye meghatározó térszerkezeti vonalai mentén sűrűsödnek, az ezeken kívüli települések koncentrációja alacsonyabb. A településrendezési tervekben további beépítésre szánt területek kijelölése történik. A kivett területek növekedésével az ökológiai rendszer károsodhat, a környezeti terhelés növekszik.	A települési térség további növekedése veszélyezteti a természeti és környezeti erőforrásokat.
Vízgazdálkodási térség	Emberi beavatkozások miatt a kisebb tavak felszámolásával, eltűnt parti vegetációkkal, átalakuló tájjal kell számolni.	Vízfolyások és a tavak parti sávjának beépítése folytatódik, mederrendezések nem kerülnek kialakításra, a természetes környezet csökkenése, megszűnése.
Építmények által igénybe vett térség		
Energiaközmű-hálózatok és építmények		
<i>Erőművek, kiserőművek</i> <i>Térségi villamosenergia-hálózatok és építmények</i> <i>Térségi szénhidrogén hálózatok és építmények</i>	A megyében a megfelelő ellátáshoz hálózati- és létesítményi fejlesztések társulnak.	A védelmi övezetek lehatárolása, területükön az energetikai vonal hálózatok szabályozása és környezetbarát kiserőművek építése nélkül nem érvényesíthetők maradéktalanul a táj- és környezetvédelem érdekei.
Közlekedési hálózatok és építmények		
<i>Gyorsforgalmi utak</i>	A gyorsforgalmi utak műszaki, gazdasági és környezeti szempontból is ideális nyomvonalának elépülése.	A tervezett gyorsforgalmi utak műszaki, gazdasági, környezeti szempontból ideális nyomvonala számára azok elépülésével a terület nem biztosítható, így az optimálistól eltérő nyomvonalakon tovább nő a környezetterhelés.
<i>Főutak</i>	A főúthálózat megfelelően kiépült, az elkerülőszakaszok kiépítése folyamatban van. A meglévők rossz minősége rontja a települési, emberi	Az úthálózat fejlesztése a közlekedési feltételek javítása mellett mindenképpen környezetterhelést okoz. Az elkerülő

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Konfliktusok értékelése	Környezeti állapot várható alakulása a terv megvalósulása nélkül (trend)
	környezetet.	útfejlesztések hiányában tovább nő a településeken áthaladó utak környezetszennyezése.
<i>Mellékutak</i>	A mellékúthálózat kiépítése folyamatban van. A meglévők rossz minősége rontja a települési, emberi környezetet.	Az úthálózat fejlesztése a közlekedési feltételek javítása mellett mindenképpen környezetterhelést (levegő szennyezettség, porszennyezés) okoz.
<i>Hidak és kompátkelőhelyek</i>	Új hidak építése.	További hidak, és kompátkelőhelyek építése nélkül a hosszabb utazási idők miatt a környezetterhelés növekedhet.
<i>Határátlépési pontok</i>	Nemzetközi személy- és áruforgalmi, és állandó, korlátozás nélküli közúti, vasúti határátkelő és több térségi határátkelő miatt magas a közlekedésből származó környezetterhelés.	További határátkelők kialakítása nélkül az egyes útszakaszok mentén folyamatosan magas a környezetterhelés.
<i>Vasúti közlekedés</i>	A vasútvonalak műszaki, gazdasági és környezeti szempontból is ideális nyomvonalának elépülése.	Fejlesztések nélkül a tervezési paraméterek merevsége miatt műszaki, gazdasági és környezeti konfliktust idéz elő.
<i>Országos kerékpárút törzshálózat Térségi jelentőségű kerékpárút-hálózat</i>	Jelenlegi úthálózat sűrűsége és hálózati kialakítása nem megfelelő.	Kerékpárút hálózat kialakítása nélkül nem bővülnek a környezetkímélő közlekedési lehetőségek.
<i>Logisztikai központok</i>	Logisztikai központok hiányában az áruszállítás környezetterhelése diszperz módon jelentkezik.	További térségi logisztikai központok, illetve áruforgalmi központok kialakítása nélkül növekszik a forgalom, a zaj-, rezgésterhelés, valamint a szállítási távolságok is.
Térségi vízgazdálkodási rendszerek és építmények		
<i>Árvízvédelmi rendszerek és építmények</i>	A védett ártéren lévő nemzetgazdasági vagyon – országos összehasonlításban is – igen jelentős, a megye sajátos természeti adottságai miatt.	A lakott területek árvízi biztonságosságának csökkenése, árvízvédelmi művek színvonalának csökkenése karbantartás hiányában, megművelhető területek nagyságának csökkenése
<i>Belvízvédelmi rendszerek és építmények</i>	Nógrád megyében térségi jelentőségű belvízcsatorna és térségi jelentőségű belvíztározó nem található.	
<i>Térségi jelentőségű öntözőrendszerek</i>	Nógrád megyében térségi jelentőségű öntözőrendszerek nem találhatóak.	
<i>Térségi hulladéklerakó helyek</i>	A megyében szilárd hulladékok begyűjtése, kezelése és lerakása hosszú távú érvénnyel jelenleg nem mindenhol kellőképpen megoldott.	Az országos hulladékgazdálkodási projektek hiánya miatt hulladékszennyezés valósulhat meg.
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	A megye területének mindössze 0,7%-a az ilyen besorolású terület.	Növényvédőszer és műtrágya felhasználás csökkentése nélkül magasabb a környezetterhelés.
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete	Nógrád megyében a kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek a megye területének 23,7 %-a, ami jóval magasabb az országos átlagnál (~13%). Folyamatosan növekszik az igény az ilyen besorolású területek más célú hasznosítására.	A területek kivonása egyéb, nem mezőgazdasági célra (alacsonyabb minőségű földek helyett). Az övezet kijelölése nélkül növekszik a legjobb minőségű erdőterületek művelési ág változtatásának veszélye.
Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete	Az erdőtelepítésre alkalmas termőhelyek nagysága magas.	Az erdőtelepítésre alkalmas termőhelyek állapotának romlása.
Országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete	Az egykor ipari termelést szolgáló területek környezeti terheltsége	Beavatkozás nélkül a területek újrahásznosítása nem oldható meg, s

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Konfliktusok értékelése	Környezeti állapot várható alakulása a terv megvalósulása nélkül (trend)
Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete	magas, újrahazsnosításuk rekultivációt igényel. Bányautótájak és barnamezős területek állapota mind környezetvédelmi, mind tájképi szempontból nem megfelelő.	leromlott állapotokban más, szomszédos területegységekre is kedvezőtlen hatással vannak. Tájrehabilitáció nélkül tovább romlik a környezet állapota.
Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	Az övezet lehatárolása nélkül a táj védelme nem kap kellő alátámasztást. A bányaterületek állapota mind környezetvédelmi, mind tájképi szempontból nem megfelelő.	A tájkép, mint természeti erőforrás nem kap megfelelő védelmet, fennmaradását veszélyeztetik. Rehabilitáció nélkül tovább romlik a környezet állapota. A hagyományos tájhasználat megváltozik, növekszik a beépítés, a turisztikai lehetőségek romlása figyelhető meg.
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete	A megyében a felszíni környezetszennyező tevékenységek (pl. bányászat) által veszélyeztetett területek találhatóak (karsztos területek, partszűrűsű vízkivételek).	A jelenlegi és távlati ivóvízellátás biztosítása és a vízminőség veszélyeztetettségének mértéke megmarad, vagy tovább romlik megfelelő vízbázisvédelem és csatornahálózat kiépítés nélkül.
Felszíni vizek vízminőség- védelmi vízgyűjtő területének övezete	A keletkezett szennyvíz a felszíni vizekbe juthat.	A felszíni vízkészletek veszélyeztetettségének mértéke megmarad, vagy tovább romlik. A környezetkímélő gazdasági tevékenység megvalósítása nélkül nő a környezetterhelés.
Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete	Potenciális ásványi nyersanyag-lelőhelyek védelme nem megoldott és koordinált az egyéb területhasználatokkal.	Az érintett települések rendezési tervében meghatározott korlátozó előírások a nemzeti vagyon részét képező ásványvagyon bányászatát ellehetleníthetik.
Együtt tervezhető térségek övezete	A lehatárolás nélkül párhuzamos és koordinálatlan fejlesztések valósulhatnak meg a településeggyüttes településein.	Koordinálatlan település- és területfejlesztés.
Magterület övezete	A természetvédelmi területek védelme nem kap kellő figyelmet.	Tovább folytatódik a természeti erőforrás részét képező közvagyon károsodása pl. beépítésekkel. Védelmet szolgáló, környezet- és természetkímélő módszerek alkalmazásának hiánya és a területhasználatot korlátozó szabályozás nélkül e területek károsodása nem kerülhető el és növeli a környezetterhelést.
Ökológiai folyosó övezete		
Pufferterület övezete		
Világörökség és világörökség-váromány terület övezete	Részletes területi szabályozás hiánya.	Örökségvédelem helyzete, a védett értékek, tájsebek állapota romolhat, károsodhat. Az idegenforgalmi vonzerő csökkenhet. A tájidegen építmények száma növekedhet.
Történeti települési terület övezete	A településszerkezetet és a tájképet megbontó új elemek károsan befolyásolják a történeti településkép jelleget.	Az új szerkezettel megjelenő vonalas és felületszerű elemek károsítják, tönkreteszik a történeti értékű elemeket, elemegyütteseket és környezetterhelést okozhatnak. A környezet kedvezőtlen változása a műemlék értékét is csökkenti, szélsőséges esetben a fenntartást is ellehetlenítheti, pótolhatatlan értékek pusztulásához vezethet.

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Konfliktusok értékelése	Környezeti állapot várható alakulása a terv megvalósulása nélkül (trend)
Nagyvízi meder övezete	Az árvizek akadálymentes levezetése nem mindenhol megoldott. A hullámterek területe folyamatosan csökken és a patakok mellett nincs védelmi ártér. Vizek parti sávjában a túlzott beépítés nem megfelelően korlátozott.	A nagyvízi medrek, parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek beépítése tovább fokozódik, amely hatására a környezetnek nagyobb terhelést okoz. A hullámterek terület-felhasználásának nem megfelelő megváltozása további környezetterhelést okoz.
Földtani veszélyforrás terület övezete	A megye viszonylag nagy részét, 76 települést érinti földtani veszély. A korábbi bányaművelés környezeti hatásai folyamatosan megoldandó problémát jelentenek. A területhasználat változásokkal, beavatkozásokkal a csúszásveszély fokozódik.	A visszamaradt meddőhányók (szénmeddők és ipari salakhányók) rekultiválása nélkül nő a környezetterhelés. A kijelölés hiányában a nem megfelelő beavatkozásokkal nőhet a környezeti kockázat. Az alábányászottság mértéke nőhet, a felszíni vizekben valamint a felszín alatt lévő műtárgyakban is károk keletkeznek.
Vízérózióknak kitett terület övezete	A megye területének megközelítően 24%-a vízérózióknak kitett terület. A területfelhasználás változásai (megfelelő műszaki megoldások és megfelelő földhasználat- és birtokszerkezet kialakítása) nélkül a vízérózió veszélye nő.	A területfelhasználás változásai nélkül a vízérózió fokozódhat és további környezeti károkat okozhat (pl. talajvíz károsodás).
Szélérozióknak kitett terület övezete	A talajfedettséget legkevésbé biztosító szántóföldi használatlaltal a defláció fokozódik.	A művelési ág megváltoztatása és agrotechnikai módszerek megvalósítása nélkül a szélérozió fokozódik és további környezeti károkat okozhat (pl. talaj és a növényzet kiszáradása).

3.6. A terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve negatív környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása

A környezeti terhelés vizsgálata a térségi szerkezeti terv és a térségi övezetek lehatárolásával a természeti erőforrások terhelésében, a környezet terhelésében és az emberi egészség károsodásában bekövetkező hatásokat értékeli.

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Hatótényező	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege
Erdőgazdálkodási térség	Területi növekedés, amely származhat a lehatárolás és besorolás változásából és az új erdőtelepítésekből.	+	0	0	A hatás egyaránt kedvező és kedvezőtlen is lehet (erdőterület növekedése – de nem mindegy, hogy milyen fajokból, ültetvényszerű erdők stb.) A hatás tartós, de visszafordítható. Monokultúrás erdők arányának növekedése, rövid vágásérettségű, biomassza termelési célú erdők arányának növekedése. Vízháztartás esetleges kedvezőtlen alakulása, felszín alatti vizek utánpótlási lehetőségeinek csökkenése. Nem megfelelő fajtaösszetétel esetén a biodiverzitás csökkenése.
Mezőgazdasági térség	Kedvezőtlen adottságú	+	+	+/-	Helytelen tápanyag utánpótlással a nitrátszennyezés növekedése. Kemizálás növekedése miatt növekvő

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Hatótényező	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege
	területeken történő helytelen gazdálkodás, földhasználat megváltozás, gazdálkodás extenzifikálása MTÉT területek túlterhelése. Erőforrások túlzott használata.				környezetszennyezés. Biodiverzitás csökkenése, MTÉT területek terhelése, Ökológiai hálózat veszélyeztetése. Extenzifikálódás/intenzifikálódás irányába mozduló téregységek jelölhetősége, szabályozhatósága elmarad ezen a szinten /kérdéses, egyáltalán értelmezhető-e egy ilyen mozaikos jellegű területhasználat ezen a szinten/. A hatás rövid idejű vagy tartós és nem biztos, hogy reverzibilis.
Vegyes területfelhasználású térség	Kedvezőtlen adottságú területeken történő helytelen gazdálkodás, nem megfelelő környezetbarát gazdálkodás alkalmazása.	+	+	+	Vízháztartás esetleges kedvezőtlen alakulása, utánpótlás lehetőségének csökkenése. Nem megfelelő művelési mód kiválasztása, amely további környezetterhelést jelent a területnek. Biodiverzitás csökkenés.
Városias települési térség	Közepes mértékű területnövekedés (elsősorban belterület, ipari-gazdasági, és a falusias lakóterület területfelhasználás)	+	+	+	Beépítettség növekedése. Szennyezettség növekedése, talajkárosodások. Talajvíz szennyezések kialakulása. Növekvő forgalom, levegőszennyezettség, porterhelés. Ökoszisztémák károsodása, eltűnése.
Hagyományosan vidéki települési térség	Mérsékelt, mintegy 900 ha-os növekedés várható, melyen belül dominálnak a tervezett falusias lakóterületek, valamint a kereskedelmi, gazdasági és szolgáltató területek.	+	+	+	Beépítettség növekedése, Szennyezettség növekedése, talajkárosodások. Talajvíz szennyezések kialakulása. Növekvő forgalom, levegőszennyezettség, porterhelés. Ökoszisztémák károsodása, eltűnése.
Vízgazdálkodási térség	Kisvízfolyások, patakok rendezése, a meder felújítása, karbantartása. Tározók építése.	+/-	+/-	0	A tavak, vízfolyások és a vízzel borított kisebb-nagyobb felületek (bányatavak, morotvák, szikes tavak, holtágak, csatornák stb.), valamint a vizes élőhelyek jelentős ökológiai értéket jelentenek. A mederrendezés, karbantartás során talaj és talajvízszennyezés fordulhat elő. Hatás rövid vagy tartós, jelentős áldozatokkal visszafordítható.
Építmények által igénybe vett térség	A térség nagysága jelentősen növekszik (infrastrukturális fejlesztések).	+	+	+	Környezeti károk növekedése (zajkár és levegőminőség romlás, tájkárosodás) Fragmentáltság, szabdaltság növekedése, Területigény növekedés, területfoglalás. Élőhelyek megszűnése, károsítása. Biodiverzitás csökkenés. Tartós, illetve végleges. Kevésbé reverzibilis.
Energiaközmű-hálózatok és építmények					
<i>Kiserőművek</i>	Két kiserőmű kategóriába tartozó létesítmény	+	+	+	Környezeti károk növekedése (zajkár és levegőminőség romlás). Zavaró tájképi, településképi elemek megjelenése.

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Hatótényező	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege
	megvalósítása.				Területigény növekedés, területfoglalás. Élőhelyek megszűnése, károsítása. Biodiverzitás csökkenés.
<i>Térségi villamosenergia-hálózatok és építmények</i>	Növekszik a hálózatok száma.	+	+	+/-	Helytelen tervezés és kialakítás esetén tájökológia viszonyok károsítása. Környezeti kockázat növekedése, havária veszély kialakulása. Zavaró tájképi, településképi elemek megjelenése. Fragmentáltság, szabdaltság növekedése. tartósak, csak részben visszafordíthatóak, többnyire nem fordíthatóak vissza.
<i>Térségi szénhidrogén hálózatok és építmények</i>	Növekszik a hálózatok száma.	+	+	+/-	Helytelen tervezés és kialakítás esetén tájökológia viszonyok károsítása. Környezeti kockázat növekedése, havária veszély kialakulása. Zavaró tájképi, településképi elemek megjelenése. Fragmentáltság, szabdaltság növekedése. Rövid idejűek vagy tartósak, csak részben visszafordíthatóak, többnyire nem fordíthatóak vissza.
Közlekedési hálózatok és építmények					
<i>Gyorsforgalmi utak</i>	Az igénybevett terület növekszik.	+	+	+	Az új nyomvonalak mentén nő a levegőszennyezés és a zajterhelés. Forgalmnövekedés. Fragmentáltság növekedése. Területfoglalás. +/- környezeti hatások áthelyeződése. Járulékos építmények (logisztikai központok stb.) megjelenése. Élőhelyeket zavaró vonalvezetés veszélye.
<i>Főutak</i>	Az igénybevett terület növekszik.	+	+	+	A sűrűn beépített lakóterületeken áthaladó főutak mentén jelentős környezeti károk kialakulása. Zajszint növekedés, zaj- és rezgésterhelés, porterhelés és magas károsanyag-kibocsátás. Élőhelyeket zavaró vonalvezetés. Környezeti terhelések megjelenése korábban terhelésmentes területen. Területfoglalás.
<i>Mellékutak</i>	Az igénybevett terület növekszik.	+	+	+	A nyomvonalak mentén jelentős környezeti károk kialakulása. Zajszint növekedés, zaj- és rezgésterhelés, porterhelés és magas károsanyag-kibocsátás. Élőhelyeket zavaró vonalvezetés. Környezeti terhelések megjelenése korábban terhelésmentes területen. Területfoglalás.
<i>Hidak és kompátkelőhelyek</i>	Új hidak építése.	+	+	0	Jelentős területfoglalás (kikötő és a térségben indukált egyéb beruházások által), területhasználat változás. Ökológiai rendszerben keletkező károk. Nagyobb környezetterhelés, zaj-, rezgésterhelés, levegőszennyezés.
<i>Határátlépési pontok</i>	Több új határátkelő-hely építése a megfelelő infrastruktúrával.	+	+	0	Jelentős területfoglalás (maga az átkelő központ és a térségben indukált egyéb beruházások által), területhasználat változás. Ökológiai rendszerben keletkező károk. Nagyobb környezetterhelés, zaj-, rezgésterhelés, levegőszennyezés alakulhat ki az újabb átkelők területének környezetében.
<i>Vasúti közlekedés</i>	Az vasútvonalak műszaki, gazdasági	+	+	+	Új vasútvonalak építésekor a környezet károsítása, tájképromlás.

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Hatótényező	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege
	és környezeti szempontból is ideális nyomvonalának elépülése. Növekvő személyforgalom, intermodális központok kialakítása esetén kapcsolódó létesítmények építése				Szabdaltság, fragmentáltság növekedése. Fokozott zaj és levegőterhelés.
<i>Országos kerékpárút törzshálózat</i> <i>Térségi jelentőségű kerékpárút hálózat</i>	Több kerékpárút nyomvonal kialakítása. Területfoglalás az építés során. A turizmus növekedéséből származó környezetterhelés.	+	+	0	A jelenleginél sokkal sűrűbb hálózat kialakítása, új nyomvonalak építése esetén területfoglalással és növekvő forgalommal járhat. Veszélyezteteti az ökológiai rendszert, a biodiverzitást.
<i>Térségi jelentőségű logisztikai központok</i>	Intermodális logisztikai központok, áruforgalmi központok építése (területfoglalás) és a használat miatti megnövekedett gépjárműforgalom.	+	+	+	A központokhoz irányuló forgalomkoncentrációval az érintett településrészekben nő a zaj-, rezgésterhelés és a légszennyezettség. Területfoglalás térségi szintű növekedése. Tájépromlás.
<i>Térségi vízgazdálkodási rendszerek és építmények</i>					
<i>Árvízvédelmi rendszerek és építmények</i>	Vízfolyások rendezése, s a már rendezett vízfolyások vízszállító képességének helyreállítása, fenntartása (hordalékfogók, övarkok, záportározók építése). Mentésített területek vízháztartásának megváltozása.	+	+	0	Racionális vízkormányzás hiányában természetvédelmi értékek veszélyeztetése (lápok, mocsarak, nedves rétek, semlyekesek vízelvezetése). Ökológiai rendszerek károsodása. Környezet károsítása. Zavaró tájképi, településképi elemek megjelenése. Területigény növekedés, területfoglalás.
<i>Belvízvédelmi rendszerek és építmények</i>	Nógrád megyében térségi jelentőségű belvízcsatorna és térségi jelentőségű belvíztározó nem található, kiépítésük a területrendezési terv távlatában sem reális.	0	0	0	Az övezet nem okoz terhelést.

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Hatótényező	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege
<i>Térségi jelentőségű öntözőrendszerek</i>	Nógrád megyében térségi jelentőségű öntözőrendszer nem található.	0	0	0	Az övezet nem okoz terhelést.
<i>Térségi hulladéklerakó helyek</i>	Új, korszerű nagytérségi települési hulladékkezelő és lerakó létesítmény megvalósítása.	+	+	+	Környezet károsítása. Magas Természeti Értékű Területek, Natura 2000 területek és a geológiai ásványvagyon veszélyeztetése. Ökológiai rendszerek károsodása. Talaj és talajvízszennyezés. Zavaró tájképi, településképi elemek megjelenése. Területigény növekedés, területfoglalás.
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	Terület megőrzésén (mely pozitív) túl az intenzív használat veszélye fennáll.	0	0	0	Az övezet kijelölése környezeti szempontból nem jelent negatív hatást. A gazdálkodás kedvezőtlen hatása lehet víz- és talajszennyezés formájában (víz- és tápanyagutánpótlás hiánya, talajszerkezetromlás).
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete	Nincs terhelő tényező.	0	0	0	Az övezet kijelölése környezeti szempontból nem jelent negatív hatást.
Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete	Erdősítés, monokultúrás, nem őshonos fajok ültetvényszerű telepítése jelenthet negatív hatást.	+	+	0	Az övezet kijelölése környezeti szempontból nem jelent negatív hatást. Az övezet kijelölésénél vizsgálni kell a meglévő területhasználatokat.
Országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete	Területében nem történik változás. A bányaművelés nyomán keletkezett felszíni bányák és létesítmények, valamint a hulladéklerakók rekultivációja.	0	0	0	A természeti erőforrások fokozott védelmének elősegítése miatt a kijelölés kedvező hatású. Tájrehabilitáció szükséges a további környezeti károk kiküszöbölése miatt.
Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	A természeti erőforrások fokozott védelme, a táji adottságok, és a tájkarakter védelme miatt a kijelölés kedvező hatású.	0	0	0	Az övezet kijelölésének nincsenek negatív környezeti hatásai.
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete	A terhelést és a kockázatot az jelentheti, hogy a sérülékeny ivóvízbázisok egy részén nincs még elvégezve a diagnosztikai vizsgálat, nincs meghatározva a védőterület.	+	+	+	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek.
Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő	A természetes vízfolyások mentén a védőterületek	+	+	+	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek. A területnagyság csökkenése növeli a környezeti problémák megjelenésének kockázatát.

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Hatótényező	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege
területének övezete	természetközeli kialakítása, a vízfolyások revitalizációja. A terhelést és a kockázatot az jelentheti, hogy kikerültek területek a védelem alól.				
Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete	Maga a terület kijelölése még nincs negatív hatással a természeti erőforrásokra. Folyamatban van szénhidrogén- és szilárdásvány-kutatás több helyen is, amelyek esetében a környezet terhelése növekedhet.	+	+	+	Kutatási területek környezetkárosító szerepe.
Együtt tervezhető térségek övezete	Különbféle funkcionális fejlesztések, létesítmények nyomán nőhet a beépített, illetve beépítésre szánt területek kiterjedése.	+	+	+	Beépítettség növekedése, Szennyezettség növekedése, talajkárosodások. Talajvíz szennyezések kialakulása. Az övezet kijelölése kedvezően hat a természeti erőforrások védelmére.
Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete Honvédelmi terület övezete	Érintettség hiányában nem kerültek lehatárolásra.	0	0	0	-
Magterület övezete	Nincs negatív hatás. A természeti erőforrások fokozott védelme miatt a kijelölés kedvező hatású.	0	0	0	Az övezet kijelölésének nincsenek negatív környezeti hatásai.
Ökológiai folyosó övezete	A valós ökofunkció betöltéséhez szükséges természetes vizes élőhelyek mederláncolatának kiépítése, valamint több természetközeli terület kialakulásához szükséges feltétel megteremtése. A természeti erőforrások fokozott védelme	0	0	0	Az övezet kijelölésének nincsenek negatív környezeti hatásai.

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Hatótényező	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege
	miatt a kijelölés kedvező hatású.				
Pufferterület övezete	Nincs negatív hatás. A természeti erőforrások fokozott védelme miatt a kijelölés kedvező hatású.	0	0	0	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek.
Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete	A térségi hulladéklerakó helyek kijelölése teljes területi lefedettséggel megtörtént, további lerakó helyek létesítése nem indokolt.	0	0	0	-
Világörökség és világörökség-várományos terület övezete	A természeti erőforrások fokozott védelme, a táji adottságok, és a tájkarakter védelme miatt a kijelölés kedvező hatású. A világörökség és világörökség-várományos területen minél előbb javasolt megoldani a tájsebek rekultivációját.	0	0	0	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek. Tájrehabilitáció szükséges a további környezeti károk kiküszöbölése miatt.
Történeti települési terület övezete	Nincs negatív hatás.	0	0	0	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek.
Rendszeresen belvízjárta terület	A megye a rendszeresen belvízjárta terület övezetével nem érintett.	0	0	0	-
Nagyvízi meder övezete	Árvíz, ökoszisztémák károsítása	+	+	+	A kijelölésnek nincs negatív hatás a természeti erőforrások igénybevételére.
Földtani veszélyforrás terület övezete	Földmozgások, földcsuszamlások. A visszamaradt meddőhányók (szénmeddők és ipari salakhányók) rekultiválása.	+	+	+	Kijelölésével és megfelelő intézkedésekkel csökkenthetők a kedvezőtlen hatások Tájrehabilitáció szükséges a további környezeti károk kiküszöbölése miatt
Vízerózióknak kitett terület övezete	Vízerózió	+	+	+	Kijelölésével és megfelelő intézkedésekkel csökkenthetők a kedvezőtlen hatások.
Szélerózióknak kitett terület övezete	Defláció, talajpusztulás.	+	+	+	Kijelölésével és megfelelő intézkedésekkel csökkenthetők a kedvezőtlen hatások.
+ pozitív kapcsolat az intézkedés és terhelés között - negatív kapcsolat az intézkedés és terhelés között 0 kicsi vagy elhanyagolható a kapcsolat					

3. 7. A terv főbb céljainak megvalósulása esetén várható közvetlen következmények előrejelzése

Nógrád megye területrendezési tervének elfogadása esetében a változások két irányban hatnak. A térszerkezeti elemek közül a mező-, de főként az erdőgazdálkodási térség lehatárolása, valamint az övezetek többségének kijelölése elsősorban pozitív hatásokat eredményez a fizikai környezet vonatkozásában.

A települési térség tervezett elemei esetében, illetve az infrastrukturális hálózatok bővülésénél negatív környezeti hatásokkal is (területigény, növekvő környezetterhelés) kell számolni. A térszerkezeti elemek esetében célszerű a meglévő állapothoz képest bekövetkező változásokat értékelni, amelyet az alábbi táblázat tartalmaz.

Térségi területfelhasználási kategória	Meglévő	Tervezett 2011	Tervezett változás ±%	Megjegyzés
Erdőgazdálkodási térség (ha)	97658	120764	24	Az erdőterület növekedése a Nemzeti Erdőtelepítési Program céljaival áll összhangban.
Mezőgazdasági térség (ha)	119000	86290	-28	Az erőteljes csökkenés oka, hogy a jelenleg mezőgazdaságilag művelés alatt álló területek számottevő része erdő, illetve vegyes térség területfelhasználási kategóriába került besorolásra. Az erdőterületek ott lettek kijelölve ahol a földhasználatváltás a leginkább indokolt.
Vegyes területfelhasználású térség (ha)		26572		A vegyes területfelhasználású térségbe egyrészt az OTTr-ben vegyes kategóriába sorolt területek, másrészt azok a területek kerültek, ahol ilyen léptékben nem egyértelmű a főként mező- vagy erdőgazdasági besorolás.
Települési térség (ha)	17000	19330	14	A településrendezési tervek alapján meghatározva.
Vízgazdálkodási térség (ha)	1544	1451	-6	Vízgazdálkodási terület nagysága nem változik
Közlekedési hálózatok <i>Gyorsforgalmi úthálózat (km) (4. sz. ábra.)</i>	0	72		A fejlesztést az Európai Unió kibővülése, és az azzal járó forgalomáramlási átrendeződés indokolta. (M21)
<i>Főúthálózat (km) (4. ábra.)</i>	168	275	64	A főúthálózat fejlesztése elsősorban a megye déli részének elérhetőségét javítja, valamint településeket elkerülő szakaszok építését.
<i>Mellékutak (km)</i>	751	876	17	A mellékutak fejlesztése elsősorban a kis- és zsáktelepülések elérhetőségével azok népességmegtartó erejét növeli.
<i>Vasúti törzshálózat (km)</i>	124	124	0	A vasúti törzshálózat a terv szerint nem változik.
<i>Vasúti mellékhálózat (km)</i>	80	86	8	A korszerűsítés mellett a Drégelypalánk – Ipolyság közötti vasúti pálya újjáépítése jelentősen javítja a térség munkamegosztását.
<i>Országos kerékpárút törzshálózat (km)(5. sz. ábra.)</i>	Nincs adat	186		A kerékpárutak hálózattá fejlesztése a hazai, valamint a határon túli régiók turizmusát segíti illetve a települések közötti hivatásforgalmú kerékpáros közlekedést.
<i>Térségi kerékpárút törzshálózat (km)(5. sz. ábra.)</i>		440		

A térségi övezetek vonatkozásában a területi változást a jelenleg hatályos tervhez lehet mérni. Az övezetek kijelölése - ahogy arról már korábban szó esett - mind a 2003 XXVI. törvény szerint, mind annak módosító javaslata alapján is el lett végezve.

Az egyes övezetek kijelölésének környezetre gyakorolt hatásait azok kiterjedése alapján részletesen az alábbi táblázat foglalja össze:

Térségi övezet	Kiterjedése a hatályos tervben	Kiterjedése a 2011. tervben	Változás a terv alapján (%)
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület (ha)	-	1 893	-
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület (ha)	-	60289	-
Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete (ha)	-	30968	-
Országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület (ha)	26294	15391	-35
Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület (ha)		1634	
Országos jelentőségű tájképvédelmi terület (terület ha)	669126	633199	0
Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület (terület ha)		35956	
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület (ha)	20247	7759	-62
Felszíni vizek vízminőség- védelmi vízgyűjtő területe (település, db)	9	12	33
Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület (település, db)	-	32	-
Együtt tervezhető térségek (település, db)	-	10	-
Magterület (ha)	-	62166	-
Ökológiai folyosó (ha)	-	27966	-
Pufferterület (ha)	-	21280	-
Világörökség és világörökség-várományos terület (település, db)	-	2	-
Történeti települési terület (település, db)	-	17	-
Nagyvízi meder (volt hullámtér és nyílt ártér)(ha)		5239	
Földtani veszélyforrás területe (volt csúszásveszélyes terület) (település, db)	61	76	25
Vízérózióknak kitett terület (település, db)	130	131	1
Szélérózióknak kitett terület (település, db)	19	20	5
Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület (terület, ha)	32111	12160	-62

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Hatás (Impacts – I)
Erdőgazdálkodási térség	Biodiverzitás növelése. Deflációs károk, talaj-degradáció és elszennyeződés csökkenése. Talajvízszint csökkenés mérséklése. Levegőminőség javulása. Mikroklimatikus viszonyok kedvező alakulása. Természetvédelmi funkció erősödése (élőhely védelem, ökológiai zöld-folyosó hálózat bővülése, biodiverzitás fenntartása). Vízgazdálkodási érdekek megfelelő érvényesülése (árvízvédelem, Hullámverés és jég elleni védelem). Vízvisszatartás növelése. Településvédelem (zajcsökkentés). Kedvező tájformálás, tájkarakter, tájképalakítás.
Mezőgazdasági térség	Kedvező adottságú termőföldek védelme biztosított. Tájképvédelmet is biztosító mezővédő erdősávok telepítésével szélerozió okozta károk csökkenése. Integrált, kímélő jellegű talajművelési, tápanyag gazdálkodási és növényvédelmi eljárások alkalmazásával a termőföld és környezetkárosítás (por, talaj, vízszennyezés) megakadályozása. Magas Természeti Értékű Területek (MTÉT) arányának növekedése.
Vegyes területfelhasználású térség	Agro-ökológiai adottságokhoz illeszkedő, környezetbarát gazdálkodás alkalmazása, talajvédő gazdálkodás megvalósítása. Biodiverzitás növelése. Deflációs károk, talaj-degradáció csökkenése. Településvédelem (zajcsökkentés). Kedvező tájformálás, tájkarakter, tájképalakítás.
Városias települési térség	Épített környezet fennmaradása. Előnyös településkép. Kulturális örökség fokozott védelme. Tilalmi övezetben a tájképmegőrzés lehetőségének javulása.
Hagyományosan vidéki települési térség	Épített környezet fennmaradása. Előnyös településkép. Kulturális örökség fokozott védelme.
Vízgazdálkodási térség	Táji- és tájképi értékek megőrzése, településkép, termőföld védelme. Helyi klimatikus viszonyok javítása.
Építmények által igénybe vett térség	Települési kapcsolatok javulása.
<i>Villamosenergia-hálózatok és építmények</i>	Táj- és településképi értékek kedvező megjelenítése (földalatti kábelfektetés).
<i>Szénhidrogén hálózatok és építmények</i>	Táj- és településképi értékek kedvező megjelenítése (földalatti kábelfektetés).
<i>Térségi hulladéklerakók</i>	A telephelyek korszerű kialakításával biztosított a környezet.
<i>Gyorsforgalmi utak</i>	Mérséklődik a főúthálózat forgalmi terhelése, melynek következtében csökken a zaj-, levegő-, víz- és talajszennyezés.
<i>Főutak</i>	Az elkerülő utak megépítése (a sűrűn beépített települési területeken, az átkelési szakaszok megszüntetésével, ill. hosszának csökkentésével) kedvezően hat a településen belüli környezeti állapotra, az épített környezetre.
<i>Vasúti közlekedés</i>	Környezetkímélő közlekedés és áruszállítás.
<i>Vízi közlekedés</i>	Környezetkímélő közlekedési mód terjedése.
<i>Logisztikai központok</i>	Az áruszállítás optimalizálása révén a környezeti terhelés csökkenése. Intermodális logisztikai központok kialakításának lehetősége.
<i>Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal</i>	Tájhasználati érték növekedése (?) + és – is, ez az adott térségtől, illetve annak területhasználatától, ökológiájától stb. függ. Épített környezet védelme.
<i>Tározók</i>	Vízháztartási viszonyok javítása. Tájökológiai feltételek javítása. Helyi klimatikus viszonyok javítása.
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület	Optimális talajszerkezet és tápanyag tartalom fennmaradása. Az agrár térszerkezet kedvező változása, mozaikos védőerdősávok, fasorok telepítése. Ökológiai kapcsolatok bővülése. Szélerozió csökkenése.

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Hatás (Impacts – I)
	A beépítési korlátozás pozitív hatása a környezeti elemekre.
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület	Biodiverzitás növelése. Deflációs károk, talaj-degradáció és elszennyeződés csökkenése. Talajvízszint csökkenés mérséklése. Levegőminőség javulása. Mikroklimatikus viszonyok kedvező alakulása. Természetvédelmi funkció erősödése (élőhely védelem, ökológiai folyosó hálózat bővülése, biodiverzitás fenntartása). Vízgazdálkodási érdekek megfelelő érvényesülése (árvízvédelem, hullámverés és jég elleni védelem). Vízvisszatartás növelése. Településvédelem (zajcsökkentés). Kedvező tájformálás, tájkarakter, tájképalakítás.
Országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület	Komplex rehabilitáció következtében a talaj, a víz, és a levegő szennyezettségének jelentős csökkenése. Tájképi adottságok kedvező változása.
Országos jelentőségű tájképvédelmi terület	Adottságoknak megfelelő tájhasználat fennmaradása (művelési ág változtatásának korlátozása). Tájjelleghez igazodó építési megoldások alkalmazásával hagyományos tájkarakter megtartása. Látványkárosító, tájidegen építmények elhelyezésének korlátozása, a tájban megjelenő település sziluett védelmének biztosítása. Tájképileg érzékeny, beépítési igények által veszélyeztetett városi, város-közei területen, üdülési hasznosítású vízpartok, holtágak mentén a telkek tovább aprózódásának és zöldfelületi fedettségük csökkenésének korlátozásával tájképi károsodás megakadályozása. A felhagyott építőanyag-nyerőhelyek, a külszíni bányák, a felhagyott hulladéklerakók és a felhagyott katonai lőterek, gyakorló terek rehabilitációja következtében a talaj-, víz- és levegőszennyezés jelentős csökkenése. Tájképi adottságok kedvező változása.
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület	Védőterületek kijelölése és csatornázás a víz- és talajminőségre kedvezően hat. A szabályokhoz kötött bányászati tevékenység a vízkészletek védelmét szolgálja a vízgyűjtő területen a felszíni vizek minőségének kedvező alakulása, ill. védelme a szennyvízkivezetés lehetőség szerinti biztosításával és a szennyvíz bevezetés megakadályozásával. Talajszennyezés csökkenése. Felszín alatti vízminőség javulása.
Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe	Felszíni vizek minőségének javulása. Talajszennyezés csökkenése. Felszín alatti vizek minőségének javulása.
Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület	Ásványvagyon hosszú távú megőrzése.
Együtt tervezhető térségek	Természeti erőforrások védelme. Racionális területhasználat. A környezeti problémák együttes kezelésének lehetősége. Integrált környezetfejlesztés. Tájkép, tájkarakter védelme.
Magterület	A talaj, levegő, termőföld, élővilág és víz minőségének megőrzése ill. javulása a védett természeti területeken jobban biztosított. A védelem dinamikusan hozzá járul a hagyományos tájjelleg megőrzéséhez és visszaállításához. Az épített környezet előnyére változik a településeken belüli védett értékek megóvásával és újabb értékek átminősítésével. A gazdátlan idegenforgalom és a környezettudat-hiányos magatartás károkat okozhat.
Ökológiai folyosó	Ökológiai kapcsolatok erősödése. Környezeti elemek minőségének javulása. Tájkép előnyös változása. Élőhelyvédelem biztosítása.
Pufferterület	A védett területek bővülésével a természetközeli élőhelyek fennmaradása jobban biztosított. Kiemelt szerepe van az övezetben a Natura 2000 területek más övezetbe nem tartozó részei idetartozásának. Kedvező környezeti hatások a levegő, talaj, vízvédelem tekintetében.

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Hatás (Impacts – I)
Erdőtelepítésre alkalmas terület	Területek beépítés mentességének megőrzése. Biodiverzitás növelése. Deflációs károk, talaj-degradáció és elszennyeződés csökkenése. Talajvízszint csökkenés mérséklése. Levegőtisztaság javulása. Mikroklimatikus viszonyok kedvező alakulása. Természetvédelmi funkció erősödése (élőhely védelem, ökológiai folyosó hálózat bővülése, biodiverzitás fenntartása). Vízgazdálkodási érdekek megfelelő érvényesülése (árvízvédelem, hullámverés és jég elleni védelem). Vízvisszatartás növelése. Településvédelem (zajcsökkentés). Kedvező tájformálás, tájkarakter, tájképalakítás.
Térségi tájrehabilitációt igénylő terület	A felhagyott építőanyag-nyerőhelyek, külszíni bányák, a felhagyott hulladéklerakók és a felhagyott katonai létesítmények rehabilitációja következtében a talaj-, víz- és levegőszennyezés jelentős csökkenése. Tájképi adottságok kedvező változása.
Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület	Adottságoknak megfelelő tájhasználat fennmaradása (művelési ág változtatásának korlátozása). Tájjelleghez igazodó építési megoldások alkalmazásával hagyományos tájkarakter megtartása. Látványkárosító, tájidegen építmények elhelyezésének korlátozása, a tájban megjelenő település sziluett védelmének biztosítása. Tájképileg érzékeny, beépítési igények által veszélyeztetett városi, város-közei területen, üdülési hasznosítású vízpartok, holtágak mentén a telkek tovább aprózódásának és zöldfelületi fedettségük csökkenésének korlátozásával tájképi károsodás megakadályozása.
Világörökség és világörökség-várományos terület, Történelmi települési terület	Az örökségvédelmi területek kijelölése hozzájárul a táji-kulturális örökség védelméhez, a tájképvédelemhez.
Nagyvízi meder	Vizes élőhelyek és a gyepterületek növekedése, a védett ökológiai hálózat és az erdő művelési ág nem csökken. Az árvízvédelem a környezetbiztonságot növeli.
Földtani veszélyforrás területe	Csökken a környezeti haváriák okozta környezetkárosítás veszélye. Az emberi élet védelme javul.
Vízerózióknak kitett terület	A talaj, a termőföld és vízkészlet védelmének növekedése.
Szélérozióknak kitett terület	A talaj, a termőföld és vízkészlet védelmének növekedése. A (védelmi célú erdősítés) az ökológiai hálózat bővülése, az élővilág biztonságának növekedése. Tájképi szempontból előnyös a mezővédő fasorok, szegélyek látványa.
Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület	Természeti és művi környezet védelme.

4. A TERV ÉRVÉNYESÜLÉSE SORÁN FELLÉPŐ, A KÖRNYEZETRE ÉS AZ EMBERI EGÉSZSÉGRE KÁROS HATÁSOK ELKERÜLÉSÉRE, CSÖKKENTÉSÉRE VAGY ELLENTÉTELEZÉSÉRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

A fejezetben az egyes szerkezeti elemekhez, övezeti szabályokhoz kapcsolódó konkrét javaslatok megállapítások mellett a megyei területrendezési terv egészét érintő horizontális jellegű javaslatok fogalmazódtak meg.

Célrendszer meghatározása a fenntarthatóság javítása érdekében

A terv „zöldesítése” érdekében erősíteni kell a környezeti fenntarthatósági elvekhez történő illeszkedést. A 2. fejezetben bemutatott fejlesztési koncepciók környezeti célkitűzéseit, a környezeti fenntarthatósági elveit áttekintve meg kell teremteni az illeszkedés lehetőségét. A megyei területrendezési terv jelenlegi állapotában nem fogalmaz meg elérendő környezeti célokat. A terv általánosságban „követő” jellegű, ami értelmezésünkben

azt jelenti, hogy a különböző ágazati fejlesztési koncepciók prioritásainak területi vetületét meghatározza ugyan, de nem próbál meg határozottabban fellépni az egyes prioritások környezeti fenntarthatóságának érdekében.

Egységes területi szemlélet erősítése

A területrendezési terv célja a fejlesztés, a fejlődés térbeli, fizikai keretinek, területi lehetőségeinek és korlátainak meghatározása a természetes és épített környezet értékei védelmének biztosítása mellett.

A területrendezési terv tehát a különböző ágazati intézkedések, beavatkozások, koncepciók területi vetületét, és azok területhasználatot korlátozó szabályait szabja meg. Ennek keretén belül a különböző adatforrásokból, hatóságoktól származó információk közös területi alapon jelennek meg. Ennek megfelelően az egyes övezetek, szabályozások erősíthetők, vagy gyengíthetők egymást. Az ágazati szempontok közötti konszenzus megteremtése érdekében szükséges lenne tovább erősíteni a terv horizontális szemléletét, hogy elkerülhető legyenek az olyan problémás, ellentmondásosnak tűnő elemek, mint például a közlekedési infrastruktúra fejlesztés és az ökológiai hálózatot kapcsolata, az ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület és tájképvédelmi, kulturális örökségvédelmi terület kapcsolata.

Reagálás a spontán folyamatokra

A területrendezési tervek egyik általános „problémája”, hogy nem reagálhat gyorsan a környezeti problémákra, környezeti szempontból „követő” jellegű. Az OTrT-ről szóló törvényben a terv ötvenévkénti felülvizsgálata szerepel, amelyet a megyei területrendezési tervek bizonyos időintervallumon belül követnek. A módosított OTrT törvény többek között előírta, hogy a már elfogadott megyei területrendezési terveket 2011. december 31-ig kell a módosított törvénnyel összhangba hozni.

A területrendezési terv a különböző ágazatok, jogszabályok által megfogalmazott, sokszor egymásnak is ellentmondó elvek között megpróbál egyensúlyozni. Nem mindig a valós környezeti folyamatokat, trendeket vizsgálja (nem is készült hozzá ilyen jellegű megalapozó munkarész), hanem elsősorban a jogszabály-változtatásokon, módosításokon, ágazati koncepciókon keresztül „szűrődő”, másodlagosan megjelenő környezeti problémákra reagál. Véleményünk szerint a területrendezési tervnek az is feladata, hogy megelőzze, összehangolja, szabályozza ezeket a különböző területi vetületű elképzeléseket, ami követő jelleg mellett nehezen megvalósítható.

A terv másik alapvető hiányossága, hogy csak a környezeti problémák szűk halmazát kezeli. Ami nem fér bele a térségi kategóriák rendszerébe, amire nem tud önálló szabályozást kialakítani, azt inkább meg sem jeleníti. Így maradtak ki az ÉTT területek és így kerültek csak áttételesen be a Natura2000 területek.

Terhelhetőségi vizsgálat

Minden területi fejlesztés alapja, a fejlesztési igények és a fejlesztési lehetőségek felmérése. A fejlesztési lehetőségek területi vetületének meghatározásánál elengedhetetlen fontosságú a terhelhetőségi vizsgálatok elvégzése (ennek készítését jogszabály is előírja). A megyei területrendezési terv esetében az infrastruktúra-, közlekedéshálózat-, településhálózat fejlesztések kérdéseinél (de ide sorolható pl. a szélenergia létesítésére alkalmas területek kijelölése is) terhelhetőségi vizsgálatnak kellene megelőzni az övezetek lehatárolását. Ennek megkerülése nem lehetséges még akkor sem, ha a felhasznált ágazati fejlesztési koncepciók esetleg tartalmaztak ilyen jellegű vizsgálatot, ugyanis az egyes elemek egymásra hatását, a koncentrált terhelést csak a területrendezési terv keretében lehetne vizsgálni. A terhelhetőségi vizsgálat elkészítését jelenleg gátolja a területrendezési terveknél alkalmazandó módszertani tisztázatlanság és a megrendelők (megyei önkormányzatok) korlátozott anyagi lehetőségei.

Belső területi kiegyenlítődés elvének erősítése

A megyei területrendezési tervnek nagyobb hangsúlyt kellene fektetnie az egyes kistérségek egyenlőtlen gazdasági fejlettségéből, infrastrukturális ellátottságából származó hátrányok mérséklésére. Tudatában annak a ténynek, hogy a megyei területrendezési terv nem vizsgálhatja, és nem is térhet ki egyes részterületek, kisebb térségek sajátos problémáira, mégis árnyaltabban, differenciáltabban kellene egyes térségeket, jelenségeket kezelni.

Ennek érdekében javasolt a megyei tervet alapul véve a megye egyes részterületeire (kistérségeire) vonatkozó rendezési tervek készítése. A kistérségekre (településcsoportra) vonatkozó rendezési típusú tervek készítését a jelenlegi jogszabályok is lehetővé teszik, de ezzel a lehetőséggel ez idáig sem az egyes megyék, sem a közös területi problémákkal küzdő szomszédos települések nem éltek.

Településcsoportra/kistérségre készítendő terv (szerkezeti terv) esetében – a jelenlegi jogszabályi környezetet figyelembe véve a tervezés-módszertani megközelítés két irányból lehetséges: területrendezési alapon, vagy településrendezési alapon.

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (továbbiakban: Tftv.) 11.§ (1) (a) megyei önkormányzat feladatai) a) pontja az alábbiakat tartalmazza: „a megye területére vagy térségére (...) meghatározott tartalmi követelmények alapján területrendezési tervet készít”

Fentiek alapján tehát a megye egy térségére (megyén belüli térség), azaz a kistérségre (esetleg több kistérség együttesen – ilyenkor értelemszerű, hogy egymással szomszédos kistérségekről van szó) is készíthet és elfogadhat a megyei önkormányzat területrendezési tervet.

A másik megközelítési irány településrendezési alapú, mivel az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: Étv.) 15.§ (1) szerint:

„(1) Több települési önkormányzat az összefüggő településrendezési feladatait közösen is megoldhatja. Az érintettek ilyen esetben közös helyi építési szabályzatot és közös településrendezési terveket készíthetnek.”

„(2) A közös helyi építési szabályzatnak és a településrendezési terveknek az egyes településekre vonatkozó részét az érintett települési önkormányzatok képviselő-testületei állapítják meg.(...)”

Fentiek alapján tehát tetszőleges számú település, települési csoport, így akár az egy kistérségi társulásba tartozó települések is készíthetnek közösen településrendezési tervet.

A „tetszőleges számú” nyilván elméleti lehetőség, mert egy bizonyos településszám (valamint területi kiterjedés és népességszám) felett a tervezési koordináció bonyolultsága, az összehangolás, és az egyeztetések nagyon nehézkessé, kétséges eredményűvé tehetik, ill. ellehetetleníthetik a tervekészítést.

Régiós szemlélet

A Tftv. hatályba lépése óta (1996) dilemmája a területrendezési szakmának, hogy a megyei és az országos tervek között régiós területrendezési tervet is kellene készíteni. A strukturális alapokból származó fejlesztési források szétosztása is e keretben történik meg, valamint a környezeti problémák kezelése, különösen a határmenti térségekben, az együttműködő tagállambeli régiók környezetvédelmi problémái, a közös megoldás lehetősége és felelőssége mind felvetik a régiók nagyobb hangsúllyal történő szerepeltetését.

Magyarországon a tervezési-statisztikai és fejlesztési célokat szolgáló régiók választott képviselő-testülettel nem rendelkeznek, így saját területükre vonatkozó területrendezési tervet az érvényes jogszabályok szerint jelenleg közvetlenül nem készíthetnek, illetve nem hagyhatnak jóvá.

Ameddig tehát a regionális önkormányzatok megalakítására nem kerül sor a NUTS 2 szintű tervezési-statisztikai régiókban, valamint a területrendezési tervek készítés jogosítványa és elfogadása a hatályos jogszabályi keretek között marad, addig a jelenlegi regionális területfejlesztési intézményrendszer csak partner-szinten játszhat szerepet a megyei szintű területrendezési tervezésben.

Szakmai indokok és igények alapján azonban a regionális szint vonatkozásában – különös tekintettel a régiók kiemelt fejlesztési feladataira és hatásköreire – indokolható a rendezési típusú kérdések kezelése. Mivel a teljes fejlesztési- rendezési tervrendszernek és szabályozásának felülvizsgálata és átstrukturálása jelenleg nem szerepel a választható lehetőségek között, ezért a térségi tervezési feladatoknak a megyei szintről való elvonása, áthelyezése nem reális alternatíva.

A megyei területrendezési terveket regionális szinten összehangoló terv készítésének alapvető célja lehet tehát, hogy a regionális szintű területfejlesztési dokumentumokkal összehangoltan a megyei érdekezésekkel és érdekellentétekből származó, valamint a megyehatárokon átnyúló problémák kiküszöbölését hatékonyan szolgáló területi és időbeli koordináló szerepet ellásson. Ez az áthidaló szerep azoknak az anomáliáknak a tompítását is szolgálná, amely a területfejlesztés fókuszterületeinek (ország, régió, kistérség), valamint a területrendezés jogszabályi szintjeinek (ország, megye) eltéréseiből fakadnak.

A regionális szintű területfejlesztési dokumentumok tartalmi elemei közül jól elkülöníthetők azok, amelyek területrendezési tartalommal is bírnak, illetve amelyek területrendezési típusú alátámasztást, illetve megközelítést is igényelnének.

Az ilyen típusú elemek egy része a területrendezési tervek tartalmi követelményei között jelenleg is szerepel, így a régiókat alkotó egyes megyék területrendezési terveinek készítése során azok régiós szinten összehangolhatók lennének.

Másfelől a területfejlesztési koncepciók és programok megvalósíthatósága érdekében szükség lenne az egyes fejlesztési prioritások területi vonatkozásainak részletesebb, térképpel alátámasztott, területrendezési típusú vizsgálatára olyan tartalmi elemeknél is, melyek nem szerepelnek jelenleg a területrendezési tervek tartalmi követelményei között. Kidolgozásuk viszont fontos lenne azért, hogy a fejlesztési célból támogatott beruházásoknál ne az engedélyezési fázisban merüljön fel területi kifogás, illetve megvalósíthatósági korlát.

A térségi szintű területfejlesztési és területrendezési típusú tervek összhangjának megteremtése érdekében tehát egyaránt szükséges a tervezés tartalmi és időbeni párhuzamosságának, folyamatos összehangolásának biztosítása.

5. JAVASLAT OLYAN KÖRNYEZETI SZEMPONTÚ AJÁNLÁSOKRA, AMELYEKET A TERV ÁLTAL BEFOLYÁSOLT MÁS TERVEKNÉL FIGYELEMBE KELL VENNI

A megyei területrendezési terv olyan jogi dokumentum, amelynek területfelhasználási kategóriáit, övezeti rendszerét és szabályait az OTTrT határozza meg, és amelyeket kötelezően meg kell jeleníteni. Az alsóbb szintű területrendezési tervek nem vezethetnek be új, egyedi kategóriákat, nem változtathatják meg az OTTrT törvényben rögzített területfelhasználási kategóriákat, térségi övezeteket és az azokhoz tartozó szabályokat.

A megyei területrendezési tervben megfogalmazhatók viszont ajánlások, melyek nem megyei önkormányzati rendelettel, hanem határozattal kerülnek elfogadásra. Mivel a megyei területrendezési terv elsősorban a kistérségi (mint elvi lehetőség), de leginkább a településrendezési tervekben keresztül befolyásolhatja a környezetalakítást, a megyei főépítészhez véleményezésre beküldött településrendezési terveknek megkívánhatja az ajánlások betartását.

A megyei területrendezési tervben meghatározott térségi területfelhasználási kategóriákhoz, illetve térségi övezetekhez tartozó fontosabb, a környezet védelméhez közvetlenül kapcsolódó ajánlások a következők:

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Ajánlások
Erdőgazdálkodási térség	<p>Alapvető elvárás, hogy a meglévő erdőterületeket ne vonják belterületbe, illetve azokat ne minősítsék beépítésre szánt területté, a településszerkezeti tervekben sorolják erdőterület területfelhasználási egységbe. Az erdőtelepítésre figyelembe vehető területek kiválasztásánál a termőhelyi adottságokat, a talajok termőképességét, a mezőgazdasági művelésre való alkalmasságot, valamint a környezetvédelmi és természetvédelmi igényeket kell figyelembe venni.</p> <p>Meglévő természetes- és természet-közeli állapotú erdők fenntartásával, erdőtelepítésre alkalmas új területek kijelölésével, erdők telepítésével javasolt elérni, hogy Nógrád megye átlagos erdősültsége a jelenlegi 38%-ról – az OTTrT szabályaival összhangban – átlagosan 47%-ra növekedjen. Az erdőtelepítések egyaránt szolgálják a racionális földhasználat kialakítását, a kiváló termőhelyi adottságú, valamint a szélerózióra hajlamos szántóterületek védelmét.</p> <p>Védelmi rendeltetésű erdőket egyrészt az ökológiai hálózat rendszerszerű fejlesztése érdekében természetvédelmi, másrészt árvízvédelmi, talajvédelmi, levegőtisztaságvédelmi és településvédelmi céllal indokolt telepíteni.</p> <p>Az egykori zártkertek területét, amennyiben azok termelési, vagy üdülési hasznosítása már felhagyásra került – alkalmasság esetén és amennyiben természetvédelmi szempontból nem ellenjavallt – javasolt településvédelmi célú erdőtelepítés útján hasznosítani.</p> <p>A megye természetvédelmi kijelölés alá eső erdőterületein az elsődleges természetvédelmi rendeltetés mellett meghatározó az egyéb védelmi és közjóléti (egészségügyi-szociális, turisztikai) funkció is, ezért ezeken a területeken indokolt összehangolni a vízgazdálkodás, a táj- és természetvédelem, az ökoturizmus, valamint az erdőgazdálkodás szempontjait.</p> <p>Az erdőtelepítésből kizárandó a természetvédelmi oltalom alatt álló gyepterület, védelemre tervezett gyepterület, természeti területnek minősülő gyepterület és egyéb természetvédelmi kijelölés alá tartozó terület (pl.: a Natura 2000 hálózatba tartozó gyepterület). A védett és a Natura 2000 hálózatba tartozó területeken erdőtelepítést akkor lehet végezni, ha az nem ellentétes a Natura 2000 terület fenntartási tervével.</p> <p>Az erdők telepítésénél kiemelten kezelendők a hegy és dombvidéki tájak, valamint a víz- és szélerózió által veszélyeztetett övezetek által érintett területek.</p>
Mezőgazdasági térség	<p>A termőföld más célú hasznosítása elsősorban a gyengébb minőségű termőföldeken, csak a legszükségesebb mértékben valósítható meg.</p> <p>Javasolt az agro-ökológiai adottságokhoz illeszkedő, környezetbarát gazdálkodás alkalmazása továbbá a talajvédő gazdálkodás megvalósítása, a talaj-degradáció tényezők megelőzése, mérséklése, a talaj vízháztartási képességének javítása.</p> <p>A gyenge adottságú és/vagy környezetileg érzékeny mezőgazdasági területeken, a termőhelyi és a környezeti jellemzők alapján művelési ág (gyepesítés, erdősítés) vagy intenzitási fok (szántóföldi extenzifikáció) megváltoztatása javasolt.</p> <p>A meglévő sziki gyepek, valamint a lapterületek megőrzése és természetvédelmi célok is integrálószerű hasznosítása kiemelten fontos feladat.</p> <p>A kínálkozó öntözési lehetőségeket kívánatos jobban kihasználni, illetve a környezetvédelmi szempontok figyelembe vételével fejleszteni.</p> <p>A helyes tájgazdálkodás alkalmazásával a parlag területek visszaszorítása javasolt.</p>

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Ajánlások
Vegyes területfelhasználású térség	<p>A vegyes területfelhasználású térség (a településszerkezeti terv készítésekor) erdő- vagy mezőgazdasági terület területfelhasználási egységbe sorolását a táji és termőhelyi adottságok, illetve a környezet- és természetvédelmi szempontok figyelembevételével javasolt elvégezni.</p> <p>Javasolt az agro-ökológiai adottságokhoz illeszkedő, környezetbarát gazdálkodás alkalmazása továbbá a talajvédő gazdálkodás megvalósítása, a talaj-degradációs tényezők megelőzése, mérséklése, a talaj vízháztartási képességének javítása.</p> <p>A gyenge adottságú és/vagy környezetileg érzékeny mezőgazdasági területeken, a termőhelyi és a környezeti jellemzők alapján művelési ág (gyepesítés, erdősítés) vagy intenzitási fok (szántóföldi extenzifikáció) megváltoztatása javasolt.</p>
Települési térség	<p>Ha jogszabály másként nem rendelkezik, a település beépítésre nem szánt területeit beépítésre szánt területté minősíteni csak akkor indokolt, ha az ezzel elérni kívánt cél (lakó, gazdasági, üdülő vagy különleges terület kialakítása) beépített terület újrahasznosításával nem érhető el, vagy ehhez nincs elég beépítésre szánt terület.</p> <p>Az új beruházásokat, lakóterület-növelést elsősorban a meglévő beépített területek rehabilitációs és rekonstrukciós területein indokolt elhelyezni, preferálni, támogatni ajánlott a meglévő lakóterületek intenzívebb hasznosítását, illetve a lakatlan és funkcióját veszített, üres létesítmények újrahasznosítását. A beépített területen kívül települni kívánó zöldmezős beruházások, ipari, kereskedelmi, szolgáltató centrumok telephely-kijelölését a településrendezési tervekben a természet és környezetvédelem és a termőföld-védelem szempontjainak figyelembevételével kell szabályozni.</p> <p>A táj- és településkép védelme érdekében adott településen szükséges lehet az építménymagasság korlátozása (lásd: tájképvédelmi övezetbe sorolt települések), ezért az épített környezethez történő illeszkedés érdekében az átlagnál magasabb építmények tervezését, engedélyeztetését előzetes településképi vizsgálathoz célszerű kötni, az építménymagasságok mértékét a településrendezési tervekben javasolt szabályozni.</p> <p>Tájképvédelmi övezetben a települési területek összenövését meg kell akadályozni, a beépítésre szánt települési terület határa a közigazgatási terület határát 200 m-nél jobban ne közelítse meg.</p> <p>A kulturális örökség és a természeti környezet szempontjából érzékeny területeken indokolt elkerülni a település hagyományos szerkezetének és jellegének megváltoztatását, a települések beépített területének kiterjesztését és a közlekedési hálózat fejlesztéséhez kötődő üzletközpontok, raktárbázisok céljára új beépítésre szánt területek kialakítását.</p> <p>Korlátozni kívánatos, illetve szigorú feltételekhez javasolt kötni a beépítésre szánt területek bővítését a védett természeti területek környezetében és az ökológiai hálózat egyéb területein, a kiváló termőhelyi adottságú szántó, szőlő- és gyümölcsös termőterületen, hidrogeológiai védőterületen, árvízveszélyes területen, továbbá ott, ahol azt a településkép-védelmi, valamint a talajvédelmi szempontok megkövetelik.</p> <p>Javasolt megőrizni a települések kialakult egyedi karakterét, szerkezetét, valamint a települési összenövés megakadályozására meghagyni a települések közötti megfelelő nagyságú beépítetlen területsávokat, különös tekintettel a városi település-együttesekbe tartozó településeknél. Zöldfelület kataszter létrehozása is javasolt.</p> <p>A tényleges geográfiai adottságok figyelembevételével javasolt a településeket védő zöldövezeti erdők, fásítások létesítése, a beépített területeken zöldfelületek, parkok növelése és a belterületi fasorok kiegészítése, fejlesztése. A településtervezés során a települési zöldfelületek, zöldfelületi elemek tervezése zöldfelületi rendszerben javasolt, a zöldfelületi területi mutatók figyelembe vételével.</p> <p>Történelmi településmagok rehabilitálása, a közművek lehetőség szerinti rejtett vonalvezetése a településképi megjelenés javítása érdekében ajánlott.</p> <p>A települések belterületei és a mellettük tervezett főútvonalak, elkerülő utak között védő-takaró zóldsávok létesítése javasolt.</p> <p>A helyi zaj- és rezgésvédelmi szempontból csendes övezet, illetve fokozottan védett terület kijelölése javasolt.</p> <p>A települések fejlesztési-rendezési tervezésénél fokozott figyelemmel kell lenni a földtani adottságokra, a felszínmozgásokkal való veszélyeztetettségére.</p>
Városias települési térség	<p>A hagyományos, történelmi városi településszerkezeti részek és városközpontok területén nem engedhetők meg a szerkezetet, településképet rontó, és attól idegen funkciójú beépítések (pl. üzemanyag-töltő állomások, nagy bevásárló központok, nagy kiterjedésű közlekedési létesítmények).</p> <p>A városközpontok területén a közműhálózat felszín alatti vezetését kell előírni.</p> <p>A térségbe tartozó településeken a zöldterület (közpark), valamint közjóléti erdő funkciójú területek, továbbá a rekreációs igények kielégítését szolgáló egyéb, zöldfelületi jellegű különleges területek megőrzendők, arányuk a beépítésre szánt területekhez képest ne csökkenjen.</p>

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Ajánlások
	<p>A térségbe tartozó településeken az intenzívebb (de nem lakótelep-szerű) városias lakóterületek számára is szükséges területeket fenntartani.</p> <p>A korábban épült lakótelepek rehabilitációja során törekedni kell e területeknek a városszerkezetbe való minél szerveesebb visszaillesztésére, humanizálására.</p>
Hagyományosan vidéki települési térség	<p>A hagyományos településszerkezethez, településkarakterhez, beépítési módhoz, a még meglévő értékes népi építészeti hagyományokhoz nem illeszkedő lakóterületek kijelölése nem javasolt. Más területfelhasználási egységek kijelölésénél is figyelembe veendő adott vidéki település léptéke, szerkezete.</p> <p>Fejlesztési területek elsősorban a meglévő belterületekhez kapcsolódóan jelölendők ki, zavaró hatású ipari-gazdasági területek kialakítása nem javasolt.</p> <p>A települések külterületén található majorok, puszták, mezőgazdasági birtokközpontok, külterületi lakott helyek esetében a történetileg kialakult szerkezetek, épületállomány, zöldfelületi elemek és egyedi tájértékek megtartására, valamint az eredeti, mezőgazdasághoz kapcsolódó funkciókra kell törekedni, kerülve a túlzott mértékű beépítettséget (javasolt: max. 30 %).</p>
Vízgazdálkodási térség	<p>Távlati cél a vízkészletek jó állapotának elérése, a természetes vízkészletek és a vízigények egyensúlyának megőrzése.</p> <p>Az EU Víz Keretirányelve előírásaihoz illeszkedve, a hatékony vízvédelem érdekében a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló 221/2004. (VII.21.) Korm. rendelet rendelkezéseinek megfelelően szükséges a vízgyűjtőkön érvényesíteni az integrált gazdálkodás követelményét. A vízrendezési feladatokat a műszaki, ökológiai és társadalmi feltételek együttes figyelembevételével, és a vizek műszakilag lehetséges legjobb ökológiai állapotának megtartásával javasolt megvalósítani.</p> <p>A kis kiterjedésű időszakos, illetve állandó vízü tavak felszámolását el kell kerülni, mivel jelentős természeti értéket képviselnek.</p> <p>A vízfolyások és állóvizek mentén szabályozott sávban mindennemű építési és egyéb tevékenység folytatásához az illetékes vízügyi hatóság hozzájárulása szükséges.</p> <p>A vízfolyások, vizes élőhelyek ökológiai funkcióját az emberi beavatkozások nyomán eltűnt, vagy meggyérült parti vegetáció helyreállításával, a vízfolyások menti fásítással javasolt erősíteni.</p> <p>A vízrendezési, vízkár-elhárítási feladatok megoldása egy-egy vízrendszeren belül csak koordináltan végezhető, belterületi vízrendezést csak rendezett (felújított) befogadó esetén lehet elvégezni.</p> <p>A mederrendezés elsőrendű szempont, mivel ezek a vizek a végbefogadói a beépített területekről érkező csapadékvíz-hálózat által szállított nagy mennyiségű, hirtelen lezúduló csapadékvíznek.</p> <p>A vízfolyások felújítása, alaprendezése során figyelmet kell fordítani a mederrendezések környezetbe illő megvalósítására, a természetes környezetben természetes anyagok felhasználásával, művi környezetben (belterület), az épített környezetbe illesztve.</p> <p>Hordalékfogók, övárkok, záportározók építésével vízkárelhárítási szempontból kiemelten kell kezelni a belterületek védelmét a hordaléktól, külvizektől.</p> <p>A települések belterületén összegyűjtött csapadékvizek vízfolyásokba vezetését csak előzetes tisztítás után célszerű engedélyezni.</p> <p>A helyi vízkárelhárítás érdekében a domb- és hegyvidéki településeken különösen fontos a kisvízfolyásokon a záportározó-építési lehetőségek kihasználása, így mentesíthető a beépített terület a hirtelen lezúduló, sok uszadékot és hordalékot szállító vizektől.</p> <p>A vízfolyások és tavak természetes és természetközeli állapotú partjait meg kell őrizni.</p> <p>A vízépítési munkálatok során a természetkímélő megoldásokat előnyben kell részesíteni.</p> <p>Természeti területen – a jogszerűen beépített területek, valamint vízjogi engedéllyel rendelkező építmények kivételével – tilos a természetes és természetközeli állapotú vízfolyások, vizes élőhelyek partvonalától számított 50 méteren, tavak partjától számított 100 méteren belül, valamint a vízfolyások hullámterében új építmények elhelyezése.</p> <p>A megyében különösen fontos hangsúlyt helyezni a felszíni és felszín alatti vízkészletek védelmére, az egyenlőtlen csapadékeloszlás mellett ugyanis a földtani és felszínalaktani adottságok következtében a lefolyás jelentős, így mind a felszíni, mind a felszín alatti víz készletei szerények.</p> <p>Új víztározót a patakokon csak oldalkivezetéses megoldással ott és olyan módon szabad kialakítani, ahol és amilyen módon az a természetes élővilágot nem károsítja, ill. nem veszélyezteti.</p> <p>A megye sajátos domborzati és vízrajzi adottságai folytán a településekre vonatkozó vízrendezési tanulmányterveket célszerű lenne térségi szinten elkészíteni. Ezekben</p>

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Ajánlások
	<p>szükséges meghatározni a vízfolyások menti nyílt ártereket, a beépítésre szánt területek fejlesztési igényének figyelembevételével a meglévő hálózat és befogadók jelenlegi állapotát, a fejlesztési feladatokat, a kiépítendő csapadékvíz-elvezetési rendszereket, különös tekintettel a 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM rendelet előírásaira.</p> <p>A tározási lehetőségek többségükben a települési területek védelmét, a vízfolyás heves vízjárását kedvezően befolyásolják, és egyéb hasznosítási lehetőséget is biztosítanak. A komplex hasznosítású árvízcsúcs-csökkentő tározók esetében azonban minden további hasznosítást az elsődleges célnak, az árvízcsúcsok csökkentésének alárendelve lehet engedélyezni.</p> <p>A kisvízfolyásokon javasolt záportározókat a védett és védelemre tervezett területeken kívül ajánlott megvalósítani.</p>
<p>Műszaki infrastruktúra-hálózatok</p>	<p>A térségi szerkezeti terv érvényesülése érdekében az érintett települések közigazgatási területén – műszakilag megalapozott tervek alapján – területet kell biztosítani a térszerkezetet meghatározó közlekedési hálózatnak és létesítményeknek, a vízgazdálkodás és energiaellátás és a hírközlés országos és térségi létesítményeinek, valamint ezek védőövezeteinek. Az ezek megvalósíthatóságát biztosító sávok, ill. területek, országos és térségi létesítmény által igényelt magassági és egyéb korlátozások övezetének szabályozásában az ágazati szabványok és előírások irányadók.</p> <p>Építmények által igénybe vett területek növelése esetén törekedni kell a leggyengébb termőképességű területek igénybevitelére, és érvényesíteni szükséges a természetvédelem és a régészeti leletmentés szempontjait is.</p>
<p>Közlekedési hálózatok és építmények</p>	<p>A közlekedési létesítmények tervezése és megvalósítása során az érvényes szakági előírások szerint kell eljárni, figyelemmel a várható forgalmi igényekre. Prioritásként kezelendő az emberi környezet védelme, beleértve a forgalombiztonságot, a zaj- és levegőszennyezés megfelelő szinten való tartását, ill. csökkentését, a táj- és természetvédelem, örökségvédelem követelményeit valamint a területfejlesztő hatás optimális hasznosítását.</p> <p>Az útvonalvezetés a lehetőségekhez mérten vegye figyelembe és hangsúlyozza a természeti vagy épített örökség helyszínek látványát. Fontos a műemlékvédelem alatt álló épületek, építmények rekonstrukciója (pl. állomásépületek).</p> <p>A kapcsolódó környezet- és természetvédelmi infrastruktúra kiépítése típusai közül elsődlegesen ajánlottak azok (különösen a zajvédőfalak tekintetében), amelyek nem korlátozzák a történeti táj, kulturális örökség helyszínek, történeti települések, városközpontok látványát.</p> <p>A gyorsforgalmi úthálózat ütemezett, szakaszos kiépítése során gondoskodni kell a párhuzamos lassú-kiszolgáló- vagy havária-utakról, ill. közforgalmú járművek balesetmentes közlekedésének biztosításáról.</p> <p>A tervezett új nyomvonalak, ill. nyomvonalszakaszok, csomópontok és más közlekedési létesítmények területigényének pontosítását a települések településrendezési terveinek készítése során kell elvégezni.</p> <p>Védett természeti területen, európai közösségi illetve kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési területeken, továbbá vízgazdálkodási területen, erdőterületen és erdősítésre javasolt területen haladó gyorsforgalmi- és főúti nyomvonalak mellett kiszolgáló létesítmények csak kivételesen indokolt esetben, a természetvédelmi, vízügyi és erdészeti hatóság hozzájárulásával helyezhetők el.</p> <p>A közlekedés okozta környezetszennyezés hatásainak csökkentése érdekében a települések túlterhelt szakaszain elkerülő szakaszok építése javasolható.</p> <p>Települést elkerülő útszakaszok mentén védőfásítás szükséges az utak település felőli oldalán.</p> <p>Minden új gyorsforgalmi út, főút, ill. települést elkerülő szakasz végleges nyomvonala csak kellő mélységű, változatokat tartalmazó, műszaki terv elkészítését követően – részletes természetvédelmi vizsgálatokra épülő környezeti hatásvizsgálat (ill. a jogszabályban előírt esetekben részletes környezeti hatástanulmány) eredményei ismeretében hozott környezeti engedély alapján – jelölhető ki.</p> <p>A környezetbarát vasúti közlekedés szerepének növelése érdekében a fővonalon korszerűsítésre és továbbfejlesztésre a mellékvonalakon a hálózat rehabilitációjára van szükség, a Drégelypalánk – Ipolyság között korábban felszedett vasúti pályaszakasz újjáépítésére is.</p> <p>Az áruszállítás terén a Salgótarján-külsőn létesült konténer-pályaudvar eredeti rendeltetésének megfelelő jövőbeni hasznosítását célszerű tervbe venni, a közúti teherforgalom lehetőség szerinti csökkentése érdekében.</p> <p>A vasúthálózat rehabilitációja során, azokon a vasútállomásokon, melyek közelében az országos, vagy térségi jelentőségű kerékpáros útvonalak haladni fognak, olyan magas peronokat kell kialakítani, amelyek alkalmasak a kerékpárok szállítására is.</p> <p>A területrendezési terv távlatában összefüggő kerékpárút-hálózat kialakítására kell</p>

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Ajánlások
	<p>törekedni, összhangban az országos tervekkel.</p> <p>Az országos és térségi jelentőségű kerékpárút-hálózatból kiindulva, azt kiegészítve, ill. besűrítve tervezhetők és valósíthatók meg a megye egy-két települést érintő, helyi jelentőségű kerékpárútvonalai, melyek az előbbiekkal együtt alkalmasak lehetnek további túraútvonalak kijelölésére is.</p>
<p>Energetikai műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények</p>	<p>A városokban és a kisebb települések központjaiban beépítésre szánt területen az új közép- és a kisfeszültségű villamos, továbbá a vezetékes elektronikus hírközlési hálózatokat, valamint a felújításra kerülő meglévő vezetékeket földalatti vezetéssel, kábelben javasolt megépíteni.</p> <p>A közcélú vezeték nélküli, elektronikus hírközlést szolgáló bázisállomásokat üzemeltető szolgáltatók között elsődleges a közös állomások alkalmazása. A telepítéseket tájképi és településképi szempontból kiemelten kell vizsgálni.</p> <p>A hálózat fejlesztésekor olyan nyomvonal, vagy telepítési helyszín kiválasztására kell törekedni, amely nem érint országos jelentőségű védett természeti területet, Natura 2000 területet, valamint az országos, illetve térségi ökológiai hálózat övezetét. Amennyiben egyes létesítmények esetében elkerülhetetlen a természetvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek érintése, ott az érintett terület minimalizálására kell törekedni, még akkor is, ha ez csak többlet anyagi ráfordítással valósítható meg.</p>
<p>Árvízvédelmi rendszerek és építmények</p>	<p>A Kormány 2005/2000 (I.18.) sz. határozatának megfelelően az állam kizárólagos tulajdonában lévő elsőrendű árvízvédelmi műveket az átlagosan 100 éves visszatérési idejű jégmentes árvíz elleni védelemre kell kiépíteni).</p> <p>Árvízvédelem, folyószabályozás tekintetében prioritása van az árvízvédelmi fővédvonalak biztonsága és állékonysága megőrzésének, lehetőség szerint növelésének, a hordalék és a jég levezetésének, illetve a meder egyensúlya megtartásának.</p> <p>Az árvédelmi töltés hullámtéri és mentett oldalán az előírt védőtávolságokat be kell tartani, ott csak a jogszabályban meghatározott tevékenység folytatható a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre vonatkozó általános szabályokat tartalmazó 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet, és a vízgazdálkodás egyes szakmai követelményeire vonatkozó 94/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet szerint. A folyók mindenkori középvízi part éle mentén a parti sávot szabadon kell tartani és ott csak a jogszabályban (21/2006. (I.31.) Korm. rendelet) meghatározott tevékenység folytatható.</p> <p>Fakadó (szivárgó) vizek által veszélyeztetett területeket a településszerkezeti tervben, illetve a helyi építési szabályzatban fel kell tüntetni, és meg kell állapítani a vonatkozó korlátozásokat, tilalmakat.</p> <p>A lakott területek árvízi biztonságának megteremtése céljából szükségessé válhat a vízvisszatartások különböző módszereinek alkalmazása (művelési ág változtatások, záportározók, árvízcsúcs-csökkentő tározók, stb. létesítése)</p> <p>Az árvízveszély csökkentése a kisvízfolyásokon is fontos, a torrens jellegű árhullámok megelőzése érdekében a vízfolyások rendezése, jó karba helyezése, a dombvidéki tározási lehetőségek bővítése, záportározók létesítése szükséges. Ezek megvalósítása a természetvédelmi érdekek szem előtt tartásával a védett és védelemre tervezett területeken kívül javasolt.</p> <p>A mentesített ártéri öblözetek területén, a mélyfekvésű, „vízjárta területen” a településrendezési tervekben új beépítésre szánt területek csak korlátozó feltételekkel, vagy egyáltalán nem jelölhetők ki.</p>
<p>Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület</p>	<p>Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetében a szántó művelési ág megváltoztatását kerülni kell, a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeket a településrendezési tervek általános mezőgazdasági terület területfelhasználási egységbe sorolják.</p> <p>Az övezetben szükséges elősegíteni az agrár-térszerkezetet előnyösen formáló mozaikos védő erdősávok, fasorok telepítését, egyben biztosítani kell a meglévő mezsgyék, erdősávok védelmét.</p> <p>Javasolt a talajdegradációt megakadályozó művelési technológiák előnybe részesítése, valamint növényvédő szerek és műtrágyák ésszerű, a feltétlenül szükséges mértékű meg nem haladó alkalmazása.</p>
<p>Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület</p>	<p>Alapvető kívánalom, hogy a kiváló termőhelyi adottságú erdőterülete a településszerkezeti tervben erdőterület területfelhasználási egységbe sorolódjon, kiváló erdőterület művelési ágának – ha az ténylegesen erdő művelési ágban van – megváltoztatását mindenképp kerülni kell.</p>
<p>Erdőtelepítésre alkalmas terület</p>	<p>Az erdőtelepítésre alkalmas termőhelyek állapotát úgy kell fenntartani, hogy az a későbbi erdőtelepítés lehetőségét ne zárja ki.</p> <p>Kiválasztásuknál a termőhelyi adottságokat, a talajok termőképességét, a mezőgazdasági művelésre való alkalmasságot, valamint a környezetvédelmi és</p>

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Ajánlások
	<p>természetvédelmi igényeket és kizáró tényezőket javasolt figyelembe venni. Kedvező mezőgazdasági adottságokkal rendelkező térségekben elsősorban mezővédő erdősávok és kisebb erdőfoltok telepítése indokolt.</p>
<p>Országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület</p>	<p>A területek újrahaznosításának célját és szabályait a jogszabályi előírások szerint elkészítendő tájrendezési terv alapján – a tájrendezési előtervben rögzített újrahaznosítási cél figyelembevételével – a településrendezési tervben szükséges meghatározni.</p> <p>A roncsolt területek, tájsebek rehabilitálása során a környező területek adottságaihoz és területhasználatához illeszkedő újrahaznosítást kívánatos megvalósítani, hangsúlyt helyezve a véderdők, védelmi célú zöldfelületek létesítésére.</p> <p>Különös figyelmet kell fordítani a meddőhányók rekultiválására, folytatni szükséges a szénmeddők és ipari salakhányók újrahaznosítási lehetőségeinek vizsgálatát. Hosszú távú projektek kidolgozása szükséges az érces meddőhányókkal, a nagy tömegű kohászati salak, erőművi pernye hulladékokkal kapcsolatos környezetvédelmi problémák megoldására.</p> <p>A tájrehabilitációs munkák során a légszennyezettség monitorozása javasolt az érintett településeken.</p> <p>Kiemelt figyelmet kell fordítani az övezet alábányászott területeinek építésföldtani problémáira. Fontos lenne e területek hiteles, a földhivatali nyilvántartásba beépíthető digitális térképi kataszterének elkészítése.</p> <p>Célszerű megvizsgálni a felhagyott gyöngyösoroszi bányaterület esetleges hatását a hasadék-, talaj- és élővizekre, különös tekintettel a fontos ivóvízbázist jelentő Hasznosivíz-tározóra.</p>
<p>Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület</p>	<p>A táj értékét, továbbá a víztér és a talajvíz minőségét károsan befolyásoló felhagyott bányaterületek rekultivációja kiemelten kezelendő.</p> <p>A külszíni bányák és meddőhányók rekultivációját kidolgozott intézkedési tervek alapján el kell végezni. Ennek során a bányákban pl. geológiai bemutatóhelyek, rekreációs célú tavak alakíthatók ki (kivéve, ha jelentős természeti értékeik zavartalanságukat igénylik). A tájsebek eltüntetésére őshonos fafajokkal történő fásítás javasolható.</p> <p>A felhagyott anyagnyerőhelyeken keletkezett bányatavak környezetvédelmi és vízügyi követelményeknek megfelelő utóhasznosítása javasolható. Ennek során a bányatavak hasznosításával kapcsolatos jogokról és kötelezettségekről szóló 239/2000. (XII.23.) Korm. rendelet előírásai szerint szükséges eljárni.</p> <p>A felhagyott anyagnyerőhelyek rehabilitációja során tekintettel kell lenni a homok- és löszfalakba betelepült gyurgyalag- és partifecske-telepek védelmére.</p> <p>A felhagyott bányagödrök egy részében hulladéklerakás is folyik. Környezetföldtani, vízvédelmi szempontból fontos a környezetvédelmi követelményeknek nem megfelelő hulladéklerakók megszüntetése és rekultiválása.</p> <p>Az övezetbe sorolt területeken kívül nagyszámú, kisebb felületű tájsebek feltárását és rekultivációs javaslatát a településrendezési tervekben szükséges meghatározni.</p> <p>A kisebb területű, de sűrűn előforduló építőanyag-ipari bányaterületek rehabilitációjánál azoknak javasolt elsőbbséget biztosítani, melyek szennyeződésre érzékeny felszíneken találhatóak, így helyreállításuk a felszín alatti vizek megóvása érdekében kiemelt jelentőségű.</p>
<p>Tájképvédelmi terület</p>	<p>Az övezetben törekedni kell a hagyományos tájhasználat és tájszerkezet megőrzésére. Művelési ág megváltoztatása, ill. más célú területhasználat csak az adottságoknak megfelelő tájhasználat kialakítása, ill. a tájkarakter erősítése, valamint közmű és közlekedési létesítmények építése érdekében engedélyezhető.</p> <p>Törekedni kell a táji, történeti összefüggések, valamint a kastélykertek, parkok eredeti területének feltárására, lehetőség szerinti rekonstrukciójára, ezzel kapcsolatban az eredeti átlátások, kilátópontok rendszerének megőrzésére</p> <p>A hagyományos tájhasználat megtartása érdekében fontos a külterületeken (elsősorban az erdő- és mezőgazdasági és vízgazdálkodási területeken, valamint különleges területeken) építési lehetőségek tájképi szempontokat is figyelembe vevő következetes helyi szabályozása, különösen a település-közeli kertes területeken, valamint – a szőlőművelés fenntartását segítve – a borvidékhez tartozó szőlőterületeken (Pásztó és Szendehely településeken).</p> <p>Új beépítésre szánt terület kijelölése csak a meglévő belterületekhez kapcsolódva javasolható.</p> <p>A szomszédos települések beépítésre szánt területei közötti külterületek alapvetően beépítetlen jellegének megőrzése szükséges.</p> <p>A településrendezési eszközökben javasolt lehatárolni a kertes mezőgazdasági területeket, amennyiben azok a szőlő, gyümölcs és kertgazdálkodás szempontjából szükségesek. Ezeken tájba illeszkedő, hagyományos építészeti megoldásokkal</p>

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Ajánlások
	<p>gyümölcs- és szőlőtermesztést, kertgazdálkodást szolgáló épületek helyezhetők el. Új telekalakításkor 1500 m²-nél kisebb teleknagyság nem javasolható. A beépítés alapvetően csak a gazdálkodást szolgálhatja, azt gyümölcs, szőlő, kert művelési ágakhoz kell kötni.</p> <p>Az övezetbe eső gyepterületeket (legelők, rétek) a beépítésektől óvni kell.</p> <p>Erdőterületen csak az erdőgazdálkodást, vadgazdálkodást, turizmust, kutatást-oktatást szolgáló épületek elhelyezése javasolt, a természeti értékek sérelme nélkül.</p> <p>Az erdőterületeken kerülni kell a nagy kiterjedésű véghasználatokat (tarvágások területet), valamint az idegenhonos faállományok telepítését.</p> <p>A tájban megjelenő települési sziluettet megváltoztató bel-, vagy külterületi magas építmények elhelyezését kerülni kell, a kialakult településképek és a jellemző helyi építési hagyományoknak megfelelően javasolt meghatározni a lehetséges építménymagasságokat.</p> <p>Tájképvédelmi övezetben szélerőműpark nem létesíthető.</p> <p>A jellemzően vidéki, falusi környezetben törekedni kell a hagyományos táj- és településszerkezet megőrzésére (vagy lehetőség szerint újra kialakítására). A városokban ezeken túlmenően fontos célnak tekintendő a zöldfelületek arányának növelése a településszerkezettel összhangban.</p> <p>A településrendezési eszközökben figyelmet kell fordítani az egyedi tájértékek számbavételére, és ezek védelme érdekében előírásokat szükséges meghatározni a helyi építési szabályzatokban.</p> <p>A meglévő, tájképet zavaró hatású (és el nem bontható) építmények, létesítmények – lehetőségek szerinti – takarását biztosítani kell.</p> <p>Az övezetben „óriás plakátok” és más, nagyméretű reklámhordozó műtárgyak felállítása (pl. a közutak mentén) nem javasolt. A közművezetéseket és járulékos közműépítményeket, infrastruktúrához kapcsolódó vonalvezetéseket (kábel) lehetőség szerint a föld alatt kell vezetni.</p> <p>A vízfolyások külterületi szakaszait a településrendezési tervekben legalább 50–50 m széles sávban beépítésre nem szánt területként, korlátozott területhasználattal javasolt szabályozni, a meglévő természetes medervonalakat, holtágakat és a vizeket kísérő természetes növényzetet meg kell őrizni.</p> <p>Beépítésre szánt terület az övezet I-II. szőlőkataszteri osztályú szőlőterületein nem alakítható ki.</p> <p>A települések beépítésre szánt területét csak a történelmi településszerkezethez igazodva, az utcahálózat szerves folytatásaként célszerű növelni a jelenlegi beépítési terület legfeljebb 20%-áig.</p> <p>A települések és a táj harmonikus egységének megóvása érdekében a tájba harmonikusan illeszkedő, építészeti egységes településképet őrző települések védelmét a helyi építési szabályzatban biztosítani szükséges.</p> <p>A településszerkezeti és településképi értékek védelme terén fontos a településszerkezeti elkülönülő településrészek – pl. Mátraalmás, Nádújfalu, Nógrádgárdony, Salgóháza, Somlyóháza, Somoskő, Szúpaták stb. – szerkezeti, építészeti jellegzetességeinek, településképi egységének megóvása.</p> <p>Tájképvédelmi övezetben új külszíni bányatelek létesítése csak nemzetgazdasági érdekből, a táj- és természetvédelmi hatóság hozzájárulásával lehetséges.</p> <p>A környezetvédelmi követelményeknek nem megfelelő, megszüntetésre kerülő hulladéklerakók rekultiválására az övezet területén kiemelt figyelmet kell fordítani.</p> <p>A kiépítendő közlekedési nyomvonalakat – a közlekedésbiztonság megtartása mellett – a geomorfológiai adottságokhoz igazodóan kell vezetni.</p>
<p>Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület</p>	<p>Általában indokolt felszámolni, vagy biztonságos műszaki védelemmel ellátni, minden olyan tevékenységet, amely az ivóvízbázist bármilyen formában veszélyezteti.</p> <p>Az övezet által érintett településeken szorgalmazni kell a teljes szennyvízcsatornahálózat kiépítését, korszerű szennyvíztisztító létesítését, valamint a térségi kommunális hulladéklerakóhoz való csatlakozás feltételeinek megteremtését.</p> <p>A kisebb településeken és üzemi telepeken, ahol a csatornahálózat kiépítése nem lehetséges, szakszerű egyedi szennyvízhelyezést (zárt rendszerű szennyvíztárolók) kell alkalmazni.</p> <p>A települések belterületén lévő használaton kívüli, szikkasztó aknaként használt ázott kutakat a szennyvízcsatorna-hálózatra való rákötésekkel párhuzamosan el kell tömedékelni.</p> <p>A fokozottan érzékeny területeken a tisztított szennyvizek befogadóra vezetésekor figyelemmel kell lenni a befogadó vízfolyás kis vízhozama miatt esetlegesen bekövetkező szennyezés megakadályozására. Mérsékelti szükséges az élővízbe bevezetett tisztított szennyvizek által okozott szervesanyag-terhelést.</p> <p>A sérülékeny környezetben lévő felszín alatti vízkészletek védelme kiterjed az üzemelő,</p>

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Ajánlások
	<p>a tartalék és a távlati hasznosításra kijelölt vízbázisokra egyaránt.</p> <p>Az övezetben lévő használaton kívüli mélyfúrású kutakat indokolt megszüntetni, a többi kút vízjogi engedélyét pedig rendezni, ehhez az önkormányzatoknak állami forrásból kellene fedezetet biztosítani.</p> <p>Az önkormányzatok kezelésében lévő szabadkifolyású közutak felújítását, karbantartását szükséges elvégezni.</p> <p>Az övezetbe tartozó településeken támogatni kell a térségi kommunális hulladékgyűjtő rendszerekhez való csatlakozást, a felhagyott hulladéklerakók rekultivációját illetve az illegális hulladéklerakások felszámolását.</p> <p>Az övezet területén csak korlátozott vegyszer- és műtrágya-felhasználású, környezetkímélő, extenzív mezőgazdasági tevékenység folytatható, amely megfelel az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletről szóló 2008. évi XLVI. törvénynek, a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II.7.) Korm. rendelet előírásainak, valamint a Helyes mezőgazdasági gyakorlat valamint és az adatszolgáltatás szabályait meghatározó az 59/2008. (IV. 29.) FVM rendeletnek.</p> <p>Az övezetbe tartozó települések szabályozási tervének készítése, ill. felülvizsgálata során – még a védőzóna kijelölése előtt – figyelemmel kell lenni az érintett terület és a vízbázis esetleges felszín alatti kapcsolatára.</p> <p>A felszín alatti vizek minőségének védelmét szolgáló a 219/2004.(VII.21.) Kormányrendelet előírásait a településrendezés során alkalmazni kell.</p> <p>A vízrendezés, művelési ág változás, bányászati tevékenység, valamint a bányászati tevékenység által megváltozott területhasználatoknál (pl. bányatavak) biztosítani szükséges a felszín alatti víz utánpótlódásának mennyiségi és minőségi fenntartását, védelmét.</p> <p>A felszín alatti vízkészletek mennyiségi, minőségi védelme érdekében a használt vizek kezelése, hasznosításának elősegítése szükséges.</p> <p>A sérülékeny vízbázisok hirogeológiai védőterületén belül a szennyvízelvezetés, -tisztítás terén fokozott védelem biztosítása szükséges.</p>
<p>Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe</p>	<p>Az övezet területén új beépítésre szánt terület kijelölése csak a keletkező szennyvizek megfelelő kezelése – területéről elvezetése, vagy területen belüli megfelelő tisztítása – esetén javasolható.</p> <p>A felszíni vízkészletek vízminőségének hatékony védelmét elsősorban a holtágak, tavak, víztározók esetében szükséges biztosítani, különös figyelmet fordítva az ivóvíztározókra, alapvető fontosságú a szennyvízcsatornázás.</p> <p>A szennyeződésre érzékeny befogadóknaál az állóvizek, valamint vízfolyások terhelhetőségét egyedileg kell meghatározni.</p> <p>Az övezetben csak környezetkímélő gazdasági tevékenység, korlátozott vegyszer- és műtrágya-felhasználású mező- és erdőgazdálkodás ajánlott.</p> <p>A természetes vízfolyások mentén biztosítani kívánatos a védőterületek természetközeli kialakításának, a vízfolyások revitalizációjának lehetőségét.</p> <p>Fontos szem előtt tartani a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvénynek azt az alapelvét, hogy az ország összes felszíni vize számára legalább „általános” védelemet kell biztosítani, így Nógrád megye nem kiemelt folyói, patakjai, tavai esetében is.</p>
<p>Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület</p>	<p>Az övezetbe tartozó területeken bányatelek csak abban az esetben állapítható meg, ha azt más övezeti szabályozás nem tiltja.</p>
<p>Együtt tervezhető térségek</p>	<p>Az övezetbe tartozó települések körének megváltoztatásához külön jogszabály szerinti területrendezési engedélyezési eljárást kell lefolytatni.</p> <p>Az övezetbe tartozó településekre készítendő egyszerűsített településszerkezeti tervekben elsősorban a következő térségi jelentőségű tartalmi elemeket javasolt összehangolni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a közlekedési hálózat elemeit (országos közúthálózatot érintő új nyomvonalak, új településközi összekötő utak, fontos helyi, külterületeket feltáró közutak, üzemanyagtöltő állomások, kerékpárutak, esetleg turisztikai szempontból lényeges gyalogos útvonalak), - a több település ellátását szolgáló közműhálózati elemek helyét, nyomvonalát (ivóvíz, gáz, elektromos hálózat, hírközlés, szennyvíztisztító telep, csapadékvíz-elvezetés és esetleg tározás, hulladéklerakó-hasznosító telep - amennyiben ezt a településcsoporton belül szükséges kijelölni), - „zöldmezős” gazdasági területek, ipari parkok (különös figyelemmel a zavaró hatású ipari létesítményekre), vagy innovációs, logisztikai területek helyét az érintett térségben rendelkezésre álló munkaerőhelyzet igényeit, valamint a kialakult hagyományos településszerkezeteket, a táj terhelhetőségét is figyelembe vevő nagyságrendben,

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Ajánlások
	<p>- belterületek jelentősebb bővítésével járó lakóterületi, valamint üdülőterületi fejlesztési területek helyét,</p> <p>- egyes, különleges területi kategóriába tartozó létesítmények helyét (pl. nagy bevásárlóközpont, kórház, gyógyszálló, gyógyüdülő, gyógyfürdő, nagyobb kiterjedésű sportterület, bányászati területek, jelentősebb területet igénybevevő megújítható energiaforrás építményeinek – pl. szélerőműpark – helyszínei),</p> <p>- jelentősebb mezőgazdasági feldolgozó és tároló létesítmények, valamint nagy állattartó telepek helyét,</p> <p>- a térségi ökológiai hálózat elemeit, közigazgatási határokon átnyúló védett, vagy védelemre javasolt területeket, és egyéb természetvédelmi kijelölés alá tartozó területet (például a Natura 2000 hálózat területeit),</p> <p>- a felsőbb szintű tervekben erdősítésre tervezett területek kijelölését.</p> <p>Az együtt tervezhető térségek övezetén túlmenően is szorgalmazni kell olyan településcsoportok együttes tervezését, melyek egyéb szempontok alapján településközi koordinációt igényelnek (világörökség és világörökség-várományos területek, Natura 2000 területek, Magas Természeti Értékű Területek, borvidékek és borvidéki körzetek, stb.).</p>
Magterület	<p>Az övezetben az országos jelentőségű védett természeti területeken alkalmazni kell a védett természeti terület kezelési tervében, valamint a Natura 2000 területeken a Natura 2000 terület fenntartási tervében rögzített szabályokat.</p> <p>Az övezetben új épület és építmény létesítése, a meglévő épületek és építmények átalakítása csak a természeti értékek károsítása nélkül, a helyi építészeti hagyományoknak megfelelően, elsősorban oktatási, kutatási, ökoturisztikai és természetvédelmi céllal történjen.</p> <p>Az övezet gyepterületein építmény elhelyezése nem javasolt, kivéve, ha közvetlenül a gyepgazdálkodás céljait szolgálja.</p> <p>Kilátótorony építése csak turisztikai vagy tudományos kutatási célból, az eredeti terepszinttől számított legfeljebb 10 méteres magassággal létesítendő.</p> <p>Az övezetben nagy felületű reklám célú hirdető építmény (óriásplakát) és csarnok jellegű építmény elhelyezése nem ajánlott.</p> <p>A távközlési és energetikai magasépítmény, potenciálisan környezetszennyező létesítmény – így különösen hulladéklerakó, döngkút, szennyvíziszap-tároló és kezelő, hígtrágya-tároló – létesítésének tilalma javasolt.</p> <p>Az erdőterületeken kerítés csak olyan módon létesítendő – ha azt egyéb jogszabály, vagy biztonsági előírás másként nem rendeli – hogy az erdőterület látogathatósága fennmaradjon, illetve közjóléti rendeltetésű erdőterület esetében azt funkciójában ne zavarja. A kerítés létesítése a természeti rendszerek, ökológiai kapcsolatok fenntartására figyelemmel, a természetvédelmi hatósággal egyeztetett módon történjen.</p> <p>A kialakult tájhasználat csak a természetközeli állapothoz való közelítés érdekében változtatható meg, gyepterületeken tájjelleget megváltoztató fásítás valamint gyepfeltörés nem, illetve csak a nemzeti park egyetértésével javasolt.</p> <p>Gazdálkodás környezeti- és természetkímélő módszerek alkalmazásával történhet.</p> <p>Az övezetbe tartozó természetes és közel természetes vízfolyások új vagy más mederbe terelése, a természet közeli állapotot veszélyeztető duzzasztása nem megengedhető. Új víztározók létesítése csak az edafikus fauna átfogó vizsgálata után kezdeményezhető.</p> <p>Az erdőterület nagysága összességében ne csökkenjen.</p> <p>Energetikai célú növénytelepítés nem ajánlott.</p> <p>A kerékpáros és lovagló utak helyének kijelölése során a természetvédelmi hatóság bevonása javasolt. Egyéb technikai sportok üzése nem javasolt.</p>
Ökológiai folyosó	<p>Az övezet gyepterületein építmény elhelyezése nem javasolt, kivéve, ha közvetlenül a gyepgazdálkodás céljait szolgálja.</p> <p>Egyéb beépítésre nem szánt területen építmény elhelyezése csak különleges esetben (természetvédelmi fenntartási célból, kutatási, oktatási, bemutatói, ismeretterjesztési cél megvalósítása érdekében, illetve az előbbiekhöz kapcsolódó ökoturisztikai célból) javasolt.</p> <p>Kilátótorony építése csak turisztikai, vagy tudományos kutatási célból, az eredeti terepszinttől számított legfeljebb 10 méteres magassággal létesítendő.</p> <p>Az övezetben nagy felületű reklám célú hirdető építmény (óriásplakát) és csarnok jellegű építmény elhelyezése nem javasolt.</p> <p>A távközlési és energetikai magasépítmény, potenciálisan környezetszennyező létesítmény – így különösen hulladéklerakó, döngkút, szennyvíziszap-tároló és kezelő, hígtrágya-tároló – létesítésének tilalma javasolt.</p> <p>Az erdőterületeken kerítés csak olyan módon létesítendő – ha azt egyéb jogszabály vagy biztonsági előírás másként nem rendeli – hogy az erdőterület látogathatósága fennmaradjon, illetve közjóléti rendeltetésű erdőterület esetében azt funkciójában ne</p>

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Ajánlások
	<p>zavarja. A kerítés létesítése a természeti rendszerek, ökológiai kapcsolatok fenntartására figyelemmel, a természetvédelmi hatósággal egyeztetett módon történjen.</p> <p>A károsodott és leromlott védett természeti területek élőhelyeinek mielőbbi rehabilitációja javasolt.</p> <p>A kialakult tájhasználat csak a természetközeli állapothoz való közelítés érdekében változtatandó meg.</p> <p>Gazdálkodás környezet- és természetkímélő módszerek alkalmazásával történhet.</p> <p>Erdőtelepítést őshonos fafajokkal célszerű végezni.</p> <p>Az ökológiai folyosók esetleges hézagainak pótlására kell törekedni (pl. visszagyepesítés, fasorok, cserje és erdősávok telepítése).</p> <p>Gyepterületeken tájelleget megváltoztató fásítás, valamint gyepfeltörés nem, illetve csak a nemzeti park egyetértésével javasolt.</p> <p>Az övezetbe tartozó természetes és közel természetes vízfolyások új vagy más mederbe terelése, a természetközeli állapotot veszélyeztető duzzasztása nem megengedhető. Új víztározók létesítése csak az edafikus fauna átfogó vizsgálata után kezdeményezendő.</p> <p>Az erdőterület nagysága összességében ne csökkenjen.</p> <p>Energetikai célú növénytelepítés nem ajánlott.</p> <p>A kerékpáros és lovagló utak helyének kijelölése során a természetvédelmi hatóság bevonása javasolt. Egyéb technikai sportok nem javasoltak.</p> <p>Az övezetben új építmény, létesítmény, műszaki infrastruktúra létesítése, telepítése, bányanyitás, hulladékkezelő, ártalmatlanító létesítmény vagy bármilyen más környezetterhelő tevékenység megvalósítása, folytatása csak kivételesen, a külön jogszabályban meghatározott feltételekkel, a természet védelméhez fűződő érdekek sérelme nélkül javasolt.</p> <p>Az övezetben külterjes gazdálkodás kívánatos.</p> <p>Az övezetben az árkok, csatornák, utak mentén és a táblák szélén az élővilág fennmaradását szolgáló fasorok, cserjesávok, erdősávok fenntartása, illetve telepítése javasolt.</p> <p>A meglévő települési hulladéklerakók mielőbbi felszámolása szükséges.</p> <p>Javasolt a holtágak rehabilitációjának folytatása és azok racionális, fenntartható hasznosításának kialakítása.</p> <p>A vízfolyások menti ökológiai (zöld) folyosó területek külterületi szakaszát a településrendezési tervekben legalább 50-50 m szélességben, korlátozott területhasználattal javasolt szabályozni.</p> <p>Új víztározót, gátat csak ott és olyan módon lehet kialakítani, ahol és amilyen módon az a természetes élővilágot nem károsítja, vagy nem veszélyezteti.</p>
Pufferterület	<p>Az övezetben új beépítésre szánt terület kijelölése kizárólag a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeinek, biológiai sokféleségének, valamint táji értékeinek figyelembevételével, azok sérelme nélkül javasolt.</p> <p>Gazdálkodás környezet- és természetkímélő módszerek alkalmazásával történjen.</p> <p>Művelési ág és gazdálkodási mód megváltoztatása csak a termőhelyi viszonyokhoz igazodó természetközeli gazdálkodás érdekében – külterjes erdő, rét és gyepgazdálkodás – javasolható.</p> <p>A távközlési és energetikai magasépítmény, potenciálisan környezetszennyező létesítmény – így különösen hulladéklerakó, dögkút, szennyvíziszap-tároló és kezelő, hígtrágya-tároló – létesítésének tilalma javasolt.</p> <p>Energetikai célú magasépítmény elhelyezésének tilalma javasolt.</p> <p>Az erdőterületeken kerítés csak olyan módon létesítendő – ha azt egyéb jogszabály vagy biztonsági előírás másként nem rendeli – hogy az erdőterület látogathatósága fennmaradjon, illetve közjóléti rendeltetésű erdőterület esetében azt funkciójában ne zavarja. A kerítés létesítése a természeti rendszerek, ökológiai kapcsolatok fenntartására figyelemmel, a természetvédelmi hatósággal egyeztetett módon történjen.</p> <p>Az övezetben új külszíni bányatelek megállapítása nem javasolt.</p> <p>Az övezetben az országos jelentőségű védett természeti területeken és a Natura 2000 területeken kívüli gyepterületeken tájelleget megváltoztató fásítás valamint gyepfeltörés csak a természetvédelmi hatóság engedélyével történjen.</p> <p>Az erdőterület nagysága összességében ne csökkenjen.</p> <p>Energetikai célú növénytelepítés nem ajánlott.</p>
Világörökség és világörökség-várományos terület	<p>A világörökség és világörökség várományos területre elkészülő kezelési terv által lefektetett elhatározásokat az egyes települések településrendezési tervei foglalják szabályzatba.</p> <p>A településrendezési eszközökben külön ajánlott kitérni a világörökségi és világörökség-várományos helyszínek és környezetük kilátás- és rálátásvédelmi előírásaira, a területhasználatokat pedig úgy szükséges szabályozni, hogy a táji értékek sértetlenek maradjanak.</p>

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Ajánlások
	<p>A szomszédos, beépítésre szánt területeket a helyi építési szabályzatban tájvédelmi és karaktérvédelmi szempontok alapján javasolt meghatározni.</p> <p>A terület jövőjét meghatározó helyi tervekben a kulturális örökségi értékek védelmének prioritása javasolt.</p> <p>Biztosítani indokolt a világörökség és világörökség-várományos területen található régészeti emlékek feltárást, megőrzését, értékeiknek bemutatását.</p> <p>Minél előbb javasolt megoldani a tájsebek rekultivációját.</p>
Történeti települési terület	<p>Új beépítésre szánt terület csak oly módon és nagyságban jelölendő ki, hogy ne változtassa meg a települések kialakult történeti karakterét. Törekedni kell a település eredeti térstruktúrájának rekonstrukciójára, megőrzésére, a helyi építési szabályzatokban az építészeti hagyományok, az adott településre jellemző építészeti jelleg, építészeti elemek újra alkalmazására, visszaadva, illetve hangsúlyozva ezzel a települések egyediségét.</p> <p>Az övezet településeinek lehetőség szerint minimumra kell csökkenteni a zöldmezős beruházásokat.</p> <p>Az új és felújításra kerülő nagy-, közép- és kisfeszültségű vezetékeket – ha azt kulturális örökségvédelmi igények indokolják – földkábelben kell elhelyezni.</p> <p>Az infrastrukturális hálózatokat és létesítményeket a kulturális örökségi értékek sérelme nélkül, azok egységét megőrizve, látványuk érvényesülését elősegítve kell elhelyezni, törekedni kell a meglévő zavaró tényezők megszüntetésére.</p> <p>Biztosítani szükséges az övezetben található régészeti emlékek feltárást, megőrzését, értékeiknek bemutatását.</p> <p>Ahol a városi, települési parkok többségükben történeti kertek is egyben, ott törekedni kell azok rekonstrukciójára (kertépítészeti kompozíció, kert kisarchitektúrák, növényállomány).</p> <p>Az övezeten kívüli településeken is biztosítani szükséges a meglévő kulturális értékek – műemlékek, és kapcsolódó táji, látványi összefüggéseik, hagyományos településszerkezet – védelmét, az értékek kibontakoztatását. A településrendezési eszközökben ki kell jelölni a településkép-védelmi terület határát, amely a védendő területegységeket, valamint ezek környezetét, védőövezetét foglalja magában.</p>
Nagyvízi meder	<p>A nagyvízi medrek, parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról szóló 21/2006. (I. 31.) Korm. rendeletnek megfelelően a hullámtéri területeken csak a meder és a hullámtér használatával, a vízfolyás fenntartásával közvetlenül összefüggő építmény helyezhető el.</p> <p>A hullámtéren elsődlegességet biztosítva az árvíz biztonságos levezetésének, minden használatot az árvízvédelmi szempontoknak kell alárendelni.</p> <p>Hullámtéren való építkezést a 46/1999. (III. 18.) Kormányrendelet szabályozza, melynek értelmében ott csak a meder használatával, a folyó, vízfolyás fenntartásával közvetlenül összefüggő megfigyelő, jelző állomást, a hullámtér használatával összefüggő vízi létesítményt, továbbá kikötői, rév- és kompátkelőhelyi, vízrendészeti épületet, építményt szabad elhelyezni.</p> <p>A hullámterek árvízelvező képessége nem csökkenthető.</p> <p>A hullámterek területe nem csökkenthető.</p> <p>A hullámterek területfelhasználásának megváltoztatásánál az árvízvédelmi szempontokat kell elsődlegesnek tekinteni.</p> <p>Szorgalmazni kell a hullámtéri területeken folyó szántóföldi mezőgazdasági tevékenység visszaszorítását.</p> <p>Hullámtéri szántók erdősítése az árvízvédelmi töltés védelmi igényének mértékéig indokolt, a fennmaradó területeket gyepterületként javasolt hasznosítani.</p> <p>A hullámterek erdősítésénél az árvízelvezőzés szempontjait elsődlegesnek kell tekinteni.</p>
Földtani veszélyforrás területe	<p>Az érintett települések esetében a földtani veszélyforrás övezetét a településrendezési eszközökben a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal illetékes bányakapitányának előzetes adatszolgáltatása alapján kell pontosítani.</p> <p>Az övezet területén szükséges gondoskodni a meglévő fás növények védelméről és fenntartásáról, továbbá talajvédő fásítások létesítéséről.</p> <p>A potenciálisan veszélyeztetett területeken a földtani veszélyt kiváltó tényezők és a tervezett beavatkozás kapcsolatát javasolt vizsgálni. Ennek függvényében szükséges a településrendezési tervekben a területfelhasználást korlátozó előírásokat meghatározni, illetve a létesítmények alapozását a csúszást kiváltó tényezők figyelembevételével megtervezni.</p> <p>A településrendezési tervekben tervezni kell a felszíni vizek (belvizek) szakszerű elvezetésére szolgáló létesítményeket is.</p> <p>Az alábányászott területeken és azok környezetében a települések szabályozási tervében</p>

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Ajánlások
	a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal illetékes bányakapitányságának adatszolgáltatása alapján hangsúlyt kell helyezni a területhasználat szabályozására. Nemcsak az alábányászottság mértékére, a felszín alatt lévő műtárgyak számára és helyzetére is figyelmet kell fordítani.
Vízérózióknak kitétt terület	Az erózióknak erősen kitétt lejtőkön (12%-nál nagyobb lejtőszög esetén) lévő szántóterületeken gyepesítéssel, erdősítéssel szükséges védekezni az erózió ellen. Ahol nincs lehetőség a művelési ág megváltoztatására a megfelelő vetésszerkezet (pillangósok, kalászos gabonák magas aránya) és talajművelés alkalmazásával csökkentendő az erózióveszély. Az övezetben az erdő és gyeppel művelési ágba tartozó területeken a művelési ág váltást javasolt elkerülni. A lejtős területeken fokozottan szükséges a vízrendezés, amit célszerű a vízfolyások teljes vízgyűjtő területére kiterjedően egységes rendszer szerint megoldani. A lefolyásviszonyok alakítása során fontos célkitűzés, hogy a csapadék minél nagyobb hányada szivároгjon a talajba, illetve a beszivárogni nem képes víz elvezetése a befogadókig a lehető legkisebb eróziós kártétellel – talaj- és tápanyagvesztéssel – valósuljon meg. Az övezeten belül az ökológiai hálózat területein – különösen a védett természeti területeken – erózió elleni védekezést szolgáló tevékenység csak a természetvédelmi hatóság előzetes hozzájárulásának megfelelően végezhető.
Szélerózióknak kitétt terület	Az övezetbe tartozó települések külterület-szabályozási tervében figyelemmel kell lenni a mezővédő erdősávok telepítésére, valamint a meglévő erdők védelmére. A szántóterületeken alapvetően sűrű térállású növénykultúrák (gabonafélék, lucerna stb.) termesztése javasolt. Alapvető kívánalom, hogy az övezetben a meglévő erdőket a településszerkezeti terv erdőterület terület felhasználási egységbe sorolja. Az övezetben az erdő és gyeppel művelési ágba tartozó területeken a művelési ág váltást javasolt elkerülni. A védő erdősávok telepítését a szélirányra merőlegesen, a táblák kialakításával összehangoltan, a fajok megválasztása tekintetében pedig a termőhelyi adottságokat figyelembe vevő elegyarányokkal célszerű végezni. Különös figyelmet kell fordítani a gyepterületek megtartására, ajánlott a gyenge termőhelyi adottságú szántóterületek gyepesítése vagy erdősítése. Azokon a szántókon, ahol nincs lehetőség a művelési ág megváltoztatására, a megfelelő agrotechnika, vetésszerkezet és talajművelés alkalmazásával csökkentendő az erózióveszély. Az erdőterületeken természetes felújításra alkalmas erdőkben tarvágás nem engedhető meg. Ültetvényyszerű erdőkben a tarvágás összefüggően legfeljebb 3 ha lehet. A véderdősávok kialakításának igénye a természetvédelmi célokkal is találkozhat, minthogy a védett területek átmeneti zónájaként telepíthetők (ld. ökológiai hálózat).
Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület	Térségi hulladéklerakó hely kijelölését a vonatkozó OTrT szabályokon túl a tájképvédelmi terület övezetén belül is indokolt elkerülni. A meglévő települési kommunális hulladéklerakók felszámolásával egyidejűleg az érintett területek rekultivációját is szükséges elvégezni, azokat a készülő vagy felülvizsgálatra kerülő településrendezési tervekben feltüntetni. A települési folyékony hulladék ártalommentes elhelyezését biztosító előkezelő és fogadó létesítmények kialakítása javasolt.

6. A TERV ÉRVÉNYESÍTÉSE SORÁN FELLEPŐ KÖRNYEZETI HATÁSOKRA VONATKOZÓAN INDIKÁTOROK MEGHATÁROZÁSA, MONITOROZÁSI JAVASLATOK ÉRTÉKELÉSE

A megyei önkormányzatok saját feladataik elvégzésének alátámasztásához információs rendszert működtetnek, a megyei területrendezési tervek monitoringját célszerű lenne ebbe a rendszerben beépíteni, amely többek között a településrendezők számára szolgáltathat adatokat és információkat a településrendezési tervek elkészítéséhez.

A területrendezési tervek környezeti hatásait objektív mérőszámokkal, indikátorokkal lehet nyomon követni. A környezeti jellegű indikátorok területén a DPSIR (*Hatótényezők (Driving forces) – Terhelés (Pressure) – Állapot (State) – Hatás (Impact) – Környezetpolitikai válaszok (Response) modell* jellegű indikátorok használata tekinthető a legösszetettebb módszernek. A DPSIR indikátorok használatának előnye, hogy nem elsősorban a hatásokban (I), az állapotban (S) bekövetkezett változásokra koncentrálnak, hanem körfolyamatként, ok-okozati láncként felfogva magának a környezeti problémát kiváltó oknak a megszüntetésére, csökkentésére koncentrálnak.

Az indikátorainak kiválasztásánál általános alapelvként következő szempontokat kell figyelembe venni. A javasolt indikátoroknak:

- relevánsnak kell lenni (az indikátornak tükrözni kell a vizsgált paramétert),
- gyors reakció idejűnek kell lenni (a bekövetkezett változásokra lehetőleg azonnal reagálni kell),
- jól mérhetőnek kell lenni,
- jól érthetőnek, könnyen értelmezhetőnek, szemléletesnek kell lenni,
- költséghatékonyaknak kell lenni,
- szabványosnak, emiatt összehasonlíthatóknak kell lenni.

Az indikátoroknak általában további két egyéb feltételnek is meg kell, hogy feleljenek: egyszerre *általánosnak* és *speciálisnak* kell lenniük. Általánosnak, ami azt jelenti, hogy lehetőleg a vizsgált folyamat egészének változásait követni tudják és ugyanakkor speciálisnak is, hogy a folyamatok egyedi sajátosságaira is reagálni tudjanak.

A vizsgált terv dokumentum nem tartalmazott a környezeti hatások értékeléséhez indikátorokat és monitorozásához az alábbi források indikátorait javasoljuk felhasználni:

- EUROSTAT indikátorok
- Európai Környezeti Ügynökség (EEA) indikátorai
- Környezeti Operatív Program indikátora
- Egyéb (szakértői vélemények alapján megfogalmazható) indikátorok.
- Indikátorok alkalmazása a 2007-2013 tervezési ciklusban (NFÜ)

Az EUROSTAT és EEA kompatibilis környezeti indikátorok lehetővé teszik az EU-n belüli környezetállapot összehasonlítást, de kevésbé specifikusak és adekvátak a területrendezés környezeti hatásainak vizsgálatára. A második csoportba tartozó speciális hazai indikátorok jobban illeszkednek a területrendezési tervek szerkezetéhez, könnyen mérhetők, de nehezebben hasonlíthatók össze nemzetközi adatokkal. A javasolt indikátorok a következők:

EUROSTAT EEA indikátor kód	Indikátor név	Leírás	Mértékegység, forrás	DPSIR kód
UP-3:	Tisztítatlan szennyvizek mennyisége	A mechanikai és biológiai tisztítás nélküli szennyvizek mennyisége.	m ³ /fő EMIR	I
UP-6:	Területhasználat változás (beépítés)	A beépített területek, mint biológiailag inaktív felületek csökkentik a biodiverzitást.	m ² /fő CORINE	S
WP-5:	A háztartások csatornázott és tisztított szennyvizeinek aránya		% EMIR	S
LB-1:	Védett természeti területek fragmentáltsága és károsítása	Az indikátor a védett területeken jelentkező infrastruktúra fejlesztések hatásait mutatja.	Érintett területek %-a CORINE	I
LB-4:	Tájak fragmentáltsági, (szabdaltsági) mutatója	A közlekedési infrastruktúra felszabdálja az egybefüggő területegységeket kisebb foltokra.	Terület foltok száma CORINE, LUCAS	S
RD-3:	Beépített, ill. beépítésre szánt területek nagyságának növekedése	Az urbanizáció és a közlekedési infrastruktúra területi növekedésével csökken a biológiailag aktív területek nagysága.	ha CORINE	P
Indikátor forrása	Indikátor név	Leírás	Mérték-egység, forrás	DPSIR kód
Nógrád megye TRT	Erdőgazdálkodási térség nagysága	Az erdőterületek hozzájárulnak a levegőminőség javításához és a biodiverzitás fenntartásához.	ha	P
Nógrád megye TRT	Külterjes hasznosítású mezőgazdasági térségben az extenzíven művelt területek kiterjedése	A támogatott extenzív művelési rendszerek (Agrár-környezetgazdálkodási) hozzájárulhatnak a biodiverzitás fenntartásához és a talajok védelméhez.	ha	R

EUROSTAT EEA indikátor kód	Indikátor név	Leírás	Mértékegység, forrás	DPSIR kód
Nógrád megye TRT	Települési térség nagysága	A települési területek nagyságának növekedésével nő a biológiailag inaktív felületek aránya. Cél, hogy a növekedés ne haladja meg a tervben előírtakat.	ha	P
Nógrád megye TRT	Műszaki infrastruktúra hálózatok lineáris elemeinek hossza és területnagysága	Az infrastruktúra növekedésével nő a biológiailag inaktív felületek aránya. Cél, hogy a növekedés ne haladja meg a tervben előírtakat.	ha	P
Nógrád megye TRT	Országos Ökológiai Hálózat területének nagysága	A Natura 2000 területeket magába foglaló övezet kiterjedésének növekedése.	ha	R

7. ÖSSZEFOGLALÁS

A munka célja Nógrád megye területrendezési terve felülvizsgálata környezeti vizsgálatának (SKV) elvégzése, a tervjavaslat várható környezeti eredményeinek vizsgálata.

A környezeti vizsgálatok akkor érik el igazán céljukat, ha a tervezéssel párhuzamosan, iteratív módon történnek. Annak ellenére, hogy ez az iteratív jellegű kapcsolat a megyei területrendezési terv esetében – jogi szabályozás híján – a korábbi (2005-ben) időszakban elkészült előkészítő és tervi munkarészekre nem, csak jelen tervezési időszakra jellemző, maga a környezeti vizsgálat készítése mégis sikeresnek tekinthető. A terv egészére elmondható ugyanis, hogy a környezeti szempontok előtérbe helyezésével készült, a terv környezetvédelmi érdekeket szolgál.

A tervezést bonyolította, ugyanakkor a környezet védelmét erősítette, hogy a megye területrendezési tervének kidolgozását – figyelemmel a jelenlegi átmeneti jogi helyzetre – az érvényes jogszabályok, illetve az OTrT-ről szóló törvény módosító javaslatának Kormány által már elfogadott anyagának együttes figyelembevételével kellett elkészíteni. Az OTrT módosító javaslata környezeti szempontból tovább növeli a megyei területrendezési tervben lehatárolandó ilyen típusú övezetek számát, ezért ez a környezeti vizsgálat szempontjából pozitívan értékelendő.

A terv felülvizsgálata az információk frissítésével, aktualizálásával, illetve a területileg érdekelt szervezetek szakvéleményeinek feldolgozásával indult, a beérkezett vélemények jelentős része is környezetvédelmi szempontú volt. A 2010 novemberétől kezdődő környezeti vizsgálat keretében november közepére készült el a környezeti vizsgálat tematikájának első változata, amely szakhatósági véleményezésre került. Nógrád megye esetében a környezeti vizsgálat javasolt tematikája 14 érintett szakhatóságnak került kiküldésre, melyek közül 8 válaszolt írásban. A válaszok kivétel nélkül megerősítőek voltak, egyes szakhatóságok saját tématerületüket illetően felhívták a figyelmet néhány külön kiemelés igénylő részletre. Erre alapozva készült el az környezeti vizsgálat jelen változata, amely újabb, második körös egyeztetésre kerül. A vizsgálat az ütemterv szerint 2011. augusztus közepére nyeri el végleges formáját.

Mivel a megyei területrendezési terv maga is környezetvédelmi, tájvédelmi érdekeket szolgáló terv, ezért a környezeti vizsgálat során nem kellett és nem is volt szükséges jelentős koncepcionális változásokat javasolni. A környezeti vizsgálat során ezért nagyobb hangsúly helyeződött a konzultációs jellegre, a konszenzusos megoldásokra, folyamatra, mint csak egy „steril” környezeti dokumentum létrehozására. A terv egészéről elmondható, hogy a folyamatosan felmerülő környezeti kérdésekre megpróbált válaszokat adni. A tervezés során felmerülő olyan környezeti konfliktusokat jelentő kérdésekben, mint a gyorsforgalmi úthálózat és az ökológiai hálózat kapcsolata, a tervezők készek voltak a maximálisan elfogadható kompromisszumokat meghozni. A terv környezeti szempontból olyan jelentős új szempontokat is integrál, mint a tájképvédelem, vagy a kulturális örökségvédelem.

A tervezés során felmerülő, a médiában is előtérbe helyezett problémákra – mint például az ásványi nyersanyag vagyon és a kulturális örökségvédelmi, tájképvédelmi övezetek átfedése – a terv ezen a szinten nem adhat megoldást. A környezeti vizsgálat szempontjából mindenképpen fontos, hogy a különböző környezeti erőforrások, táji értékek legtagabb köre megjelenjen a tervben.

A környezeti vizsgálat készítése során az egyetlen „hiányérzet” abból származik, hogy maga a területrendezési tervezés, mint tervezési „műfaj” nem ad lehetőséget arra, hogy a jelenleg nem látható, vagy nem szabályozott környezeti kérdésekre is kellő módon, preventív jelleggel reagáljon. Ez természetesen nem a tervezés hibája, hanem a jogszabályi korlátok következménye. Fontos kiemelni ezért, hogy a területrendezési tervek következő esedékes felülvizsgálatánál elő kellene írni, hogy a tervezés egyfajta „környezeti leltárral” és az ehhez kapcsolódó célállapot megfogalmazásával kezdődjön.

A környezeti vizsgálat tematikájával kapcsolatos javaslatok

Javaslattevő intézmény	Javaslat	Tervezői válasz
Bükk Nemzeti Park Igazgatóság	„Az országhatáron áterjedő hatások vizsgálatánál javasolják figyelembe venni a magyar-szlovák határ mentén húzódó ökológiai folyosót, Natura2000 területeket, valamint a Novohrad-Nógrád Geoparkot.	Az ökológiai folyosó övezetének ajánlásai tartalmazzák a magyar-szlovák határon átnyúló ökológiai elemek együttes tervezésére, megvalósítására, védelmére vonatkozó javaslatot. Ennek alapján az SKV-ban is megjelenik.
ÁNTSZ Országos Tisztifőorvosi Hivatal	A sóshartyáni és pásztói gyógyvizes kúttal kapcsolatban a rendezési tervben foglaltak pontosítását kérte.	A vizsgálati anyag 12.2 Felszín alatti vízkészletek fejezete az állásfoglalás alapján pontosításra került.
ÁNTSZ Észak-magyarországi Regionális Intézete	Javaslatok a zaj elleni védelem, a gyomnövények hatásai, az ivóvíz minőséget javító feladatok, valamint a nem veszélyesnek minősülő termelési hulladékok kezelése beépítésére a rendezési tervbe.	Az SKV szempontjából az állásfoglalás nem tartalmaz releváns részeket. A javaslatok közül a zaj elleni védelemmel a 3.3.5, a hulladékgazdálkodással a 3.3.4 fejezet foglalkozik.
Nógrád Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság	A szakhatósági véleményben a termőföldre gyakorolt esetleges káros hatásokat elemezték.	Az SKV szempontjából nem tartalmaz releváns elemeket. Az SKV a 3.3.3 fejezetben foglalkozik a föld (talaj) környezeti állapotával.
Nógrád Megyei Földhivatal	A tematikával kapcsolatban kifogás, észrevétel nem merült fel, a terv módosításához fogalmazott meg javaslatokat.	Az SKV szempontjából nem tartalmaz releváns elemeket.